

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 93 · 14. juni
Sesjonen 2021–2022

Møte tirsdag den 14. juni 2022 kl. 10

President: Nils T. Bjørke

Dagsorden (nr. 93):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Kommuneproposisjonen 2023 (Innst. 460 S (2021–2022), jf. Prop. 110 S (2021–2022))
2. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Kari Elisabeth Kaski og Kirsti Bergstø om å lukke gjeldsfeller (Innst. 373 S (2021–2022), jf. Dokument 8:200 S (2021–2022))
3. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Ingrid Fiskaa, Lars Haltbrekken og Marian Hussein om løsning for kontantutbetaling til befolkningen (Innst. 385 S (2021–2022), jf. Dokument 8:223 S (2021–2022))
4. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Bjørnar Moxnes og Mímir Kristjánsson om å tette hull i det norske skattesystemet (Innst. 368 S (2021–2022), jf. Dokument 8:229 S (2021–2022))
5. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm og Rasmus Hansson om å legge til rette for et mer bærekraftig hytteliv (Innst. 397 S (2021–2022), jf. Dokument 8:231 S (2021–2022))
6. Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Dag-Inge Ulstein om å innføre en avgift på omdisponering av matjord og andre verdifulle arealer (Innst. 358 S (2021–2022), jf. Dokument 8:234 S (2021–2022))
7. Referat

*Minnetale over tidlegare
stortingsrepresentant Reidar Due*

Presidenten: Vyrde medrepresentantar!

Tidlegare stortingsrepresentant Reidar Due gjekk bort 29. oktober i fjor, nær 99 år gamal. Reidar Due vart fødd i det som då heitte Kristiania, i 1922, og kom frå ein borgarleg heim. Mor hans, Katy Due, gjorde politisk karriere i Høgre. Farmora var frå storgarden Mo i Levanger, som hadde vore i slekta sidan 1600-talet. Reidar Due arva garden frå ein grandonkel og vart difor ganske tid-

leg trønder – men heldt på riksmålet. Kona hans, Tullik, hans solide støttespelar gjennom heile livet, følgde han både i arbeidsdagen på Mo og i hans politiske virke. Saman hadde dei fire søner, og eldstesonen driv i dag garden på Levanger vidare.

Reidar Due la gjennom heile livet for dagen ein omfattande innsats for næringsutvikling og vart på grunn av dette ein markant samfunnsbyggjar. Han engasjerte seg i landbruket og samvirket, i skognæringa, i banksektoren og i mange andre større og mindre verksemdar. Han var ein av dei som var med på å få på plass dei store satsingane på treindustri i Skogn på 1960-talet, i dag kjent som Norske Skog.

Sjølv om han stundom kunne verka reservert, fekk Due raskt tillit frå dei rundt seg. Han vart vald inn i kommunestyret og formannskapet i Levanger 1964–1971 og var ordførar frå 1968 til 1971. Som ordførar var han òg medlem i fylkestinget i Nord-Trøndelag – og han vart òg vald når det var direkte val til fylkestinget. Levanger hadde i han ein solid talsmann, og han bidrog på eit utal måtar til utviklinga av heimkommunen sin – men òg til resten av fylket.

Større oppgåver venta. Etter å ha vore vararepresentant i fire år vart han i 1977 vald til stortingsrepresentant og vart sitjande i tre periodar fram til 1989. Og det er særleg som komitéleiar i energi- og industrikomiteen på 1980-talet me hugsar han. Tiåret var prega av mange store diskusjonar og brytingar – til tider ganske harde. Olje- og gasspolitikken og Statoil si rolle var eitt omstridd tema. Willoch-regjeringa ville setja grenser for Statoil og Arve Johnsen si makt, og i krokane vart det skumla om «vengjeklypping». Men i Stortinget vart det etablert gode løysingar som skulle visa seg å stå seg godt over tid – løysingar som sjølv i dag pregar både olje- og gassnæringa og Noreg.

Ei sentral hending var det store oljeforliket i 1984 der ein delte Statoil og staten si eigarmakt ved at Statens direkte økonomiske engasjement, SDØE, vart oppretta. Staten fekk direkte eigarskap til delar i felt og rørleidningar. Pengestrøymen frå staten sine eigardelar vart kanalisert utanom Statoil og rett i statskassa. Dermed var grunnlaget lagt for det som i dag vert kalla oljefondet – Statens pensjonsfond utland – og dei store inntektene som staten etter kvart har hatt moglegheit til å køyra inn i fondet. Ei anna viktig hending var utviklinga av Trollfeltet – ei av dei viktigaste utbyggingane på norsk sokkel.

Arkitektane bak løysingane var å finna i energi- og industrikomiteen på Stortinget og særleg då ein «troika» av komitéleiar Reidar Due frå Senterpartiet, Arnliot Norwich frå Høgre og Finn Kristensen frå Arbeidarpartiet. Om dei to fyrste vart det sagt at dei kunne få dei få håra Kåre Willoch hadde att på hovudet, til å reisa seg. Av det kan ein tolka at dei begge hadde eigne oppfatnin-

gar som ikkje alltid fall saman med Willoch sine. Og det gjekk gjetord om samarbeidet mellom Reidar Due og Finn Kristensen – den eine i posisjon, den andre i opposisjon.

Reidar Due opparbeidde seg si stilling og sitt sjølvstende i kraft av kunnskap og integritet. Han hadde eit vidt kontaktnett – både i næringslivet og i politikken. Det gjorde det mogleg for han å finna samlande og framsynte løysingar. Men han gløymde aldri kva parti han representerte – eller sitt eige Nord-Trøndelag. Eit godt døme på det er at driftsbasen til Equinor den dag i dag ligg i Stjørdal. Det hadde aldri skjedd utan Reidar Due sin innsats.

Due var òg ein sterk støttespelar for Johan J. Jakobsen som partileiar – og ein sær god mentor for yngre partitalent på 1980-talet.

Reidar Due tiltredde som fylkesmann i Sør-Trøndelag i 1989, og han hadde denne stillinga fram til 1992. Men det er som næringspolitikar og industribyggjar me fyrst og fremst hugsar han. Her sette han djupe spor etter seg – til beste for oss alle. Han hadde stor innsikt, og var «rett mann på rett plass til rett tid».

Det er ei ære å lysa fred over Reidar Due sitt gode minne.

Representantane høyrde ståande på minnetala frå presidenten.

Presidenten: Følgjande innkalla vararepresentantar tek no sete:

For Vest-Agder: Birte *Usland*

For Akershus: Anita *Patel*

Representanten Grunde Almeland vil setja fram to representantforslag.

Grunde Almeland (V) [10:06:15]: På vegne av stortingsrepresentantane Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Sofie Høgestøl, Ingvild Wetrhus Thorsvik og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om å styrke handel og samarbeid mellom Norge og Republikken Kina (Taiwan).

Så vil jeg på vegne av representantane Guri Melby, Alfred Jens Bjørlo, Sofie Høgestøl og meg selv sette fram et representantforslag om å fjerne det særnorske unntaket for alle fiskefartøy fra havneforbudet. Og jeg ber om at forslaget behandles etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav c.

Presidenten: Representanten Seher Aydar vil setja fram eit representantforslag.

Seher Aydar (R) [10:07:06]: Jeg vil gjerne framsette forslag om å sikre ungdoms helserettigheter gjennom å utvide egenandelsfritaket.

Presidenten: Representanten Alfred Jens Bjørlo vil setja fram eit representantforslag.

Alfred Jens Bjørlo (V) [10:07:26]: På vegne av representantane Guri Melby, Sofie Høgestøl og meg selv vil eg setje fram eit representantforslag om ei omstillingspakke for Finnmark.

Presidenten: Forslaga vil verta handsama etter reglementet.

Val av setjepresident

Presidenten: Presidenten vil gjera framlegg om at det vert valt ein setjepresident for stortingsmøtet i dag – og ser det som vedteke.

Presidenten vil tilrå Lise Christoffersen. – Andre framlegg ligg ikkje føre, og Lise Christoffersen er samrøystes vald som setjepresident for stortingsmøtet i dag.

Før sakene på møtekartet vert tekne opp til handsaming, vil presidenten gjera merksam på at møtet i dag held fram utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:08:12]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Kommuneproposisjonen 2023 (Innst. 460 S (2021–2022), jf. Prop. 110 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ynske frå kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: Arbeidarpartiet 25 minutt, Høgre 20 minutt, Senterpartiet 15 minutt, Framstegspartiet 10 minutt, Sosialistisk Venstreparti 5 minutt, Raudt 5 minutt, Venstre 5 minutt, Miljøpartiet Dei Grøne 5 minutt og Kristeleg Folkeparti 5 minutt.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til inntil seks replikkar med svar etter innlegg frå hovudtalarane til partia og sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, få ei taletid på inntil 3 minutt.

Heidi Greni (Sp) [10:09:07] (ordfører for saken): Først vil jeg få takke komiteen og komitésekretariatet for et godt samarbeid om denne saken.

Kommuneproposisjonen legger viktige føringer for statsbudsjettet til høsten og gir kommuner og fylkeskommuner nødvendige signaler om hvilke rammer de kan legge til grunn for sitt budsjettarbeid. Her legges mange premisser for hverdagslivet til folk. Skole, helse, barnehage, eldreomsorg og kollektivtransport er tjenester som de aller, aller fleste er avhengig av i hverdagen.

Det siste året har satt Kommune-Norge på en rekke prøvelser. Fra mars 2020 har kommunene våre stått i

front i kampen mot pandemien. De har testet, smittespiret, vaksinert og vasket. Når vi nå endelig har fått hverdagen tilbake, har vi på nytt blitt nødt til å be norske kommuner om å stille opp, denne gangen for ukrainske flyktninger. Kvinner, barn og eldre er på flukt fra den fryktelige og forkastelige angrepskrigen Russland bedriver i Ukraina. På kort tid har kommunene kastet seg rundt og sagt seg villig til å bosette 35 000, om det skulle være behov for det.

Kommunene har kartlagt bomuligheter, planlagt skolegang og giret opp mottakssystemet sitt etter flere år med få flyktninger på grunn av pandemien. Det siste året har virkelig vist hvor utrolig mye handlekraft, vilje og ressurser som finnes i norske kommuner – fra lokalpolitikere som har stått i tøffe valg om nedstengninger, til sykepleiere som har gått doble og triple skift for å sikre trygghet for våre eldre. Det har blitt lagt ned en utrolig stor innsats, og kommunene er en stor grunn til at vi har klart oss så godt, både gjennom pandemien og gjennom flyktningssituasjonen så langt.

Med dette bakteppet er jeg utrolig glad for at Senterpartiet og Arbeiderpartiet prioriterte å gi kommunene et skikkelig løft i tilleggsnummeret vi behandlet før jul. Sammen med SV sikret vi flertall for regjeringens forslag om å øke kommunerammen betydelig. Sammenlignet med 2021 har kommunesektoren fått 6,3 mrd. kr mer å rutte med i år.

Selv om kommunesektoren de siste årene har hatt store overskudd når regnskapet har blitt klart, har det vært trange tider i mange budsjettprosesser over hele landet. Det har ikke vært lett å være kommunepolitiker og forklare hvorfor når resultatet hvert år har vist store overskudd, mens en samtidig har vært tvunget til store kutt i hver eneste budsjettprosess. Løftet på 4,6 mrd. kr var derfor helt nødvendig for å sikre at folk skal være trygge på at norske kommuner på denne siden av pandemien kan levere gode og trygge tjenester i hele landet.

Samtidig som det er urolige tider i vår del av verden, har det aldri gått så bra i norsk økonomi som det gjør nå. Siden vi vedtok budsjettet for 2022 i høst, har arbeidsledigheten stupt, oljeprisen har økt, inflasjonen har steget, og renten er, som en konsekvens av det, på vei opp. Kommunesektoren har store lån og er sårbar for rentehevinger. Regjeringen har i proposisjonen lagt til grunn at en renteøkning på ett prosentpoeng vil bety ca. 2,7 mrd. kr i redusert handlingsrom hvert eneste år for Kommune-Norge på sikt.

I en slik situasjon er det vårt ansvar som folkevalgte å bremse den offentlige pengebruken, noe som denne regjeringen har klart å gjøre i revidert nasjonalbudsjett, i sterk motsetning til forgjengerne, som ved hver mulighet økte oljepengebruken. I dette økonomiske bildet er

det så viktig at regjeringen nok en gang velger å prioritere Kommune-Norge.

Samtidig som det kuttes i den offentlige pengebruken på andre områder, prioriterer Arbeiderpartiet og Senterpartiet å legge opp til en økning i kommunerammen på mellom 1,8 og 2,3 mrd. kr i 2023. Sammen med det store løftet vi gjorde i budsjettet for 2022, blir det totalt over 8 mrd. kr i økte inntekter på to år, et stort, viktig og nødvendig løft for Kommune-Norge. Dette løftet har vi i Senterpartiet og Arbeiderpartiet prioritert fordi vi vil løfte fram de viktigste oppgavene i velferdsstaten vår. Ved å løfte kommunene prioriterer vi barnehage til de minste, skole for neste generasjon og en verdig og god eldreomsorg for våre foreldre og besteforeldre.

Alle trenger en kommune, og vi skal sørge for at alle kommuner har likeverdige muligheter til fortsatt å gi gode og trygge tjenester, uansett hvor de ligger i landet, og uansett hvor store de er.

En annen viktig forskjell med denne regjeringen i forhold til den forrige er troen på lokaldemokratiet. Senterpartiet vil bygge samfunnet nedenfra og vil derfor spre makt, bosetting, arbeidsplasser, kapital og kompetanse. Vi ønsker at folk skal ha mulighet til å bosette seg der de selv ønsker. Vi vil ha en tillitsreform med myndighet og ansvar nær folk, der vi lytter til lærere, til helsepersonell, til politifolk. Vi lytter til dem som har skoen på, for det er de som vet hvor skoen trykker.

Regjeringen er i gang med å legge om offentlig sektor i retning av mer tillitsbasert styring. Slik skal vi sikre bedre løsninger for fremtiden. I tråd med Hurdalsplattformen skal vi desentralisere oppgaver, og vi skal forenkle og slanke byråkratiet. Videre er det presisert at vi også skal fylle det nasjonale folkevalgte nivået med ytterligere makt og oppgaver. Nye oppgaver til fylkeskommunen er det neste som står på arbeidsprogrammet. Jeg ser fram mot arbeidet med bl.a. å få overført mest mulig av statsforvalternes oppgaver til fylkeskommunene. Det gjelder de oppgavene som ikke omhandler tilsyn, kontroll eller klage, og det kan også være mange andre oppgaver som det vil være lønt å overføre til fylkeskommunene. Det må selvsagt skje i god dialog med fylkeskommunene og med kommunene, ikke sånn som vi har sett tidligere, at de blir prakket på oppgaver som de selv mener at de ikke vil være det beste nivået til å løse.

Utvikling av kommunesektoren er også viktig for å opprettholde spredt bosetting og et variert næringsliv over hele landet.

Senterpartiet og Arbeiderpartiet skal bygge et Kommune-Norge som gir alle muligheter til å bli hørt, og der lokaldemokratiet skal få blomstre. Da må vi ha et inntektssystem som legger til rette for at små og mellomstore kommuner på lik linje med de største kommunene kan yte gode tjenester til sine innbyggere. Inntektssys-

temet kan heller ikke legge opp til belønning for samenslåing eller straff for dem som vil være egen kommune. Når regjeringen nå varsler at det vil bli fremmet et nytt forslag til inntektssystem for kommunene i kommuneproposisjonen neste år, skal både gradert basistilskudd og andre mekanismer som ble funnet på for å tvinge kommunene til å slå seg sammen, fjernes. Tiden for tvang i Kommune-Norge er over.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [10:17:19]: For Høyre er det viktig at vi samarbeider med alle gode krefter for at vi skal klare å gi alle mennesker som bor i Norge, et godt tilbud, og det gjelder selvfølgelig enten kommunen er liten eller stor.

Representanten Greni har over lang tid vært opptatt av at kommuner gjerne må forbli små dersom de ønsker det. En rapport fra NHO Service og Handel viser at det er de minst sentrale kommunene som i størst grad utelukkende bruker private aktører når de kjøper helse- og omsorgstjenester. Av de 209 minst sentrale kommunene i Norge er det hele 33 pst. som utelukkende bruker private. Når de minste kommunene er de som kanskje er mest avhengig av et samarbeid med private, er det et paradoks at nettopp Greni selv vil utrede hvordan disse også skal fases ut av velferden vår. Mener representanten at hun vet bedre enn mange av de små kommunene, som trenger private til å gi gode helsetjenester, når hun selv vil utrede hvordan de skal fases ut?

Heidi Greni (Sp) [10:18:20]: Tusen takk for spørsmålet.

For oss er det aller, aller viktigst å utjevne forskjellene i Kommune-Norge, sånn at alle kan gi likeverdige tjenester. De siste åtte årene har vi hatt en utvikling der de små og mellomstore kommunene har fått en stadig mindre del av kaken og stadig trangere økonomi. Det har i mange tilfeller ført til at de har følt seg tvunget til å redusere antall ansatte i kommuneorganisasjonen, fordi de rett og slett ikke har fått penger til å finansiere den. Vi styrker Kommune-Norge, og vi styrker Kommune-Norge på en måte som gjør at alle kommuner skal kunne bygge opp grunnbemanningen sin. Da håper vi at behovet for å leie inn private tjenester innen helse og omsorg vil falle bort. Jeg mener at offentlig omsorg er det absolutt beste, og at hovedregelen må være at vi setter alle kommuner i stand til selv å levere de offentlige helse- og omsorgstjenestene.

Mari Holm Lønseth (H) [10:19:23]: Regjeringen skriver i sine egne dokumenter at situasjonen i Kommu-

ne-Norge og økonomien til Kommune-Norge er veldig god. Det står ikke til troende at Heidi Greni står her og sier at kommuneøkonomien ikke har vært god nok, når regjeringen selv sier at det har vært gode opplegg.

Jeg forstår godt at kommunene selv skal få lov til å bestemme om de har lyst til å bruke private leverandører eller ikke. Representanten Greni brukte veldig mye av sitt hovedinnlegg på å snakke om at man trenger mer tillit: en tillitsreform med tillitsbasert ledelse. Jeg synes ikke det viser veldig mye tillit til kommunesektoren at man nå står for å utrede hvordan man skal fase ut alle private fra velferden vår.

Jeg hørte heller ikke at representanten Greni svarte på mitt spørsmål om hun selv vet bedre enn kommunene, når regjeringen vil utrede hvordan man kan fase ut alle private, som mange kommuner selv ønsker å benytte seg av.

Heidi Greni (Sp) [10:20:20]: Som jeg sa i mitt forrige innlegg, er vårt hovedmål å sette alle kommuner i stand til å levere gode omsorgstjenester og ha fast ansatte som kan levere de omsorgstjenestene. Som vi alle vet, står det i proposisjonen at økonomien i Kommune-Norge som helhet er god – og det stemmer. Samtidig vet vi at det er en andel av kommunene i Norge som har hatt underskudd år etter år. Det er de små og mellomstore kommunene som sliter mest med å få budsjettet til å gå opp; det er kommuner som ikke har store skatteinntekter, og som ikke har fått sin andel av kaken de siste årene.

Når vi setter kommunene i bedre stand til å levere bedre tjenester, mener vi at vi også skal løfte de små og mellomstore kommunene. Kommune-Norge som helhet har hatt stramme budsjetter de siste årene, men de har hatt gode resultater på grunn av uforutsette inntekter. Storparten av det dreier seg om merskattevekst, og en del dreier seg om utbetalinger fra havbruksfondet.

Mari Holm Lønseth (H) [10:21:25]: Alle her i salen er helt enige om at faste og hele stillinger skal være hovedregelen, men det er enkelte i salen som mener at kommunene selv faktisk er de beste til å avgjøre hvor de skal hente tjenestene sine fra. For mange kommuner handler det om å ha en god miks av offentlige og private, og det handler primært om at tjenestetilbudet til dem som får det, skal bli bedre.

Jeg forstår at det er veldig vondt for Senterpartiet at SV har fått gjennomslag for at man skal utrede hvordan man skal fase ut private, men det er altså det regjeringen nå skal gjøre. Det vil innebære en overkjøring av lokaldemokratiet, og det vil innebære en overkjøring av kommunenes mulighet til å velge selv. Er det virkelig sånn å forstå at det også er Senterpartiets politikk at man ikke ønsker private velferdstilbydere i kommunesektoren?

Heidi Greni (Sp) [10:22:17]: Hvis representanten har lest vårt program slik at vi vil privatisere norsk velferd, tror jeg at jeg vil anbefale representanten å lese programmet en gang til. For vi har i alle år kjempet for en god offentlig omsorg. Vi har kjempet for å sette kommunene i stand til å levere god offentlig omsorg, enten det gjelder barnehage, skole, eldreomsorg eller andre helsetjenester – eller hva enn det skal være. Vi vil styrke den offentlige omsorgen, og privat omsorg vil aldri være noe annet enn et supplement. Det vil i de aller fleste henseender være noe som de som har råd til det, kan benytte seg av. Vi er opptatt av å ha likeverdige omsorgstjenester til alle innbyggere uansett størrelse på lommeboken.

Helge André Njåstad (FrP) [10:23:17]: Representanten frå Senterpartiet sa at kommunesektoren har vore stilt overfor mange prøver den siste tida. Ho nemnde korona og flyktningmottakssituasjonen med tanke på Ukraina. Eg vil leggja til ein stor prøvelse til: ny regjering og nytt stortingsfleirtal, som på få månader har klart å skapa usikkerheit om koronakompensasjonen som har lege fast under førre regjering og førre stortingsfleirtal, kuttforslaget frå regjeringa i revidert til kommunesektoren, og no einigheit med SV om ytterlegare kutt, berre timar og dagar før mange kommunestyre skal revidera sine budsjett. Så mitt spørsmål er: Synest representanten frå Senterpartiet at dette er god politikk overfor kommunesektoren? Eller er det prisen me no ser Senterpartiet må betala for å samarbeida med SV og å sitja i regjering med Arbeidarpartiet?

Heidi Greni (Sp) [10:24:06]: Nå tror jeg representanten må lese både revidert og det som ligger i opplegget for Kommune-Norge, en gang til. Det vi kutter i til Kommune-Norge, hvis det er snakk om de 11 mrd. kr vi kutter på ekstra skatt, er snakk om mindre merinntekt. Men det vil fortsatt ligge igjen 4 mrd. kr i merinntekt til kommunene utover det som ligger inne i det kommunale budsjettet. Jeg kan minne om at representantens regjeringspartner Høyre i samme opplegget kutter ca. 3 mrd. kr mer enn oss i den merskatteveksten som Kommune-Norge har i dag, som er på svimlende 14 mrd. kr.

Når det gjelder koronakompensasjonen, er vi helt tydelige på at vi skal kompensere kommunene for direkte koronarelaterte utgifter. Det står i revidert, og det er presisert i det forliket som ble framlagt her i dag. Så det er ingen tvil om (presidenten klubber) at vi har tenkt å kompensere kommunene for de ekstrautgiftene de har hatt, (presidenten klubber igjen) med den enorme jobben de har gjort.

Presidenten: Taletiden er ikke veiledende.

Helge André Njåstad (FrP) [10:25:20]: Eg registrerer òg at taletida blir brukt til å snakka om eit anna parti enn spørsmålsstillaren sitt parti. Det tyder på at Framstegspartiet er kommunane sin beste ven, så eg forstår veldig godt at ein brukar taletida på å snakka om Høgre.

Eg skal gje representanten ein sjanse til. Ein framstiller dette kuttet på ein halv milliard kroner som om det er skatteinntektkutt. Men eg har lese forliket godt, og der står det at ein kuttar på kap. 571, post 60, altså rammetilskotet til kommunar. Blir det, basert på einigheita i dag, mindre pengar til norske kommunar? Må norske kommunestyre kutta fordi dei får mindre rammetilskot resten av året? Er det, som representanten seier, skatteinntekter ein kuttar, eller kuttar ein i rammetilskotet? Dette treng kommunestyra å vita. Når dei seinare i dag, i morgon og dagen etter skal revidera sine budsjett, må dei ha eit realistisk budsjett. Det har me bestemt i kommuneloven. Då må dei vita kva dei får i rammetilskot. Får dei då 500 mill. kr mindre i rammetilskot, basert på det som ein vart einige om i natt eller i morgontimane i dag?

Heidi Greni (Sp) [10:26:21]: Representanten er fullstendig klar over at det å kutte i rammetilskuddet i denne sammenhengen er en teknisk øvelse. Kommunene har fått disse skatteinntektene, og en del av de skatteinntektene blir inndradd, og istedenfor å sende en faktura til kommunene blir det trukket gjennom rammetilskuddet. Faktum er at Kommune-Norge som helhet får ca. 1,6 mrd. kr mer som de beholder varig, og så får de ytterligere et par milliarder som de beholder hvis skatteanslaget slår til. Kommunene kan altså bruke minst 1,6 mrd. kr, muligens ca. 4 mrd. kr, mer enn det de har budsjettert med, uten at det regnskapet ikke går opp. Så representanten har tydelig misforstått helt. Vi kutter i merinntekten, men vi kutter ingenting i forhold til det som Kommune-Norge har budsjettert ut fra. Tvert imot ligger det en kraftig økning der.

André N. Skjelstad (V) [10:27:31]: Det var litt fornuftelig. Jeg har ikke i all min fartstid i kommunene vært med på at kommunene får fakturaer for å betale tilbake, men la nå det ligge.

Litt til inngangen her: I dokumenter i forbindelse med kommuneproposisjonen kan man lese at statsråden sier at kommuneøkonomien er veldig god. Det er vel derfor regjeringspartiene nå har kommet fram til et kutt på 500 mill. kr i sluttfasen. Det kan i hvert fall tyde på at den forrige regjeringen gjorde en god jobb overfor kommunene.

Men selv om statsråden er tydelig på det, har partileder Vedum reist landet rundt i lang tid, i hvert fall før valget, og sagt at dette virkelig, virkelig var et stort skrek-

kens eksempel. Da har jeg lyst til å stille et spørsmål til representanten Greni: Hvem er det da som snakker usant av partileder Vedum og statsråden som er i denne sal i dag?

Heidi Greni (Sp) [10:28:33]: Det er ingen av dem som snakker usant. Jeg tror vel ikke det er noen tvil om at hvis man ser på avisoppslagene de siste årene fra desember og budsjettprosessene rundt omkring i Kommune-Norge, ville svaret ha vært at 60–70–80 pst. har sagt at budsjettprosessen har vært mye mer krevende enn foregående år.

Så har vi hatt uforutsette skatteinntekter som er av en slik størrelsesorden at vi ikke har sett noe lignende – i hvert fall ikke i min tid i politikken, og det begynner å bli noen tiår. Det betyr at resultatet i veldig mange kommuner har vært godt, på grunn av de uforutsette skatteinntektene som selvsagt ikke har vært lagt inn i driftsbudsjettet – og som heller ikke bør brukes til drift, fordi det er engangsinntekter og ikke varige inntekter. Men kommunene har hatt mulighet til å sette penger på fond, og derfor har de nå sett under ett en bra fondskapital. En del kommuner har også greid å komme seg ut av ROBEK-lista på grunn av at det har vært uforutsette skatteinntekter, noe som har gitt et helt annet økonomisk resultat enn det de hadde budsjettet med rundt omkring i Kommune-Norge.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Lene Vågslid (A) [10:30:03] (leiar i komiteen): Tusen takk til saksordføraren for eit godt arbeid med kommuneproposisjonen. Regjeringa vil gjennom ein heilskapleg politikk innanfor kommunesektoren sikre at oppgåver blir løyste på eit lågast mogleg, hensiktsmessig forvaltningsnivå. For Arbeidarpartiet og regjeringa er det heilt sentralt at alle innbyggjarar, uansett kvar ein bur, skal ha eit godt tenestetilbod i sitt nærmiljø.

Arbeidarpartiet meiner at det viktigaste målet for norsk politikk er at alle skal ha moglegheiter til å leve gode og frie liv, uansett kvar du bur, og kven foreldra dine er. No har me ei Arbeidarparti–Senterparti-regjering, me har raud-grønt styre i dei elleve største kommunane i Noreg, og me må sikre grunnleggjande, gode tenester i heile landet. Då må kommunane sikrast ressursar og handlefridom til å løyse dei store velferdsoppgåvene som ligg der. Me vil satse på byane, både dei store og mellomstore, og distrikta.

I dagens kommuneproposisjon – for neste år – varslar regjeringa ei rekkje grep som ein er i gang med. Alleireie frå Hurdalsplattforma er det jo kjent at regjeringa vil arbeide med å gjennomføre ei tillitsreform. Gjennom reforma må dei tilsette få meir tid og fridom til å forbetre kvaliteten på tenestene dei yter, og me må kritisk gå

igjennom målstyring i offentleg sektor, og den jobben er i gang.

Arbeidet med frikommuneforsøk er òg ein spennande del av tillitsreforma, og som fleirtalet i komiteen i dag seier, kan me hente inspirasjon bl.a. frå Danmark. Me må tore å prøve ut nye løysingar. Tempoet på innovasjon må opp viss me skal møte dei store demografiske utfordringane me står overfor. Eg er òg veldig glad for at KS var veldig tydeleg i komiteen si høyring på at dei ynskjer dette, og at dei oppfordra komiteen til å satse på å leggje til rette for meir innovasjon.

Kommunesektoren er ein stor og viktig arbeidsgjevar, og me vil som kjent ha ei storreingjering i arbeidslivet, og me vil ta eit krafttak for heiltid. Eg må innrømme at eg er litt overraska over utspelet som kom frå KS her om dagen, med tanke på viktigeita av å rydde opp i dei delane av arbeidslivet som ikkje er bra.

Eg er glad for at veldig mange kommunar i Noreg tek tak i arbeidet med både seriøsitet og heiltid, og me har mange gode eksempel på kommunar og fylke som tek tak i arbeidet mot useriøsitet. Me ser det her i Oslo, me ser det i Skien, me ser det på Ås, me ser det i Vestfold og Telemark fylkeskommune – snart Telemark fylkeskommune – som har utvikla mange gode modellar for dette. Som telemarking er eg stolt over korleis f.eks. Skien kommune har laga ein 14 punktts plan mot sosial dumping i byggjebansjen. Regjeringa lærer av desse kommunane og vil no lage ein noregsmodell for seriøst arbeidsliv.

For over to år sidan hadde 170 kommunar innført strengare krav i innkjøpskontraktane sine enn dei er nasjonalt pålagde. Der har kommunane og fylka ei enormt viktig rolle. Ein ting er innkjøp – arbeid med heiltid ein annan. Mange kommunar har prosjekt for å auke andelen på heitidsstillingar, og eg heiar på alle dei. Denne regjeringa – utgått av Arbeidarpartiet – snur no på bevisbyrda, slik at deltidsstillingar må grunngjevast.

Eit av Arbeidarpartiets tre hovudløfte til veljarane var ein sterkare velferdsstat som stiller opp for alle, og få plassar kan me sjå det betre enn i det arbeidet regjeringa no er i gang med for Kommune-Noreg. Kommunen er jo med deg frå fødselen, når jordmor er på besøk hos mor og barn heime, til du legg blommar på gravplassen som blir drifta av kommunale midlar. Difor var ei av dei viktigaste oppgåvene til Arbeidarpartiet og Senterpartiet å styrkje kommuneøkonomien for årets budsjett, som saksordføraren godt har gjort greie for – og som de ser av kommuneproposisjonen, er det òg målet vidare å greie å styrkje tenester, både i bygd og by.

Proposisjonen i dag varslar òg kva for endringar ein kan forvente i 2023, som kommunane kan forberede seg på. Me varslar at det vil kome ei Bu trygt heime-reform. Me håpar at dette skal gjere det enklare for eldre å plan-

leggje og ta grep om eigen bustad, samtidig som dei er trygge på å få hjelp og støtte når dei treng det.

Er det noko me har merka i Noreg – kanskje endå meir under koronapandemien – så er det behovet for eit betre tilbod til psykisk helse. Personar med psykiske plager og lidingar må få betre hjelp, og tenestene må ha tid og ressursar til å gje den hjelpa brukarane treng. Me må då styrkje tilbodet i kommunane, bl.a. slik at ein kan få eit betre lågterskel hjelpetilbod.

Lista over det som gjeld kommunane, er lang, bl.a. på helsefeltet. Eg kunne òg ha nemnt Nasjonal helse- og samhandlingsplan, feks. når me ser at det framleis kjem millionar i dagbøter fordi ein ikkje klarer å ta imot folk frå sjukehuset, noko som viser at stat og kommune må samarbeide betre om pasientane. Det blir òg arbeid med ei førebyggingsreform på rusfeltet og utvikling av velferdsteknologi. Me er òg i gong med å styrkje helsetilbodet til vanlege folk i heile landet, og her har kommunane ei heilt sentral rolle. Me får ikkje eit helsetilbod i verdsklasse utan sterke kommunar.

Gjennom auka satsing på kommunane i åra som kjem, kan me òg levere på viktige løfte me har gjeve når det gjeld barnehage, skule og SFO. Allereie til hausten reduserer me barnehageprisar og SFO-prisar, som dei har gjort her i Oslo – god inspirasjon frå denne byen – så me kan gjere noko som folk merkar på lommeboka. Men ein kjem òg til å merke at flaskehalsar i regelverket for barnehagane blir endra, slik at det blir enklare å auke støtta til barnehagar i levekårsutsette område og barnehagar med særskilt behov for bemanning. Det er gledeleg at me i dag, i forliket om RNB, ser at Arbeidarpartiet og Senterpartiet, saman med SV, vidare styrkjer arbeidet med levekårsutsette område, der ein legg meir pengar inn til bemanning i barnehage og skule. For me må gjere meir for levekårsutsette område i Noreg.

Kunnskapsministeren har òg varsla at 5.–10. trinn i skulen skal bli meir praktisk og variert. Det gleder hjartet mitt. Når arbeidet blir starta opp, blir det peikt på tre hovudutfordringar: Det er for mange barn og unge som opplever psykiske plager og stress. Det er for mange som går ut av ungdomsskulen med for svake resultat, og me ser at motivasjonen har gått ned hos mange på 5.–7. trinn.

Ei anna utfordring denne regjeringa òg prioriterer høgt, er mangelen på fagarbeidarar. I 2022 blei det brukt meir enn 1 mrd. kr på yrkesfag og kvalifisering, men her er me heilt nøydde til å spele fylkeskommunane, som har ansvaret for vidaregåande opplæring, gode. Det blir anslått at me kjem til å mangle 90 000 fagarbeidarar innan 2035. Fleire må fullføre og bestå vidaregåande opplæring og seinare delta i arbeidslivet. Lykkast me med dette, vil dei samfunnsøkonomiske gevinstane vere betydelege.

Eg meiner både kommuneproposisjonen og budsjettåret me er inne i, viser at regjeringa er godt i gang med løftet om ein sterkare velferdsstat for alle.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Helge André Njåstad (FrP) [10:38:32]: Eg har hatt gleda av å sitja i denne salen under behandlinga av dei siste åtte kommuneproposisjonane. Då har me sett to ting: Stortingsfleirtalet har lagt meir pengar på bordet til Kommune-Noreg, og Arbeidarpartiet har kalla opplegget for magert, svelteføring og ulike ord som illustrerer at dei synest det er for lite.

No er det fyrste kommuneproposisjon og revidering av budsjett som skjer med eit nytt fleirtal, og me ser at ein tek pengar ut av sektoren, og så snakkar ein om at det er bra. Kan representanten forklara logikken i at når dei borgarlege partia brukar meir pengar, er det svelteføring, og når dei raud-grøne partia brukar mindre pengar på Kommune-Noreg, er det fantastisk?

Lene Vågslid (A) [10:39:12]: Det er ei fascinerande framstilling av situasjonen som kjem frå Framstegspartiet. No har jo Framstegspartiet eigentleg i fleire veker prøvd å få til og med KS til å reagere på dei ekstraordinære skatteinntektene me no dreg inn til staten i staten for kommunane, og meiner at ein burde reagere kraftig på det. Det eg trur folk ser, er at me er i ein heilt spesiell økonomisk situasjon i landet, at me treng å sørge for ikkje å auke oljepengebruken, og at me difor fordeler dei meirskatteinntektene på ein annan måte.

Ser ein på tilleggsproposisjonen for inneverande år og på proposisjonen for neste år, gjer denne regjeringa det me har lova. Me styrkjer kommuneøkonomien betydeleg. Det er forskjell på kor mykje pengar ein legg inn i frie inntekter til kommunane, og kva ein får i skatt. Eg meiner denne regjeringa ikkje har noko å skamme seg over med omsyn til kva me har føreslått for inneverande år, og kva me òg anslagsvis seier om 2023.

Helge André Njåstad (FrP) [10:40:14]: Det er fantastisk korleis ein klarar å framstilla eit kutt i timilliardarkronersklassen som fantastisk og ei styrking. Fakta er at hadde ikkje denne regjeringa revidert budsjettet, hadde norske kommunar hatt 10 mrd. kr meir å bruka på velferd, på barnehage, på eldreomsorg, på skule.

Desse pengane blir tekne frå dei i mai og i dag, og kommunane er pliktige etter kommuneloven til å revidera budsjettet. Synest representanten det er god politikk mellom stat og kommune å fortelja fyrst i dag at ein får ein halv milliard mindre, når kommunestyra i desse dagar sit og skal revidera budsjetta? Rådmennene må ta omsyn til dette og trekkja ned aktiviteten basert på at dei mistar ein halv milliard i dag.

Lene Vågslid (A) [10:40:57]: Eg trur norske kommunar er glade for regjeringsskiftet når ein ser budsjettet for 2022 og òg kva ein varslar for 2023. Dei ekstraordinære skatteinntektene som blei enormt store, er òg viktige for å forhindre at me no driv budsjettering som fører til auka rente. Det er eit resultat av bl.a. representanten Njåstad sin politikk at Kommune-Noreg over mange år har opparbeidd seg betydeleg gjeld. Me på Stortinget har òg eit ansvar for ein økonomisk politikk som ikkje utfordrar den situasjonen.

Det at kommunane i inneverande år og neste år får ein betydeleg styrkt kommuneøkonomi, er realiteten, og så er det fortsatt utfordringar, bl.a. med prisvekst og fare for auka rente. Den balansen er det viktig å ta ansvar for, og det meiner eg me gjer, òg i revidert nasjonalbudsjett, som skal debatterast ein annan dag denne veka.

Mudassar Kapur (H) [10:42:06]: Representanten holdt et interessant innlegg, og jeg har også lest merknadene til partiet med stor interesse. Jeg er også enig i inngangen til den økonomiske situasjonen, at vi alle må sørge for å holde presset i norsk økonomi nede, og at i hvert fall ikke vi politikere bidrar til økt press, for renten kan potensielt gå opp basert på hva vi gjør her i denne salen.

La meg fortsette på det økonomiske sporet. Representanten er veldig glad for at det går bra med norske kommuner, og at økonomien er sterk. Jeg antar at representanten vil mene det, for representanten må jo stå bak sin egen regjeringss uttalelser. Men da blir det også en grell kontrast til hvordan representantens parti, sammen med Senterpartiet, i flere år har svartmalt situasjonen i norsk økonomi ute i kommunene. Hva har man skjønt nå som man ikke skjønnte gjennom åtte år?

Lene Vågslid (A) [10:43:09]: Det er forskjell på å anslå at situasjonen i norske kommunar no er god, og det å sjå på åra under Erna Solberg, då dei borgarlege styrte. Det er jo ein realitet når me møter ordførarar rundt om i heile landet, at situasjonen har vore stram under den borgarlege regjeringa. Difor la me òg over 2,7 mrd. kr meir på bordet for 2022. Eg har ikkje møtt éin ordførar som har sagt at det ikkje var nødvendig, og at ein kan sende tilbake dei pengane.

Når me i tillegg veit om dei store utfordringane me har i åra framover, f.eks. dei demografiske utfordringane, at me blir så mange eldre innan kort tid, vil det krevje ei betydeleg styrking av dei frie inntektene for kommunane samanlikna med det førre regjering leverte. I tillegg til det veit me at me ikkje kan løyve oss ut av alle utfordringar me står framfor. Me må òg høyre på det KS seier når det gjeld behovet for innovasjon og nye måtar å løyse framtidens oppgåver på.

Mudassar Kapur (H) [10:44:13]: Representanten svarer absolutt ikke på spørsmålet. Det er en realitet at representantens parti, sammen med Senterpartiet, i åtte år har drevet med svartmaling av kommuneoppbygget til den forrige regjeringen og sagt at det er sulteføring av kommunene år etter år. Så skriver man i sitt eget reviderte budsjett at kommunenes økonomi er god, og at den er bygd opp over flere år. Det er ikke noe annet enn et resultat av god økonomisk politikk fra forrige regjering, sammen med at kommunene også har gjort gode valg, og at det har vært et næringsliv som har gått godt under den forrige regjeringen, slik at det er skapt mer verdier og betalt mer skatt, og at det til sammen har gjort situasjonen bedre. Men representanten kan ikke slippe unna med å la være å svare på spørsmålet: Hva har mant skjønt nå som man ikke skjønnte år etter år de foregående åtte årene?

Lene Vågslid (A) [10:45:18]: Eigentleg sa representanten Kapur det sjølv: Me ser ein enorm innsats i landets kommunar når det gjeld å få ting til, trass i at overføringane frå den førre regjeringa ikkje var så gode som dei burde vere. For det er jo ei kjensgjerning at veldig mykje av det som ein no anten har spara i fond eller fått ekstra i kommunane, også har vore ekstra skatteinntekter. Så eg vil rose ordførarar som har klart å få budsjettet i hamn i dei åra det var som aller strammast.

Tobias Drevland Lund (R) [10:46:04]: Fastlegekrisen er noe som rammer befolkningen vår veldig hardt, og det setter egentlig trykningen til innbyggerne der ute i kommunene i fare. I fjor høst hadde jeg gleden av å turnere Telemark sammen med representanten Vågslid. Det var hyggelig, men jeg husker også at Vågslid nevnte en del tiltak som Arbeiderpartiet ville gjennomføre nettopp for å bøte på fastlegekrisen. Mitt spørsmål til representanten er derfor:

Hva gjør Arbeiderpartiet i den situasjonen vi er i nå, for å løse fastlegekrisen som kommunene våre står overfor?

Lene Vågslid (A) [10:46:35]: Tusen takk for eit godt spørsmål. Det var ein fin valkamp, og dette var eit ofte debattert tema – ikkje utan grunn.

Det har vore ei utfordring i mange år at det har vore ei fastlegekrise, og eg trur me saman var ganske ivrige etter å plassere ansvaret hos den førre regjeringa for det. Ein burde jo ha begynt med å løyse den krisa for lengst. No er ansvaret vårt, og i tillegg til å sjå på økonomien i ordninga er eg veldig glad for at me har ein framoverlent helseminister som veldig tydeleg òg seier at det hjelper ikkje berre å sjå på økonomien i ordninga. Me må òg sjå på strukturane i fastlegeordninga.

Det er ei kjensgjerning at ein del på vår alder – viss det er lov å seie, president – nok har meir lyst til å ha fast arbeid, f.eks. som fastlege, enn å vere næringsdrivande. Så regjeringa er absolutt i gang med å sjå på heile fastlegeordninga, òg strukturelt.

André N. Skjelstad (V) [10:47:47]: Både helse og ikke minst kommunelege er viktig for Kommune-Norge og for folk. Jeg ble litt forundret over den forrige replikkvekslingen med Kapur og Njåstad, der jeg synes at representanten Vågslid ikke svarer skikkelig, for det har vært en harang gjennom åtte år om hvor dårlig kommuneopplegget har vært. Det kunne kanskje fra denne talerstolen da vært påpekt fra representanten – når kommuneopplegget nå er bedre enn det som var før Senterpartiet og Arbeiderpartiet – at det den forrige regjeringen gjorde med å legge til rette for et mer operativt næringsliv, faktisk har vært med på å bidra til å skaffe de skatteinntektene som gjør at Kommune-Norge går så bra. Det er også et bevisst valg som Arbeiderpartiet og Senterpartiet har kritisert. Hva mener Vågslid om det nå?

Lene Vågslid (A) [10:48:50]: Eg veit ikkje om eg heilt «catcha» spørsmålsstillinga. Mitt poeng i svara til dei føregåande spørsmåla har handla om frie inntekter i rammeoverføringane. Det handlar om føreseielege rammer for kommunestyra. Dei som sit i kommunestyra skal òg planleggje sine driftsår etter kva dei får frå staten. Eg synes det er komisk at ein her heng seg i så stor grad opp i ein merknad som ein på ein måte meiner rosemålar dei åra bl.a. partiet Venstre sat i regjering.

Det var tydelege tilbakemeldingar frå heile Kommune-Noreg om at regjeringa ikkje leverte godt nok i kommuneopplegga. Difor meiner eg at det budsjettet me kom med ein tilleggsproposisjon på for inneverande år, viser at me gjer det me lova. Me la over 2,7 mrd. kr på bordet, og me varslar òg i kommuneproposisjonen for neste år at me skal styrkje kommunane vidare.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Mudassar Kapur (H) [10:50:10]: Kommunene er grunnmuren i det norske demokratiet og de fremste leverandørene av velferdstjenester i folks hverdag. En god og forutsigbar kommuneøkonomi er avgjørende for at kommunene skal kunne levere de tjenestene som innbyggerne forventer og trenger.

Den forrige regjeringen økte de frie inntektene med omtrent 35 mrd. kr i perioden 2013–2021. Det ga gode resultater gjennom at antallet kommuner på ROBEK-listen gikk kraftig ned, fra 46 i 2013 til 18 per mai 2022. Og disposisjonsfondene til kommuner og fylkeskommuner økte.

Jeg merker meg at det ikke bare er de tidligere partiene i Solberg-regjeringen som synes at utviklingen har gått den rette veien, men også retorikken fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet har endret seg dramatisk når det gjelder kommuneøkonomien. Representanter fra disse partiene har gjennom de siste årene flere ganger hatt utspill om at Solberg-regjeringen år etter år har sulteføret kommunene, men nå har pipen fått en annen lyd. Det må sies at det aldri er for sent å snu, men det er vel ikke akkurat en frivillig snuoperasjon som er blitt utført her. Jeg tror det må være slitsomt særlig for et parti som Senterpartiet hele tiden å bli plaget med fakta. Jeg merket også litt i replikkvekslingen at verken Senterpartiets eller Arbeiderpartiets representanter synes det var noe behagelig å få disse spørsmålene – vi hengte oss opp i merknadene, som representanten fra Arbeiderpartiet sa. Vel, det å henge seg opp i at man har drevet med svartmaling av kommuneøkonomien i åtte år, er ikke å henge seg opp i detaljer i hvert fall.

Heldigvis er det forskjell på å skrive valgkampbrosjyrer for eget parti og saker som skal til Stortinget. Det har disiplinert de nåværende regjeringspartiene. La meg sitere fra kapittel om kommuneøkonomi i revidert nasjonalbudsjett:

«Det har vært høy vekst i kommunesektorens inntekter over flere år ...».

Vi i Høyre mener at prinsippet om lokalt selvstyre er grunnleggende, og vi ønsker å legge til rette for at kommunene skal få større handlefrihet. Det er nemlig lokalpolitikere, innbyggere, ansatte, frivillige organisasjoner og lokale bedrifter som kjenner sine ønsker og behov best. Det er også de som er de viktigste for å skape verdier i en kommune. Jeg er derfor veldig glad for at en samlet komité står bak Høyres forslag om å be regjeringen legge til rette for etablering av frikommuneforsøk etter inspirasjon fra Danmark og komme til Stortinget med en sak om dette senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2023. – La meg bare korrigere med en gang – det var nok ikke en fullstendig samlet komité, men store deler av komiteen er samlet, og det er jo en glede stor som alle andre.

Gjennom kommunereformen har vi fått større og mer robuste kommuner. Men reformen er på ingen måte avsluttet – ikke fra Høyres side. Vår jobb blir nå å stå på for at de gode resultatene man fikk fra kommune-reformen, også gjenspeiles i nye reformer. Se f.eks. på Indre Østfold kommune. Fra man gikk sammen fra 1. januar, så man allerede fra første driftsår at man fikk et positivt driftsresultat. Kommunen kommenterte at en av grunnene til dette var følgende:

«Vi tar ut store gevinster av kommunesammen-slåingen. Det hadde ikke vært mulig å oppnå på

langt nær så gode resultater om kommunene hadde fortsatt hver for seg.»

Det er egentlig i korte trekk forskjellen mellom Høyre og Senterpartiet og Arbeiderpartiet, at man i stedet for å være små hver for seg kan jobbe og være sterkere sammen. Det gagnar først og fremst innbyggerne i en kommune.

Kommunereformen bør fortsette med full kraft framover. Vi i Høyre mener at tid og ressurser må brukes på å fortsette arbeidet med å ruste Norge for framtiden, ikke ta Norge bakover.

Helt til slutt vil jeg rette en stor takk til lokalpolitikere og ansatte i norske kommuner som har gjort en stor innsats i forbindelse med pandemien og flyktnings situasjonen.

Jeg tar opp det forslaget som Høyre har sammen med Fremskrittspartiet og Venstre og forslaget vi har sammen med Fremskrittspartiet.

Jeg takker også komiteen for et godt samarbeid i forbindelse med en ganske stor proposisjon.

Presidenten: Da har representanten Mudassar Kapur tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [10:55:29]: Me kan jo fortsetje der me slapp i stad. Eg høyrer stadig vekk at Høgre òg no skryt av sitt veldig gode kommuneopplegg mens dei sat i regjering. Ofte brukar dei tal som 35 mrd. kr meir i frie inntekter, at det er få kommunar på ROBEK-lista og mykje pengar på disposisjonsfond. Det Kalkulator-Høgre ikkje snakkar like høgt om, er at kommunane i gjennomsnitt fekk 6,3 mrd. kr i uføreseieleg meirvekst i frie inntekter kvart år utover desse milliardane som Høgre skryt av. Det vil då seie 50 mrd. kr på åtte år.

Det er litt av poenget som eg prøvde å få fram i stad, for kommunepolitikarar må planleggje budsjetta sine. Vil Høgre innrømme at ansvarleg budsjettering frå ordførarar og uføreseielege inntekter er hovudforklaringa på at få kommunar er på ROBEK, og at disposisjonsfonda har auka?

Mudassar Kapur (H) [10:56:29]: Kalkulator-Høyre har det vel aldri vært mer bruk for enn akkurat i disse tider, særlig er det vel en finansminister i Norge som kunne lånt den kalkulatoren fra Høyre. La nå det ligge.

Jeg tror at hvis vi går tilbake til de siste åtte årene og ser på Høyres økonomiske opplegg for kommunene, så er det ingen tvil: Kommune-Norge ble styrket med Høyre i regjering. Vi ser det på ROBEK-listen, og vi ser det i de frie inntektene. Og det er ingen tvil om at når et parti som Høyre legger til rette for at kommunene kan drives bedre, mer effektivt og ta ut større gevinster gjennom effektivisering, og vi jobber for lavere skatter og avgifter

som igjen sørger for at det blir mer verdiskaping i næringslivet, gir det også positive effekter i en kommuneøkonomi. Det er jo bare gledelig. Men jeg skjønner at Arbeiderpartiet har stort behov for å skrive om historien og si at det bare gjelder det. Det hadde vært bedre å innrømme at det går bra med norske kommuner.

Lene Vågslid (A) [10:57:35]: Me får visst ikkje svar på det eg spurde om, men eg kan gå til eit anna tema. Kapur nemnde i sitt innlegg – og det er gledeleg – at nesten alle i komiteen står bak forslaget om å sjå på frikommuneforsøk og hente inspirasjon frå Danmark. Alle i komiteen står bak det, unnateke Framstegspartiet. Men for cirka eitt år sidan sa dåverande kommunalminister frå Høgre, Nikolai Astrup, nei, så spørsmålet mitt er: Kva er årsaka til at Høgre har endra meining? Og kva er det Høgre veit i dag som kommunalministeren ikkje visste for eitt år sidan, då Høgre avviste dette forslaget?

Mudassar Kapur (H) [10:58:15]: For oss i Høyre er det viktig å se på nye løsninger. Vi har vært åpne for hele tiden å sørge for at norske kommuner kan ta alle krefter i bruk, vi har hele tiden vært for en kommunereform som gjør at vi flytter makt fra stat og fylkeskommune ned til kommunene, og også gir kommunene mer makt til å bestemme over sin egen hverdag.

Jeg synes det er bra at Høyre nå både på sitt landsmøte og gjennom denne kommuneproposisjonen har lagt fram en sak om at vi bør gjennomføre en forsøksordning, hvor vi får med oss både norske kommuner, KS og forhåpentligvis nå også regjeringen for å se på hvordan norske kommuner kan gjøre disse forsøkene inspirert av Danmark – ikke importert fra Danmark. Der kan det hende det ligger en vesensforskjell. Jeg gleder meg til hvordan dette nå skal utvikles. Jeg gleder meg til at norske kommuner får mer makt, kanskje til litt forargelse for Senterpartiet og det de mener, men jeg håper det går den rette veien og ser fram til at regjeringen legger fram en sak.

Heidi Greni (Sp) [10:59:30]: Representanten gjen tok flere ganger i innlegget at kommunereformen må fortsette. Det kunne vært interessant å spørre hvor mange kommuner Høyre ser for seg at vi skal ha i framtiden.

I går diskuterte vi fylkesstruktur. Da var argumentet fra den samme representanten at å dele opp Viken i tre fylker vil gi altfor små fagmiljøer. Samtidig ble det argumentert kraftig for at fylkeskommunen skulle legges ned, og at oppgavene skulle legges til større kommuner. Hvis en da tar utgangspunkt i at det skal være mer enn tre kommuner i det som i dag er Viken, så faller logikken i det bort. Mener Høyre at mindre fagmiljøer er en god

løsning så lenge vi kaller det en kommune og ikke et fylke?

Mudassar Kapur (H) [11:00:23]: Jeg har merket meg at representanten har hatt litt forvirring rundt dette helt siden debatten i går, og det var vel Hambro, om jeg ikke tar helt feil, som sa at det er opp til enhver representant å gi uttrykk for den forvirring som til enhver tid hersker i ens eget hode. Det er vel det som skjer fra Senterpartiet i denne debatten.

Det er nemlig slik at hvis man ønsker å gjennomføre en kommunereform, beror det på et genuint ønske om at vi ønsker å skape større og sterkere fagmiljøer, at vi ønsker å skape bedre tjenester for folk som bor der. Det er ikke sånn at dersom man tar bort fylkeskommunenivået, og da får flere kommuner, vil de hver for seg være svake. Det er jo hvis de fortsetter med Senterpartiets modell og sitter på hver sin tue og fortsetter å være små. Men med Høyres modell, som først handler om å gjennomføre en kommunereform, bygge større, robuste kommuner med sterke fagmiljøer, som skaper bedre tjenester for innbyggerne, gjennom også et godt samarbeid der det går an, vil man lykkes med det.

Heidi Greni (Sp) [11:01:27]: Jeg tror den forvirringen må være smittsom, for nå sier altså representanten at hvis vi legger ned det fylkeskommunale nivået – la oss si at det blir én kommune i Buskerud, én kommune i Akershus og én kommune i Østfold – har vi fortsatt tre fagmiljøer som skal ta vare på oppgavene i Viken. Det var tydelig i debatten i går at splitting i tre fagmiljøer ga mindre robuste fagmiljøer og mindre gode tjenester, så den forvirringen tror jeg, som sagt, representanten selv lider ganske kraftig av. Med mindre representanten mener det da skal være færre enn tre kommuner tilbake i de tre fylkene til sammen, vil det altså bli mer enn tre fagmiljøer. Så jeg gjentar spørsmålet mitt: Mener Høyre at et lite fagmiljø i en kommune vil gjøre en mye bedre jobb enn et lite fagmiljø i et fylke, og at det er navnet på konstruksjonen som er avgjørende?

Mudassar Kapur (H) [11:02:33]: Jeg merker meg at representanten egentlig først og fremst ønsker å fortsette debatten fra i går. Vi er jo egentlig ferdig med den, men jeg tar gjerne den debatten nå i replikkutvekslingen også.

Det vi har kritisert denne regjeringen for, er å ikke lytte til utredningen som er lagt til grunn for oppløsning av fylkene. Ta f.eks. Viken, hvor man nå skal bruke opp mot en halv milliard kroner på å lage tre nye fylkeskommuner, tre nye fylkesadministrasjoner, hvor de flinke ansatte må gå på jobb hver dag for å legge ned ting istedenfor å bygge det videre, for å reversere istedenfor å ta regionen sin framover. Og det er det de ansatte og fagmi-

ljøene i den utredningen peker på, at hvis man nå setter i gang store reverseringsprosesser til en halv milliard, er det et dårligere alternativ enn å bruke de samme pengene på utvikling av tjenester, videregående skole, bygging av veier og integrering. Så enkelt er det.

Presidenten: Da går vi videre i replikkordskiftet – selv om noen kanskje er forvirret.

Grete Wold (SV) [11:03:52]: Jeg vet ikke om vi blir noe mindre forvirret, men vi kan gjøre et forsøk.

Det er ingen hemmelighet at Høyre på mange måter ønsker en mindre offentlig sektor, og i hvert fall for de fleste Høyre-politikere jeg har snakket med, er «effektivisering» et positivt ladet ord. Representanten nevnte det også selv i replikkordvekslingen. I innlegget vises det også til Solberg-regjeringens vellykkede kommunepolitikk, at det har tatt Norge i en bedre retning. Det er ikke helt sikkert representanten deler hele min oppfatning av den analysen, men tenker representanten at det er potensial til ytterligere effektivisering ute i Kommune-Norge?

Mudassar Kapur (H) [11:04:31]: Aller først vil jeg si takk til SV for at de gjennom sin budsjettenighet med nåværende regjering har gitt full tilslutning til forrige regjeringens avbyråkratiseringsreform ved at man beholder det kuttet i sine budsjetter. Det er veldig positivt å se.

Det er ingen tvil om at arbeidet med effektivisering bør fortsette i norske kommuner. Det mener jo norske kommunepolitikere selv. Jeg tror alle som går på jobb hver dag, herunder alle oss representanter, vil jeg tro, ønsker å få mer ut av tidsbruken, få mer ut av ressursbruken. Det ville vært virkelig å gi opp både sin egen arbeidsplass og de tjenester man skal levere til folk, hvis man ikke ønsker å få mest mulig ut av hver krone. Men det viktigste er at det skal ikke gå på bekostning av kvalitet og innhold i tjenestene.

Tobias Drevland Lund (R) [11:05:40]: Solberg-regjeringen innførte et karensår i 2018, noe som fratok all inntekt fra syke i ett år, som også Høyre skriver om i sine merknader i denne saken. Og som kronisk syk er det ikke slik at man kan legge inn en ekstra innsats, alt er mer eller mindre utenfor din egen kontroll, både som pasient og også som AAP-mottaker i utgangspunktet. For det er det disse er. De er AAP-mottakere. De er kronisk syke med nedsatt arbeidsevne. De er ikke arbeidsledige eller arbeidssøkere. På det verste har syke måttet gå fra hus og hjem og selge unna alt av verdi for å kunne overleve. Denne karenstiden har ødelagt mange liv. Så mitt spørsmål til representanten Kapur er derfor: Mener han at det fortsatt er en god framgangsmåte å økonomisk straffe syke mennesker på denne måten?

Mudassar Kapur (H) [11:06:35]: Jeg synes premisset i spørsmålet er ganske søkt. Jeg synes at det å stemple et annet parti med den typen retorikk og si at man ønsker å straffe de syke, ikke er en god debattform.

Jeg mener at vi i Høyre har hatt en politikk gjennom åtte år som legger til rette for at de som står utenfor arbeidslivet, skal bli en del av arbeidslivet. De som er syke, bør få en enklere og bedre vei inn og tilbake til det norske arbeidslivet, gjennom at både staten og ikke minst kommunene legger til rette for det. Men vi må samtidig passe på at vi ikke skaper en situasjon hvor folk blir låst fast i en ond spiral, slik at de blir stående utenfor varig. Jeg tror at dette er en debatt som vil fortsette, særlig i andre komiteer, men det viktigste for Høyre er arbeidslinjen og å sørge for at folk får en god vei tilbake til arbeidslivet og ikke blir varig stående utenfor.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Helge André Njåstad (FrP) [11:07:50]: Eg skal ikkje seia at kommuneproposisjonen er vårens vakraste eventyr, men det er iallfall eit fast ritual i denne sal at Stortinget både debatterer situasjonen for kommunane i inneverande år, og ikkje minst rettar blikket framover for å skapa føreseielegheit for Kommune-Noreg. Det er ein fin måte å gjera det på, sånn at norske kommunar kan førebu budsjetta sine med signal frå Stortinget i botnen. Men føreseielegheit er ikkje akkurat bakteppet for denne proposisjonen eller det ordet eg ville trekt fram, for her har ein ikkje klart å bli einig med SV før langt på overtid. Berre få minutt før me har denne debatten, veit me kva rammene blir for inneverande år, og kva som blir ordlyden i koronakompensasjonen, så det er ikkje særleg mykje føreseielegheit som pregar dette stortingsfleirtalet og deira behandling av Kommune-Noreg.

Eg vil likevel takka komiteen for godt samarbeid, sjølv om det har vore uavklarte situasjonar. Eg vil takka komitésekretæren for å ha losa oss gjennom og sørgt for at me har ei innstilling, og at me kan ha ein debatt. Så er det hyggjeleg at me fekk forliket for nokre minutt sidan, sånn at me no veit kva Kommune-Noreg har å halda seg til i inneverande år, òg med omsyn til koronastøtte for første halvår i år.

Dei siste åtte åra har me, som eg har nemnt i replikkordskifta, vore vitne til at spesielt dei raud-grøne har kalla våre opplegg for svelteføring og magre år – ulike ord som ikkje har vore positive – sjølv om Kommune-Noreg viser fasiten: Me har hatt rekordfå kommunar på ROBEK, rekordstore overskot og aldri hatt meir pengar på bok. Fasiten etter åtte års samarbeid mellom Høgre, Kristeleg Folkeparti, Venstre og Framstegspartiet er at Kommune-Noreg har hatt åtte gode år, stikk i strid med det tidlegare kommunalminister Liv Signe Navarsete sa

før valet i 2013. Då spådde ho at det kom til å bli ille for norske kommunar om det vart eit regjeringsskifte. Det fekk me, i åtte år, og det har langt frå vore ille.

Eg skulle likt å høyra kva ho ville sagt om det grepet denne regjeringa har gjort, med å trekkja 10 mrd. kr ut av kommuneramma midt i eit år. Det har aldri før skjedd i norsk historie at ei regjering i mai har føreslått å trekkja nesten 10 mrd. kr ut av kommuneramma midt i eit år. Det er rekord. Eg trur ingen kunne spådd at det ville skje med Senterpartiet i kommunalministerstolen og finansministerstolen: at det er Kommune-Noreg som blir salderingsposten når ein skal få budsjetta til å gå i hop. Men det er faktisk det me er vitne til, og me registrerer at ein forsvarar det og synest det er ein god idé. Eg synest det er synd at Kommune-Noreg er prioritert når det gjeld kutt. Saksordføraren sa at ein prioriterer kommunane når ein skal saldera budsjettet, og det har ho heilt rett i: Både saman med SV og i regjering er det kommunane som har vore topp-prioritert når det gjeld å kutta for å få budsjetta til å gå i hop.

Det me no har vore vitne til, då SV inngjekk forliket og trekte ytterlegare pengar tilbake, er at Framstegspartiet har vorte kommunane sin beste ven i denne sal – fordi alle andre har teke eit steg tilbake. Me er dei som held oppe rammene til Kommune-Noreg i revidert nasjonalbudsjett, mens dei andre har kutta. SV sørgjer for nye kutt i dag på over 500 mill. kr. Det blir mindre pengar til Kommune-Noreg, og norske rådmenn, norske kommunedirektørar, norske ordførarar og norske kommunestyrerepresentantar skal slita dei neste timane og dagane når dei reviderer budsjetta sine, med å finna inndekning for dei nye SV-kutta som regjeringspartia har føreslått, og SV har gått med på.

Så er det litt rart at kommunane ikkje skal få lov til å behalda ekstraordinære skatteinntekter. Den haldninga ein har overfor Kommune-Noreg, skremmer meg: at Kommune-Noreg skal vera avhengige av overføringar frå staten og ikkje leva av eigne skatteinntekter. Eg var ordførar i ti år før eg kom på Stortinget, og eg hadde den grunnhaldninga at det viktigaste eg skulle gjera om morgonen, var å sørgja for å få fleire innbyggjarar til kommunen og meir næringsliv til kommunen, og på den måten få større inntekter for kommunen.

Eg vil ikkje ha ordførarar som står opp om morgonen og tenkjer: Korleis skal eg få større overføringar frå Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagvold Vedum? Eg vil ha ordførarar som står opp og tenkjer: Korleis kan eg auka innbyggjartalet? Korleis kan eg få nyetableringar sånn at eg får auka skatteinntekter? Då blir eg rimeleg skremt når haldninga er at fordi kommunane er flinke til å skapa arbeidsplassar og er ja-kommunar, skal meir skatteinntekter bli trekte inn fordi ein treng pengar til SV sine satsingar på myr eller bistand eller andre ting. Skatte-

inntekter frå kommunane skal altså bli trekte inn fordi dei har gjort ein god jobb. Det er farleg om norske kommunar skal bli 100 pst. rammefinansierte og ikkje lenger leva av eigne inntekter.

For Framstegspartiet er det viktig at kommunane blir premierte for å leggja til rette for næringsaktivitet. Legg ein til rette for havbruk, skal ein få havbrukspengar, har ein kraftproduksjon, skal ein få inntekter frå kraftproduksjon, og har ein andre naturressursar, skal ein få inntekter av det. Det er viktig. Har ein innbyggjarar, skal ein leva av skatteinntekter, og har ein ei ja-haldning og skapar arbeidsplassar, skal ein få inntekter.

Neste år kjem kommuneproposisjonen til å bli veldig spennande dersom regjeringa gjer som dei har varsla, nemleg å leggja fram eit nytt heilskapleg forslag til inntektssystem både for kommunar og for fylke. Då er det tre månader til kommunevalet, og me skal få sjå korleis regjeringa har tenkt å balansera Senterpartiet sine småkommunar mot Arbeidarpartiet sine storbyar, som dei styrer økonomisk. Det blir ei spennande øving å sjå korleis det reknestykket skal sjå ut. Min spådom er at det i kommuneproposisjonen om eit år står at dessverre vart nytt inntektssystem utsett – for det vil nok vera lurt at Senterpartiet og Arbeidarpartiet ikkje viser korta før etter kommunevalet, sånn at deira eigne ordførarar skal sleppa å forsvara at kommunen får mindre fordi nokon andre skal få meir. Så eg trur nok ikkje at det kjem til å bli realiteten i neste kommuneproposisjon at ein behandlar dei to tinga som var varsla. Men det får me sjå om eit år, om me då står og diskuterer nytt inntektssystem eller ikkje.

Satsingane til Framstegspartiet i denne kommuneproposisjonen er fleire. Me ønskjer å slå veldig tydeleg fast at kommunane skal få kompensert for dei koronaavgiftene dei har hatt til vikarbruk, som dei inngjekk avtale om med sine arbeidstakarar gjennom KS-systemet, basert på at dei hadde tillit til at staten skulle stå ved dei. Det er flott at SV har ei formulering i forliket i dag som slår fast at dei skal få kompensasjon. Eg er litt usikker på kva det betyr. Det har vorte skapt ei usikkerheit av ordlyden i revidert nasjonalbudsjett, og eg håpar ein no kan slå fast at kommunane ikkje skal vera usikre på om dei får dei pengane eller ikkje.

Så ser me at innbyggjarane i Noreg slit med store utgifter på mange felt. Drivstoff, matvareprisar og straum er særleg krevjande, men òg eigedomsskatten er urettferdig og krevjande for mange. Han må ein betala uansett om det er ein sjølv eller banken som eig huset; uansett kva inntekt ein har, må ein betala eigedomsskatt. Skatten er urettferdig, og Framstegspartiet vil fjerna han og trappa han ytterlegare ned.

Me ønskjer òg å redusera ferjeprisane meir enn regjeringa gjer. I vårt opplegg til revidert legg me inn mid-

lar til at alle øysamfunn utan fastlandssamband skal få gratis ferje, ikkje berre dei aller minste, som Senterpartiet og Arbeidarpartiet la inn. Framstegspartiet ønskjer at endå fleire skal kunne reisa gratis med ferje. Me ønskjer òg på sikt at båtutene som går til dei øyane som ikkje har ferje, men berre båt, skal vera gratis. Det er ofte mindre samfunn enn dei som har bilferje.

Ressurskrevjande tenester var viktig for oss då me var det partiet som forhandla med førre regjering. Då la me inn ei ny ordning som eg er glad for blir vidareført. At dei aller minste kommunane får ekstra midlar til ressurskrevjande tenester, er ei viktig ordning for dei det gjeld. Eg synest ordninga altfor ofte blir diskutert ut frå staten sitt perspektiv, og at staten skal halda igjen pengebruken, men dette handlar jo om dei som aller mest treng tenester frå kommunane. Når me diskuterer ressurskrevjande tenester, er det viktig for oss at debatten handlar om brukarane og ikkje om staten.

Så har det vore ein diskusjon i replikkordskiftet om private aktørar. Der føreslår Framstegspartiet utfordringsrett, som er det motsette av det SV har fått regjeringspartia med på, med å fasa ut private. Me meiner at private som meiner dei kan gjera ein betre jobb enn det offentlege, skal få lov til å konkurrera, skal få lov til å utfordra den etablerte aktøren, og at me på den måten får innovasjon, betre tenester til meir fornøgde brukarar, sånn me ser i barnehagesektoren, der brukarane er meir fornøgde med private tenester. Då bør me fortsetja med det og heia på det – ikkje kalla dei velferdsprofittørar og snakka dei ned, men anerkjenja at dei har gjeve eit solid bidrag til at me har fått full barnehagedekning og gode tilbod.

Eldreomsorga er alltid ei satsing for oss. Me beklagar at ein har lagt ned statleg finansiert eldreomsorg. Det er òg rart at ein har fjerna eldreombodet. Er det sånn at tidlegare statsminister Jens Stoltenberg no har fått det som han vil: at eldreomsorga skin? Eg trur ikkje det, men ein har iallfall fjerna det ombodet som kan påpeika at eldreomsorga ikkje skin. Kanskje grunnen til at regjeringspartia fjerna eldreombodet var at ein ikkje ville ha ei irriterande vaktbikkje som passar på dei eldre. Men då skal Framstegspartiet ta den rolla, for det er viktig.

Med det vil eg ta opp dei forslaga Framstegspartiet står bak åleine og saman med andre.

Lise Christoffersen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Da har representanten Helge André Njåstad tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Lene Vågslid (A) [11:18:05]: Framstegsparti-representanten fortsetter i innlegget sitt å snakke om skatte-

inntekter, men Framstegspartiet er jo ofte ikkje så glad i skatt. Av dei ekstraordinære skatteinntektene me no fekk – dei var ganske store og kom heilt uventa – føreslår me, som har kome fram opptil fleire gonger, at 2 mrd. kr av dei blir verande i kommunesektoren. Men grunnen til desse ekstra skatteinntektene er bl.a. at me har sørgt for auka utbytteskatt på aksjar.

Er Framstegspartiet for denne skatteauken?

Helge André Njåstad (FrP) [11:18:46]: Det er heilt riktig, som Arbeidarpartiet har fått med seg, at me ikkje er så glade i skatt som Arbeidarpartiet. Me synest det er greitt med skatt på overskot og inntekt – det er fornuftig at alle bidreg til fellesskapen når dei har moglegheit til det. Det som me er mest kritisk til, er den særnorske og rare formuesskatten, som ein må betala uansett om ein har overskot eller ikkje, og som utlendingar slepp å betala. Slike skattar synest me er rare. Me synest òg at avgifter på drivstoff, i en situasjon der me har drivstoffprisar på nærmare 30 kr, er rart. Så me har eit heilt anna skatteopplegg og eit heilt anna syn på skattar og avgifter enn Arbeidarpartiet. Me synest det er rart å trekkja pengar vekk frå Kommune-Noreg, for dei utbyttene som kom fordi regjeringa og SV skjerpa skattane, ville jo ha kome seinare. Så det ein i realiteten gjer, er å ta vekk eit utbytte som ville ha skjedd, frå kommunesektoren til staten.

Lene Vågslid (A) [11:19:45]: Det er ein realitet at me her snakkar om pengar som mest sannsynleg ikkje hadde vore der med politikken til Framstegspartiet – men la no det ligge. I komiteen er me nesten samla om å ville sjå på frikommuneforsøk, etter inspirasjon frå Danmark. Framstegspartiet er ikkje med på det forslaget og det komande vedtaket. I programmet til Framstegspartiet står det:

«Fremskrittspartiets kommunepolitikere jobber for minst mulig byråkrati, effektiv utnyttelse av skattebetalernes penger, service og JA-holdning i kommunene.»

Det er jo veldig fint, men kva er grunnen til motstanden mot å gjere det som òg KS oppmodar oss til, å sjå på forsøkslova og få til eit frikommuneforsøk, etter inspirasjon frå Danmark?

Helge André Njåstad (FrP) [11:20:31]: Berre kort til det fyrste, som representanten lét liggja: Det er ikkje slik at det ikkje ville ha vore utbytte med politikken til Framstegspartiet, men då ville ikkje utbyttet vorte teke hals over hovud fordi ein skal tilpassa seg eit høgare skattenivå. Så dei pengane ville ha kome seinare, og ein trekkjer dei faktisk vekk frå Kommune-Noreg.

Når det kjem til frikommuneprinsippet, har me sans for at det er mange måtar ein kommune kan driva

effektivt på, men å låsa seg til modellen til Danmark, som plukkar ut nokre område, og som frigjer oss heilt frå statlege standardar og normer, er me bekymra for, spesielt innanfor eldreomsorga. Når ein framleis har bemanningsnorm i barnehage og skule, veit me at kutta ofte må takast innanfor eldreomsorga. Då er me bekymra for kva som vil skje med dei eldre dersom ein skal ha frikommuneforsøk, samtidig som ein har alle moglege andre reguleringar som gjer at norske kommunar i realiteten ofte må kutta i eldreomsorga. Det er grunnen til at me er skeptiske til å låsa seg til modellen til Danmark.

Heidi Greni (Sp) [11:21:46]: I 2016 fikk Fremskrittspartiet gjennomslag for en forsøksordning med statlig finansiering av eldreomsorgen. Det var et forsøk som skulle omfatte inntil 200 kommuner, og alle ca. 400 kunne søke. Det var bare 18 som søkte, og av dem var det 12 som trakk seg – altså ble 6 kommuner med på forsøket til slutt. Det viser kanskje at dette ikke var veldig vellykket. Nå fremmer Fremskrittspartiet nok en gang forslag om å sette i gang samme type forsøk.

Hvis vi ser på en av de kommunene som var med, Bjørnafjorden, fikk de 182 mill. kr ekstra i overføring til eldreomsorgen. Det er en kommune med 25 000 innbyggere. Regner man det ut på antall innbyggere i Norge, vil det være snakk om en satsing på ca. 40 mrd. kr. Mener Fremskrittspartiet det ville vært det beste tilskuddet til norske kommuner for å forbedre tjenestenivået?

Helge André Njåstad (FrP) [11:22:46]: Eg synest det er skremmande å høyra dette. Me har høyrt Kalkulator-Høgre i dag, men dette er Kalkulator-Senterpartiet som no slår inn. For oss handlar det om eldreomsorg. Det er dei eldre som har bygd dette landet, og som gjer at me har den rikdommen me har. At me kan løyva store midlar til stort sett alle velferdsområde i Noreg, er på grunn av at dei eldre har stått på og jobba. At me ikkje skal gje dei ei verdig eldreomsorg, men heller vera vitne til at regjeringa kuttar eldreombodet og ikkje legg inn meir pengar til eldreomsorg, slik Framstegspartiet ønskjer, synest eg er synd. For Framstegspartiet handlar dette om respekt for dei eldre – det å gje dei ei verdig eldreomsorg, gje dei valfridom, la dei få lov til å velja kven som skal levera tenestene. No er me vitne til eit kommunalt monopol. Det skal ikkje vera valfridom, det skal ikkje vera mogleg for dei eldre å vera kundar mot slutten av livet sitt. Dei har vore kundar heile livet og kunna gjera val, men når dei treng hjelp frå kommunen, blir dei utsette for monopol.

Heidi Greni (Sp) [11:23:52]: Representanten har i replikkordvekslingen vært veldig opptatt av de pengene vi trekker inn på ekstra utbytteskatt, og kritisert regjeringen for at vi nå trekker inn deler av de pengene. Vi

ser nå at den tidligere regjeringspartneren til Fremskrittspartiet – Høyre – trekker inn sånn ca. 3 mrd. kr mer enn det vi gjør i revidert nasjonalbudsjett. Er representanten veldig glad for at det nå ikke er Høyre som styrer – som vil trekke inn ytterligere 3 mrd. kr av pengene fra Kommune-Norge?

Helge André Njåstad (FrP) [11:24:29]: Det var jo eit flott spørsmål. Representanten er verken glad for at Høyre styrer, eller for at Senterpartiet styrer. Det beste for norske kommunar, for norske eldre, for norske innbyggjarar ville vore at Framstegspartiet styrte – aller helst aleine. Då hadde me fått lågare bensinprisar, og me ville opplevd ein heilt annan respekt for Kommune-Noreg og deira inntekter. Eg registrerer at kritikken mot meg i replikkordskiftet handlar veldig mykje om Høyre, og det tek eg som ein kompliment på vegner av Framstegspartiet – at me har ein betre politikk enn Høyre, og ein langt betre politikk enn Senterpartiet og Arbeidarpartiet.

Grete Wold (SV) [11:25:22]: Representanten har invitert litt til en skattedebatt, så jeg skal fortsette med en annen skatt som Fremskrittspartiet har lagt inn et forslag om, og det er eiendomsskatten. Det er jo også et område som i hvert fall i valgkamp er mye brukt og fremmet av Fremskrittspartiet. Samtidig uttrykker man en stor bekymring for de svakeste i kommunene, og har også utpekt seg selv til å være kommunenes beste venn her i dag.

I denne saken blir det som sagt fremmet et forslag om å senke satsen for eiendomsskatt ytterligere. Jeg trenger ikke å spørre om hvor lavt, for jeg antar at svaret er til null. Men i et kommunebudsjett som per i dag mange steder i landet er helt avhengig av denne inntekten, nettopp for å sikre de aller svakeste ute i Kommune-Norge: Hvordan ser Fremskrittspartiet for seg at kommunedirektører skal kunne klare å håndtere det som nå ligger på bordet fra Fremskrittspartiet?

Helge André Njåstad (FrP) [11:26:14]: No har jo SV sørgt for at kommunedirektørar må forhalda seg til SVs kutt på 0,5 mrd. kr i staden for Framstegspartiets forslag. Hadde Framstegspartiets forslag vorte vedteke, ville ein ha sloppe å kutta frå den eine dagen til den andre på grunn av rammekuttet, og då ville ein heller ha kunne fasa inn ein drift utan eigedomsskatt. Då ville svaret mitt til dei ha vore at ein må sjå på dei kommunane som klarer seg utan eigedomsskatt. Det er veldig mange kommunar i Noreg som klarer seg utan eigedomsskatt, og dei driv kommunane sine på ein god måte, med god eldreomsorg. Då handlar det om å læra av dei kommunane som klarer seg utan eigedomsskatt, og ikkje gjera seg avhengige av den urettferdige ekstraskatten som

rammar alle, uavhengig av kva inntekt ein har, og om ein eig huset sjølv eller ikkje. Han er urettferdig og kjem på toppen av drivstoffprisane som ein ikkje gjorde noko med no, straumprisane som ein har for lite støtte til, og matvareprisane som vil bli høgare og høgare.

Tobias Drevland Lund (R) [11:27:15]: Mitt spørsmål til representanten Njåstad handler også om eiendomsskatt. Jeg registrerer at Fremskrittspartiet foreslår å senke skatten ytterligere, men de har ingen forslag til inndekning, så vidt jeg klarer å se, og det er heller ikke nevnt i innlegget. Så mitt spørsmål er: Hva har representanten Njåstad lyst til å si til de kommunene som i dag budsjetterer med eiendomsskatt, som med Njåstads opplegg her ville ha blitt fratatt store inntekter som de bruker til velferd ute i kommunene?

Helge André Njåstad (FrP) [11:27:44]: Eg ville jo ha svart det same som eg svarte til representanten Wold i stad, at dei kommunane må sjå på dei kommunane som klarer seg utan eigedomsskatt og likevel leverer gode tenester, og sjå korleis ein kan driva kommunen utan eigedomsskatt. Eg har sjølv vore ordførar i ein kommune som hadde eigedomsskatt, og eg var med og tok vekk eigedomsskatten. Det gjorde me fordi me effektiviserte og dreiv smartare, og me klarte å levera betre tenester sjølv utan eigedomsskatten. I tillegg tiltrekte me oss fleire innbyggjarar når me ikkje hadde eigedomsskatt. Det var det som var så pussig: at når kommunen ikkje hadde eigedomsskatt, såg næringslivet at dette er ein offensiv kommune – hit vil me flytta og etablere oss. Folk ville òg flytta heim igjen – me fekk auka skatteinntekter fordi me ikkje hadde eigedomsskatt, og fordi folk ville flytta heim igjen fordi det var lågare bu-utgifter. Den effekten ville norske kommunar ha sett dersom ein fjerna eigedomsskatten. Difor anbefaler eg fleire kommunar å gjera det same grepet. Sidan me ikkje får fleirtal her i denne salen for å fjerna eigedomsskatten, kan norske kommunar fjerna han sjølve, og då vil dei oppleve ei positiv ja-haldning i kommunen sin.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Grete Wold (SV) [11:29:06]: Norge er organisert slik at vi opprettholder et sterkt lokalt folkestyre. Gode solide kommuner er sikkerhetsnettet for sine innbyggere; de er både muren og limet i vår offentlige forvaltning. Men Kommune-Norge er ikke helt alene i verden, og det at verden har hatt og fortsatt håndterer en pandemi, er krevende. Det at vi har krig i Europa, og at det stadig er flere ustabile områder rundt om i verden, påvirker også oss, og det påvirker kommunene våre.

Både inntekter og utgifter endres som en konsekvens av en ustabil og uforutsigbar situasjon. Det er in-

gen tvil om at både pandemien og nå en flyktningstrøm fra Ukraina gir kommunene utfordringer, noe de sier at de tar på tilnærmet strak arm. Det skal vi berømme dem for, og det skal vi være stolte av, men det er ikke uten kostnad. Store ressurser må omdisponeres, og personell strekker seg lenger enn langt for å løse oppgavene. Mangel på helsepersonell og fastleger bedrer ikke situasjonen.

Det vises til at mange kommuner og fylkeskommuner har en god økonomisk situasjon. En økt skatteinngang er selvfølgelig en medvirkende årsak til bedre resultater enn man hadde forventet. Det er ikke så mange kommuner i ROBEK-registeret, det har høyresiden helt rett i. Flere har også lyktes med å bygge opp ganske gode disposisjonsfond. Vi har en sunn kommuneøkonomi i Norge, blir det sagt; den er bærekraftig, og det er bra. Betyr det at alt er ok? Det er nok en litt for tidlig konklusjon. For dem av oss som har vært i kommunepolitikken – og jeg regner med at de fleste her i salen har snakket med lokalpolitikere rundt omkring i landet – er det ikke det man melder tilbake. Går man enda litt lenger ned i kommunehierarkiet og snakker med dem som jobber ute i tjenestene – jeg har selv jobbet der i 30 år – er ikke det bildet helt gjenkjennbart.

Så da må vi spørre oss: Hvilket bilde er det som stemmer? Mitt svar er at jeg tror at begge deler stemmer. Jeg tror på KS, og jeg tror på departementenes tall. Det er mange kommuner – ikke alle, men mange – som har en sunn økonomisk situasjon, og som kan vise til et resultat som er fint i regnskapet. Det er bra, og det viser til en kommunesektor med dyktige folk. Kartet stemmer bra der. Men virkeligheten nede på bakkenivå er faktisk det som er terrenget, og her stemmer ikke alltid kart og terreng.

Så en liten realitetsrunde: Reduksjon i tjenester og kutt i antall ansatte er et faktum mange steder. Forrige uke, eller muligens uken før, fikk jeg høre fra en mellomstor kommune på Østlandet som nå har kuttet tre stillinger i barnevernet. Det er midt i en tid hvor man skal gjennomføre en barnevernsreform. Jeg blir fortalt at konsekvensen er at de som blir igjen, får en enda tøffere arbeidshverdag. Mange er veldig slitne, og de dyktigste kommer etter hvert til å søke seg ut av kommunen og inn i andre arbeidsoppgaver. Men det ser bra ut på kartet; bunnlinjen ble straks bedre i Excel-arket.

Neste historie er at fritidstilbudet og avlastningstilbudet til barn med særskilte behov i nabokommunen kuttes i sommerferien i år. Begrunnelsen er at det skal spares penger. Bygdas barnehage nedlegges fordi større enheter sentralt er mer effektive. Det blir mye bilkjøring, og miljøavtrykket øker, men det er likevel effektivisering.

Videre er det millionutgifter som følge av pandemien som fortsatt ikke er dekket opp tilstrekkelig. Heldigvis har SV nå klart å få til en noe bedre ordening for det i samarbeid med regjeringen. Det er store utgifter til ressurskrevende tjenester. Heldigvis er flere rettigheter knyttet til livskvalitet selv om man er i behov for hjelp store deler av døgnet, men rimelig blir det ikke. Og når flere har krav på tjenester, øker selvsagt også kostnaden.

Til slutt: Dagens situasjon er at kjøpekraften blir redusert. Den blir det for folk, men også for kommunene; det er økte kostnader til drift også her. I tillegg vil presset på sosialtjenester øke når mat, strøm og drivstoff øker for innbyggerne. Nå har vi fått gjennom en liten økning – i hvert fall en prisjustering – på sosialhjelpssatsene, men vi er ikke i mål på noen som helst måte.

Og så må jeg nevne at nødvendige investeringer reduseres. Mange kommuner har behov for å bygge ut skoler, sykkelstier, eldrester og fritidstilbud, men det er det ikke penger til, selv om lokalpolitikere skulle ønske det aldri så mye. Bemanningsnormer og barnevernsreformen er nok til å holde en økonomisjef våken om natta.

Mitt poeng er ikke å svartmale situasjonen, men å understreke at vi ikke kan lene oss tilbake og si at kommunerammen er mer enn god nok, og at kommuneøkonomien er sunn. Vi må lytte til dem som har skoene på, og vi må se konsekvensene av de kutt og nedskjæringer som gjøres. SV fremmer derfor i denne saken flere konkrete forslag for å møte utfordringene, og vi har også forslag om å øke kommunesektorens inntekter. Med det tar jeg opp våre forslag og dem vi har sammen med Rødt.

Presidenten: Da har representanten Grete Wold tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Anne Kristine Linnestad (H) [11:34:33]: I digitaliseringsstrategien Solberg-regjeringen la fram, Én digital offentlig sektor, fokuseres det på syv livshendelser – dette for å utvikle sammenhengende offentlige tjenester som setter brukeren i sentrum.

Et av fokusområdene er dødsfall og arv. Å miste en av sine nærmeste er en av de største krisene vi kan oppleve i livet, og mange etterlatte står i en svært sårbar situasjon. Prosessene rundt dødsfall og arv kan oppleves både krevende og uoversiktlige, og en digital løsning for skifte av dødsbo vil kunne være til stor hjelp for den enkelte. Jeg er derfor glad for at Stortinget i forrige uke satte brukernes behov i førersetet og behandlet lovendringen som skulle til for å realisere en digital løsning for dette.

Hvilke av de andre livshendelsene mener SV det har vært viktig å prioritere?

Grete Wold (SV) [11:35:28]: Takk for et litt krevende spørsmål.

For det første er SV veldig opptatt av å få satt av tilstrekkelig med midler til økt digitalisering. Det har vi fremmet i våre forslag tidligere, og vi har det også i vårt alternative budsjett. Så er det ikke alt vi får gjennomslag for, men det vil være veldig mange livshendelser i løpet av et liv der det er viktig å få gode løsninger. Så er vi opptatt av at det skal være gode brukersnitt på de tjenestene vi har, slik at flest mulig har muligheten til å benytte seg av dem. Ikke minst må vi ha alternativer til de digitale løsningene, for det er ikke alle som er digitale i Norge i dag, og det betyr også at vi nok må sørge for gode alternativer i mange, mange år framover.

Anne Kristine Linnestad (H) [11:36:15]: Jeg takker for svaret.

Jeg må si at jeg håper SV fortsetter å tenke på at det er brukeren som skal stå i sentrum for de digitale tjenestene, og at man kanskje bruker de syv livshendelsene som allerede er listet opp, som et godt utgangspunkt for arbeidet videre.

I replikkordskiftet med representanten Kapur spurte representanten Wold om effektivisering av norske kommuner. Da vil jeg følge opp med å spørre om SVs representant er enig i at digitalisering av tjenester kan være en god måte å effektivisere kommunene våre på.

Grete Wold (SV) [11:36:56]: Det kan det være, og det bør det være, men det er ikke det eneste svaret. Veldig ofte ser vi at effektiviseringsrunden handler om nettopp det representanten Kapur også understreket er viktig – det går dessverre på kvaliteten på og omfanget av de tjenestene som blir gitt rundt i kommunene. Så digitalisering kan være en liten del av svaret, men det er på ingen måte hele svaret. Effektiviseringen medfører dessverre at det blir kutt også i tjenestetilbudet til dem som kanskje ikke kan benytte seg av nettopp det tiltaket som handler om digitalisering.

Helge André Njåstad (FrP) [11:37:42]: Eg skal ikkje berre kritisera SV og regjeringsspartia for budsjettforliket. Eg kan gje ros til SV på eit punkt, som er punkt nr. 1, som seier noko om at kommunane skal kompenseras for meirutgifter til pandemien fram til og med fyrste halvår i år. Det er flott at den usikkerheita som regjeringa skapte, bidreg SV til å retta opp, og no skal eg gje dei anledning til å retta det totalt opp. For det norske kommunar lurer på, er om det betyr at ein får dekt 100 pst. av meirutgiftene til å bemanna opp kommunesektoren gjennom den avtalen som KS forhandla fram med arbeidstakarane, som har medført store utgifter for kommunane som ein trudde skulle bli kompensert. Er det slik at den merknaden skal lesast som at den meirkost-

naden for norske kommunar blir 100 pst. kompensert i nysalderinga, som kjem til jul?

Grete Wold (SV) [11:38:33]: Først tusen takk for litt ros, det setter vi alltid pris på, det kan man aldri være for snau med.

Nå blir dette et forslag som vi har fått gjennom i forhandlingene, og det er vi veldig fornøyd med, for dette har, som representanten sier, kanskje vært det området som KS har vært aller, aller mest opptatt av, å få trygget nettopp den innsatsen som de nå har gjort. Det er viktig også for tilliten videre framover at når det oppstår akutte kriser, skal man være sikker på at man får den backingen som man trenger. Hvordan regjeringen skal løse dette konkret, må nesten de svare på, men vi har lagt en klar føring inn i dette resultatet, og vi forventer at det faktisk gir en uttelling som er nettopp det kommunene ber om, og det gjelder jo da fullt ut.

Helge André Njåstad (FrP) [11:39:22]: Eg takkar for svaret og vart litt uroleg over at ein tok eit atterhald og sende det over til regjeringa, for me veit jo korleis regjeringa tenkjer. Dei har Finansdepartementet sitjande på begge skuldrar, og dersom dei kan spare ei krone for staten, bidreg dei til det. Så ein hadde trengt eit tydelegare SV, som slo fast at dette er pengar som kommunane skal få. All den tid ein her adresserer det i nysalderinga, betyr det at kommunane ikkje har sjanse til å justera drifta før dei pengane kjem, eller ikkje kjem, så det er veldig seint å få avklaringa. Avklaringa må ein få no, slik at norske kommunar slepp å gjera nye kutt, men kan vera trygge på at desse pengane kjem, 100 pst. Dersom ikkje SV har vore tindrande klare i avtaletekst og i forståinga, er det nye usikkerheitsrundar, så eg håpar at representanten kan vera enda tydelegare på at norske kommunar kan vera trygge på at dei slepp å trekkja ned desse pengane når dei skal revidera budsjetta, fordi dei vil koma i nysalderinga av 2022.

Grete Wold (SV) [11:40:20]: Målsettingen med hele dette arbeidet har vært nettopp å trygge kommunene på at de har denne forutsigbarheten i bunnen, og regjeringsspartiene har signalisert fra starten at det var intensjonen. Så ønsket man å gå en ekstra runde, og jeg opplever at det er den ekstrarunden vi nå trygger kommunene på, at den er blitt tatt, og at kommunene skal sikres å få det de faktisk har hatt av reelle utgifter i forbindelse med pandemien. Så jeg håper representanten blir noe beroliget på at det absolutt er det som er tanken med det vi har blitt enige om nå.

André N. Skjelstad (V) [11:41:12]: Det er på sin plass også å skryte litt av SV, ikke minst med hensyn til

det som kom om iskanten i dag. Det er jeg godt fornøyd med.

Samtidig er jeg i likhet med representanten Njåstad bekymret. Jeg hører hva representanten Wold sier om koronapengene. Eksempelvis i min egen kommune, Steinkjer, er dette beløpet 27 mill. kr i år. Jeg er litt overrasket over at det ikke har gått an å signalisere dette enda tydeligere i enigheten. Dette vil jo med stor sannsynlighet komme med salderingen, og det gjør jo at noen kommuner fort kan komme opp i en kuttsituasjon når de pengene ikke er her. De pengene er jo brukt – det er det jo ikke noen tvil om – og de pengene vil ikke være der. Så jeg hadde nok ønsket meg et litt mer konkret svar enn bare at en har skjøvet det til salderingen.

Grete Wold (SV) [11:42:16]: Jeg har forståelse for at man ønsker så konkrete svar som absolutt mulig, men jeg opplever ikke at det per i dag er noen usikkerhet om man faktisk skal få dekket opp de utgiftene som man har hatt i forbindelse med pandemien. Det er helt riktig, som representanten sier, at det er mange kommuner som har gitt tilbakemelding om at dette er en veldig, veldig krevende situasjon. Det er snakk om utrolig mange millioner, det er penger som er brukt, og de pengene må hentes inn fra et eller annet sted. Så der hvor man fortsatt har sprik her, opplever jeg at svaret er ganske tydelig på at det skal dekkes inn i nysalderingen.

Presidenten: Da er replikkordskiftet omme.

Tobias Drevland Lund (R) [11:43:06]: Det er ute i kommunene vi lever livene våre – om det så er Nordkapp eller Lindesnes, Fyresdal eller Fauske – i store og små kommuner. Rødt mener at sterke kommuner og fylkeskommuner er helt grunnleggende i kampen for at alle skal kunne leve frie, gode og likeverdige liv, uavhengig av hvilket postnummer man har. Den pågående delingen av tvangssammenslåtte fylker, og også delingen av Ålesund, som vi debatterte grundig her i går, viser jo også hvorfor dette er en seier for disse tankene. For det norske lokaldemokratiet skal kjenne hver krik og krok av Norge, det norske lokaldemokratiet skal ivareta hver eneste krik og krok av Norge, og da trenger vi nærhet mellom folk og de folkevalgte.

Sterke kommuner og fylker, som skal levere til det beste for innbyggerne, forutsetter gode økonomiske rammer, og til tross for at det ser litt mindre kullsvart ut der ute nå enn det det gjorde under det blå-blå styret, skal vi være forsiktige med å friskmelde kommuneøkonomien helt enda, slik man går langt i å gjøre i proposisjonen. For pandemien har kostet oss milliarder på budsjettene, men ikke minst har det kostet i form av en enorm belastning på alle de ansatte der ute i helsetjenesten vår, i barnehagene våre, i skolen – de som virkelig

har tatt de tunge løftene for å få oss gjennom pandemien. Den store usikkerheten rundt inndekningen av kostnader har holdt mang en kommunedirektør våken og har frustrert mang en lokalpolitiker.

Hva som skjer nå i etterkant av pandemien, og hva vi gjør her i denne salen, og ikke minst i regjeringen, har veldig mye å si for tilliten til oss der ute. Så er det interessant at inntektsintervallet som er forespeilet i proposisjonen, er identisk med hva Solberg-regjeringen la opp til i sin tid, men Rødt er klinkende klar på at kommunene må kompenseres for de ekstra kostnadene knyttet til pandemien. Nettopp fordi kommuner og fylker sårt trenger en bedret økonomi, ber vi også regjeringen styrke kommunesektorens økonomi med minst 9 mrd. kr i statsbudsjettet for 2023.

Fastlegekrisen skaper bekymring hos innbyggerne våre. 144 000 mennesker var i januar 2022 ikke tilknyttet en fastlege. For den enkelte pasient, men også for hele helsetjenestekjeden er tilgangen til fastlegeordningen avgjørende for å sikre god og kontinuerlig helsehjelp. Rødt foreslår å møte fastlegekrisen med rekrutteringstiltak som vi har sett fungere i andre kommuner.

Små kommuner er sårbare for svingninger i tjenestebehovet hos innbyggerne. Ressurskrevende tjenester har i mange år vært diskutert i denne salen, og til tross for at man nå i alle fall har et flertall som til en viss grad ser at toppfinansieringsmodellen som er lagt opp i dag, utgjør et problem i dagens form, er vi fortsatt langt fra en løsning. Rødt foreslår å fjerne aldersgrensen på 67 år, som verken er logisk eller hensiktsmessig, og innrette en mer fleksibel ordning for små og mellomstore kommuner.

En annen bør som blir tung å bære for kommunene – og ikke minst for innbyggerne deres – i årene framover, er de enorme investeringene som trengs for å ta igjen etterslepet på vann-, avløps- og renovasjonsområdet, og at regningen for de økte utgiftene på selvkostområdet blir sendt direkte til innbyggerne på fakturaen. Rødt foreslår at regjeringen må gå i dialog med kommunesektoren for å adressere denne utfordringen så raskt som mulig. Vi må forhindre at økte utgifter på VAR-området gjør enda større innhogg i lommeboka, som vanlige folk føler blir tynnere og tynnere i den pågående priskrisen som vi står i.

Fylkeskommunene er ganske unisone i sin bekymring for fremtiden, og dersom den varslede inntektsøkningen i proposisjonen blir en realitet, er den gjennomgående oppfatningen der ute, i høringssvarene, at økningen kommer til å bli nullet ut av prisvekst og av demografisk utvikling. Det må derfor jobbes for å bedre fylkeskommunenes økonomi i tiden framover.

Til slutt: Det må ryddes opp i en begrepsbruk og kriterier rundt regjeringens satsing på det de kaller for

«gratis ferje». Derfor er Rødt med på et forslag sammen med Fremskrittspartiet om å be om klarere føringer på dette området, og at båtreiser bør være gratis for alle samfunn uten omkjøringsmuligheter.

Kort fortalt: Kommuneøkonomien i Norge er ikke så rosenrød som noen prøver å tegne det som, og den situasjonen vi står i, er heller ikke helt uproblematisk, men Rødts mål er iallfall at vi skal styrke kommuneøkonomien i årene som kommer. Det som ligger i proposisjonen, og det som også var i det forrige statsbudsjettet, er ikke tilstrekkelig nok for å gi kommunene det handlingsrommet de skal ha.

Jeg tar opp forslagene fra Rødt.

Presidenten: Da har representanten Tobias Drevland Lund tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [11:48:38]: Jeg ble litt fascinert av et tidligere replikkordskifte med representanten Njåstad, da Tobias Drevland Lund etterspurte inndekning for noen av forslagene som Fremskrittspartiet kom med. Hvis man ser på Rødts egne forslag i denne innstillingen, vil de ha kostnader på godt og vel 10 mrd. kr. Årsaken til at Rødt kanskje ikke er så bekymret for inndekning, er at de har en uuttømmelig kilde til inndekning i folks lommebøker. Nå går prisene opp, renten går opp og maten blir dyrere. Hvor mye mer må folk forvente å betale for å oppfylle Rødts løfter?

Tobias Drevland Lund (R) [11:49:26]: Jeg takker for spørsmålet fra Høyre. Det er helt sant at Rødt er for å hente en større inndekning i økonomien der ute. Det gjør vi bl.a. gjennom å skattlegge de aller rikeste i Norge mye mer. Hvis representanten fra Høyre hadde fulgt med på Rødts utspill og forslag det siste året, ville hun sett at vi har mange forslag for å bøte på priskrisen som vanlige folk står i. Blant annet har vi foreslått at en større andel av de ekstraordinært store inntektene man har fått gjennom de økte kraftprisene, skal gå tilbake til husholdningene som trenger det. I tillegg har vi andre inndekninger som selvfølgelig Høyre er imot, men som handler om å skattlegge de aller rikeste enda mer, f.eks. å innføre en arveavgift på de aller største formuene i landet. Vi er helt ærlig på at med vårt opplegg ville skattene økt med milliarder av kroner, men primært for de aller rikeste og for Høyres velgere, ikke for vanlige folk der ute.

Mari Holm Lønseth (H) [11:50:27]: Jeg har fulgt med på Rødts oppslag det siste året, og før valget gjorde Rødt det klart at de mente at en ny rød-grønn regjering burde øke skatte- og avgiftsnivået i Norge med 47 mrd. kr – 47 mrd. kr! Da hjelper det ikke at man bare henter

skatter fra noen få – tvert imot må alle forvente å betale vesentlig mer i skatt. Det vil heller ikke hjelpe med hjelpepakken Rødt vil gi for litt billigere strøm eller litt billigere mat. Noe av det mest effektive vi kan gjøre, er å la folk beholde mer av sine egne penger og sikre at det blir skapt flere private arbeidsplasser, slik at flere kan få en jobb og leve av den inntekten de har.

Jeg opplever heller ikke at Rødt egentlig svarer på spørsmålet mitt – det var: Hvor mye må folk forvente å betale av disse 47 mrd. kr i økte skatter og avgifter for å finansiere de løftene som Rødt nå gir?

Tobias Drevland Lund (R) [11:51:27]: Det er heller ikke slik det fungerer, at vi skal øke skattene med 47 mrd. kr over natten – det gjøres etappevis.

Til spørsmålet fra representanten Lønseth er det slik at i vårt økonomiske skatteopplegg vil skatt på inntekter under 600 000 kr ikke økes – såkalt vanlige inntekter. Inntekter over det må det påregnes å skatte en del mer av.

Når vi snakker om de med de større formuene der ute i samfunnet, opp i hundremillionersklassen, vil de måtte belage seg på å bli skattlagt mye mer. Det synes jeg er helt rettferdig når vi ser at det de siste årene, og også tidvis nå, blir ført en økonomisk politikk som hele tiden ber dem som har minst i samfunnet, om å klare seg og vise moderasjon, mens de som er på toppen av samfunnet, blir rikere og rikere. Derfor trenger vi en helt annen politikk og en helt annen kurs for Norge. Det er Rødt helt tydelig på.

Erlend Wiborg (FrP) [11:52:30]: Det er alltid interessant å diskutere skattepolitikk med det eneste kommunistiske partiet vi har i denne sal, for Rødt er jo et parti som ønsker i utgangspunktet ideologisk å ha 100 pst. skatt, for så at staten og vi politikere skal gi almisser tilbake til de innbyggerne man mener trenger det. Så langt har heldigvis ikke Rødt fått gjennomslag, og jeg tror heller ikke de kommer til å få det. Men det er et område Rødt virkelig presser på ute i Kommune-Norge – det er på å øke eiendomsskatten. Eiendomsskatten er som kjent en beskatningsform som rammer dem med svak økonomi hardest, og det er i utgangspunktet ingen sammenheng mellom inntekten man har, og eventuell eiendomsskatt. Hva er grunnen til at Rødt ikke er med og ser det sosiale i eiendomsskatt?

Tobias Drevland Lund (R) [11:53:31]: Først må jeg korrigere en påstand fra representanten Wiborg. Rødt er et sosialistisk parti, og selv har jeg vært med på å skrive prinsippprogrammet. Vi kan godt diskutere det senere.

Men til spørsmålet fra representanten: Sannheten er at ute i Kommune-Norge er det svært få muligheter til

å ta inntekter på andre måter enn eiendomsskatt. Selv kommer jeg fra en kommunene, Kragerø kommune for øvrig, hvor nesten alle de borgerlige partiene, til og med, gikk inn for å nettopp innføre eiendomsskatt. Man så at det var helt nødvendig å gjøre det etter åtte år med Høyre-styring og en veldig skrantende kommunekasse. Man har få andre muligheter til å hente inn inntekter, og derfor blir man nødt til å innføre eiendomsskatt. Så er det viktig å si at for Rødt er det som regel viktig å ha et høyt bunnfradrag som gjør at dette ikke rammer for skjevt. Det er altså noe vi kjemper for, og som vi bl.a. har kjempet for også her i Oslo kommune.

Erlend Wiborg (FrP) [11:54:25]: Jeg skal ikke ta en stor diskusjon om Rødts partiprogram, men heldigvis er det flere av oss som har lest det.

Argumentet representanten og Rødt nå bruker for eiendomsskatt, er at kommunene trenger mer penger, og da setter man hensynet til kommunen foran hvordan dette utgangspunktet slår ut for enkeltindividene. Nylig hørte man om en minstepensjonist på 87 år, en enke, som nå sliter stort med å kunne betale en eiendomsskatt på rundt 13 000 kr i året. Ser ikke Rødt utfordringen i at minstepensjonister må betale 10 000, 12 000 eller 15 000 kr i året i eiendomsskatt, og at dette er en usosial beskatning?

Tobias Drevland Lund (R) [11:55:22]: Rødt skulle gjerne sett endringer i eiendomsskattelovgivningen som gjør at man også kan differensiere dette på inntekt, for det er klart at hvis man er minstepensjonist, har man en annen forutsetning for å betale enn en som har en veldig høy inntekt. Derfor synes jeg det er noe man skal se mer etter. Det kommer også Rødt til å komme tilbake til i Stortinget, og jeg håper representanten vil støtte et slikt forslag.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

André N. Skjelstad (V) [11:56:08]: Kommuneproposisjonen forteller oss at kommuneøkonomien de siste årene har vært sterk. Foreløpige regnskapstall for 2021 viser et netto driftsresultat på 4,7 pst. for sektoren som helhet. Det er det sterkeste siden 2006 og godt over anbefalingene fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi, som var på 2 pst. for sektoren samlet.

Antall kommuner på ROBEK-listen har ligget – og ligger – historisk lavt sammenhengende over lengre tid, og ved inngangen til mai i år var det 17 kommuner som var registrert. Foreløpige regnskapstall for 2021 tyder på at det blir færre kommuner som er registrert, i løpet av året. Ved utgangen av 2021 utgjorde disposisjonsfondene om lag 87 mrd. kr, tilsvarende 13,7 pst. av driftsinntektene for sektoren samlet.

tektene for sektoren samlet. Realveksten i kommunesektorens frie inntekter er blitt betydelig sterkere enn forventet flere år på rad.

Det står svært godt til med kommuneøkonomien etter åtte år der Venstre og de borgerlige partiene har hatt påvirkning på den, til tross for at regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet har brukt mange år på å svartmale situasjonen ute i Kommune-Norge. Dette er det bakteppet vi har for diskusjonen i dag. Den kuren som vi har kjørt gjennom åtte år, har faktisk virket, også for kommunesektoren.

En måles på det man gjør, og i årets kommuneproposisjon har regjeringen fått kraftig kritikk fra kommunene for ikke å kompensere sektoren for koronautgiftene, noe som ble tydeligere etter at SV var med og fikk justert det. Det var dog gjennom en verbal avtale, men jeg regner jo med at det er tilfelle, det som blir sagt også i replikkvekslingene i salen i dag – selv om de utgiftene selvfølgelig er påløpt, så det vil bli noe trangere også for kommunene, fordi salderingen kommer først til jul. Regjeringen har varslet at de kommer tilbake til dette nå til salderingen, og så får en se hvor stor andel dette vil dekke opp. Det er krevende for mange kommuner som nå står i en vanskelig situasjon, for dette gir ikke nødvendigvis forutsigbarhet, men usikkerhet.

Kommunene har vært gjennom flere vanskelige år med koronapandemi og står nå midt i en situasjon som gjør at de kanskje skal ta imot tusenvis av ukrainske flyktninger. De skal ha barnehageplasser og skoleplasser, de skal integreres, motta helsetjenester og være en del av et kommunesamfunn. Når kommunene gjør en slik innsats og samtidig opplever at staten ikke er en forutsigbar part, kan det gjøre at kommunene vegrer seg for å delta i de store nasjonale dugnadene i framtiden.

Regjeringen varsler større endringer i forbindelse med neste års kommuneproposisjon, da det med inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner skal revideres. Regjeringen varsler ingen tiltak i den kommuneproposisjonen for å styrke miljø- og klimaarbeid i kommunene og fylkeskommunene. Det regjeringen signaliserer, er heller at de vil fjerne initiativer til sammen slåing av kommunene. Jeg tror at det er en feil vei å gå når kommunene trenger å tiltrekke seg arbeidskraft og bygge opp fagmiljøer. Venstre forventer at et nytt inntektssystem ikke gjør det vanskeligere for mellomstore kommuner å være et regionsenter.

Så er det i debatten i dag sagt en del rundt dette med uforutsette skatteinntekter. Uforutsett kan det være når en får kraftinntekter, men det er ikke spesielt uforutsett når en legger bedre til rette for et næringsliv – det er ikke uforutsett, for det er en villet politikk. At det blir svingninger i kraftinntektene, kan være mer uforutsett, for det handler om etterspørsel, det handler om situasjon-

en med tanke på regn og nedbør osv., og det blir for meg litt paradoksalt.

Det blir også litt paradoksalt at det er en stor rekommunaliseringsdebatt når vi vet at mange kommuner sliter – det gjør også fylkeskommunene, men kommunene spesielt – med rekruttering av personell, spesielt innenfor helsesektoren. Da er det litt hult, det regjeringspartiene kommer med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Terje Sørvik (A) [12:01:23]: Med debatten i går om delingsproposisjonen friskt i minnet er det lett å forstå at Venstre ikke hadde det så lett da de satt i regjering, med å nå igjennom med sitt syn med tanke på det regionale folkevalgte nivået. Jeg viser da til regjeringspartiene Høyre og Fremskrittspartiets ønske om å fjerne fylkeskommunen som forvaltningsnivå. Er det dette som er svaret på at regionreformen ble som den ble – at det ikke ble noen overføring av nye, store oppgaver – eller var det rett og slett sånn at Venstre var mest opptatt av inndeling og sammenslåing og ikke så opptatt av innhold?

André N. Skjelstad (V) [12:02:09]: Venstre har bestandig vært opptatt av innholdet i det regionale nivået. Både representanten Sørvik og jeg kommer jo fra et område der vi var veldig langt framme i skoa og ønsket en sammenslåing av både fylkene og også oppgavene. En del av oppgaveporteføljen, spesielt på kultursiden, ville faktisk ikke fylkeskommunene ha. Det beklager jeg. Selv om vi nå har fått et hvileskjær med vedtaket i fjor, tror jeg det vil presse seg fram av seg selv at en vil få større regionale enheter etter hvert, men også at oppgavene er nødt til å følge med. Jeg tror at det regionale nivået bare vil bli viktigere og viktigere framover.

Terje Sørvik (A) [12:03:06]: Var det da regjeringspartnernes motstand mot nivået som gjorde at fylkeskommunene fikk realinntektsnedgang, og at de regionale virkemidlene ble så godt som fjernet, og at det som var igjen, stort sett ble øremerket eller omgjort til nasjonale program, sånn at fylkeskommunen i mindre grad kunne disponere virkemidler ut fra vurderinger og regionale behov?

André N. Skjelstad (V) [12:03:36]: Jeg takker for spørsmålet fra tidligere fylkestingsrepresentant Terje Sørvik, noe jeg også har vært selv. I den såkalte RUP-en var det nok et visst behov for å se på dette i lys av hva vi oppnådde med de regionale utviklingsmidlene. Så kan vi selvfølgelig diskutere fram og tilbake om hva nivået var og burde ligge på, men ut fra min befatning med å drive igjennom kommunalpolitikk – jeg har også sittet på andre siden av fylkeskommunene – var det et stort

behov for å se på hvordan man rigget dette for fremtiden. Jeg tror det er nødvendig å ha dette også i takt med tiden. De midlene som var der da en startet prosessen, var nok, nødvendigvis, i stor grad gjenstand for revidering.

Terje Sørvik (A) [12:04:29]: Med fare for å bli veldig lokal her, så er det interessant at representanten Skjelstad trekker fram akkurat de regionale utviklingsmidlene. Det er vel faktisk sånn at også i representantens tidligere hjemkommune, Verran kommune – nå sammenslått i Steinkjer kommune – har man eksempler på at disse regionale utviklingsmidlene var avgjørende i en vanskelig omstillingsperiode for næringslivet i gamle Verran kommune. Er det sånn å forstå at Arbeiderpartiet kan forvente at Venstre blir med på en framtidig styrking av de regionale virkemidlene som skal gå til næringsutvikling og samfunnsutvikling rundt omkring i Distrikts-Norge?

André N. Skjelstad (V) [12:05:19]: Uten eksplisitt å gå inn på saker fra min gamle kommune, som representanten Sørvik trakk opp her, er det klart at det var elementer ved de såkalte regionale utviklingsmidlene som var positive. Det var også behov for å se på dem i lys av at de kanskje burde ha en viss modernisering og en viss revidering.

Venstre vil til enhver tid være for at vi har næringsrettede og næringsutviklende midler, som også er til rådighet for de tiltakene vi trenger rundt om i hele landet, som gjerne også er basert på bedring av klima og miljø – det er ikke bestandig at en opplever at Arbeiderpartiet er på det sporet – men også befri oss fra en del systemtenkning som kanskje stoppet en del av det jeg mener var helt nødvendig rundt revideringen av regionale utviklingsmidler.

Heidi Greni (Sp) [12:06:25]: I innstillingen er Venstre negativ til grepet som regjeringen gjør for å satse på forebyggende tannhelse for 21-åringer og 22-åringer, med reduserte takster for en aldersgruppe der mange er studenter og der få prioriterer å ta seg råd til en tannlege. Dess lenger vi klarer å forlenge gode vaner og ha god forebyggende tannhelse hos ungdommen, dess færre kostnader vil vi få i neste omgang. Hvorfor er Venstre motstander av et så viktig helseforebyggende tiltak rettet mot unge voksne?

André N. Skjelstad (V) [12:07:05]: Det er mange gode tiltak i et budsjett og i en revidering av et sådant. Det er mange gode tiltak man ikke nødvendigvis klarer å finne penger til. Det vil nok også Senterpartiet oppleve, og det kan virke som de har opplevd det etter at de kom inn i regjeringskontorene. Jeg er ikke uenig i at det

vil være en forebyggende bit i det representanten Greni nettopp trekker opp, men jeg synes det er litt spesielt fra samme representant og samme parti som lovet det meste i fjor høst. Vi ser svaret nå. Jeg hadde kanskje gått litt stillere i dørene, uten å slamre dem så veldig hardt etter meg.

Grete Wold (SV) [12:08:05]: Venstre deler flere merknader i denne proposisjonen med Høyre og Fremskrittspartiet, bl.a. synes man å være skjønt enige om at Solberg-regjeringen har lagt til rette for levende lokalsamfunn i hele landet. Man ønsker også å spre makt og myndighet og bygge samfunnet nedefra, og det skrives at man ønsker å opprettholde et velfungerende statsapparat som ivaretar oppgaver som naturlig løses på statlig nivå.

Som det har blitt nevnt, var det en debatt om forvaltningsnivå i salen her i går. Vi fikk ikke så mange argumenter fra Venstre i den debatten, så jeg har litt lyst til å utfordre representanten på å presisere hvilke oppgaver man mener det er naturlig at staten har. Tenker representanten at det er andre oppgaver enn i dag, og hva skulle i så fall det løse?

André N. Skjelstad (V) [12:08:53]: Det tar vel for lang tid å gå gjennom hele den regla, men jeg mener i hovedtrekk at staten bør ha ansvaret for det jeg kaller kontroll og tilsyn. Veiledende funksjoner synes jeg i større grad bør være på den kommunale og fylkeskommunale biten, men jeg mener også at tilsyn og kontroll er en naturlig del av det jeg kaller den statlige oppgaven. Det andre syns jeg er mer naturlig under demokratisk forvaltning, altså kommuner og fylkeskommuner. Så kan man alltid si at staten selvfølgelig også er under en demokratisk forvaltning, bl.a. gjennom dette huset, men det er mitt grunnsyn på akkurat det.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:10:02]: For Senterparti–Arbeiderparti-regjeringen er det helt avgjørende viktig, og et av de største og viktigste prosjektene, å legge til rette for at folk skal kunne bo, arbeide og leve gode liv i hele Norge. Det er å legge til rette for gode tjenester nær folk i bygd og by, og det er gradvis å bygge stein på stein for å utvikle Norge videre. I denne saken, knyttet til kommuneproposisjonen og rammevilkårene for kommunene inn i neste år, er de vedtak vi gjør her i Stortinget, selvsagt viktige, men den aller største og viktigste jobben er den jobben alle rundt om i norske kommuner og i norske fylker – alle ansatte, alle kommunepolitikere og alle fylkespolitikere – gjør hver eneste dag for å utvikle sine lokalsamfunn, i samspill med dem som bor i kommunene, og i samspill med næ-

ringsliv, for å se hvordan en kan legge til rette for en positiv samfunnsutvikling.

Det har en sett veldig tydelig også gjennom de senere årene, når Norge har blitt stilt overfor noen store prøver og noen store kriser, først gjennom koronapandemien, og gjennom vinteren og sen vinteren også gjennom en ny situasjon med stor tilstrømming av flykninger fra Ukraina. Det er mange som søker tilflukt fra krig, mange som ønsker en trygg plass å være sammen med sine nærmeste. Den innsats og det hjerterom som er blitt vist i norske lokalsamfunn, og hvordan en har lagt til rette i store og små kommuner rundt om i Norge for å ta imot dem som er på flukt, står det stor respekt av og er det grunn til å takke for. På samme måten har norske kommuner og ansatte i norske kommuner som jobber innenfor barnehage, skole, eldreomsorg og andre viktige tjenester, stått i første linje gjennom tøffe tak med håndteringen av en pandemi. Vi har vært opptatt av at det skal verdsettes, og også at vi skal stille opp fra fellesskapets side.

Jeg registrerer nå at det blir lagt til grunn som en forutsetning fra alle partiers side at en skal dekke og kompensere kommunene for direkte koronautgifter, både tapte inntekter og konkrete utgifter som de har hatt. Men da pandemien slo inn, var det på ingen måte et gitt prinsipp at det ble lagt til grunn. Det var ikke et prinsipp som ble fremmet av den daværende regjering, bestående av Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Det ble forhandlet fram gjennom de første krisepakkene her på Stortinget, med Senterpartiet og Arbeiderpartiet, og med god støtte fra SV. Jeg vil også berømme Fremskrittspartiet for å ha vært en viktig aktør i de rundene.

Gjennom det som har skjedd de to siste årene, har norske kommuner og fylker blitt kompensert med nærmere 30 mrd. kr, og selvsagt skal vi også følge opp slutt-rapporten når den foreligger i høst, innen 1. september.

Så er det avgjørende viktig at vi legger til rette for å styrke kommuneøkonomien framover. En av hovedprioriteringene for den nye regjeringen var nettopp ved første korsvei å styrke de frie inntektene til kommunene, sånn at vi kan legge til rette for et bedre velferdstilbud for folk, innbyggerne i bygd og by rundt om i Norge. Gjennom det vi legger opp til både gjennom revidert nasjonalbudsjett og det vi legger fram i kommuneproposisjonen, vil vi styrke kommunenes økonomi ytterligere. Vi legger til rette for å styrke de frie inntektene over to år med mer enn 8 mrd. kr.

Her handler det om de økonomiske rammevilkårene, men det handler også om hvordan vi på annet vis kan legge til rette for at kommunene skal ha frihet, at en også kan legge til rette for forsøk, slik det har blitt framhevet fra flere taleres side i dag, og også hvordan en kan se på hva slags oppgaver både kommuner og fylker skal

ha i framtiden, sånn at de blir satt bedre i stand til å utforme sine lokalsamfunn til beste for sine innbyggere.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [12:15:24]: Både da statsråden var «representant Gjelsvik», og nå som han har blitt til «statsråd Gjelsvik», var det ofte fristende å bruke god tid på å gå litt bakover i historien og se på hvem som gjorde og sa hva, og ofte var det sånn at man fant noen hull i innleggene. Men jeg har lyst til å legge det litt til side og heller fokusere på veien videre.

Statsråden var innom dette med frikommuneforsøk, og vi har jo snakket om dette tidligere i dag. Jeg ønsker å invitere statsråden nå til å se framover og fortelle litt om hvordan man ser for seg å følge opp stortingsvedtaket – som vil bli vedtatt av Stortinget senere i dag – som er etter forslag fra Høyre, om å komme tilbake til dette i forbindelse med statsbudsjettet. Jeg vil gjerne høre litt mer om hvordan man konkret ser for seg å gå framover med det.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:16:27]: Jeg takker for en veldig fin replikk fra gode representant Kapur.

Frikommuneforsøk og å se på hvordan vi kan organisere kommunal virksomhet på en bedre måte til beste for innbyggerne, mener jeg er utrolig viktig. Jeg mener at vi ikke bare skal se på hvordan en har organisert ting tidvis litt ulikt i Norge, men også kunne se på erfaringer fra andre land, som vi også viste til i kommuneproposisjonen, eksempelvis erfaringer fra Danmark. Og jeg er opptatt av, og regjeringen er opptatt av, å ha en god dialog med ulike partier på Stortinget for å kunne få gode ideer til hvordan en kan organisere dette framover.

Mudassar Kapur (H) [12:17:12]: Jeg vil også vise til et annet forslag som Høyre har fremmet i innstillingen til kommuneproposisjonen, og det gjelder veien mot å nå målet om bredbåndstilgang i 2025. Der har vi også en veldig klar forventning om at regjeringen kommer tilbake med både status og plan for det arbeidet. Det er et arbeid som jeg tror vi alle på tvers av politiske partier er interessert i at man skal lykkes med. Det vil også forde at man fortsetter å jobbe på tvers av partier, men også av komiteer og departementer for å nå det målet. Men det er ingen tvil om at statsråden som står her, har et særlig ansvar og kanskje må ha kapteinsbindet på internt i sin egen regjering. Men jeg vil gjerne vite litt mer om hvordan man har tenkt å nå det målet, for det står ikke så mye om det i regjeringens egen plattform eller i proposisjonen som er lagt fram. Så jeg vil gjerne høre litt mer om det også.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:18:12]: Jeg tenker at noe av det viktigste for å nå et mål, selvsagt er å sette ty-

delige ambisjoner, men det er også å starte arbeidet umiddelbart, noe som Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering gjorde, også med støtte gjennom budsjettavtalen med SV, nemlig å øke bevilgningene til bredbåndsutbygging i Norge med ca. 50 pst. sammenlignet med det budsjettforslaget som Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti la fram. Så må vi gå ytterligere framover og se på hva som skal til framover. Vi har sagt at innen 2025 skal alle husstander i Norge ha tilgang til høyhastighets bredbånd. Vi går gjennom ambisjoner og målsettinger, og vi vil også følge opp, i tråd med det anmodningsvedtaket som nå blir gjort, og komme tilbake i statsbudsjettet med en nærmere beskrivelse og plan på det området.

Mudassar Kapur (H) [12:19:01]: Bare for å fortsette litt på sporet med bredbåndsutbygging: Vi var litt innom digitalisering tidligere i dag også, og effektivisering. Vi er veldig glad for at både Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV nå har anerkjent det behovet som var til stede gjennom flere budsjettprosesser, den såkalte ABE-reformen. Den er nå inkorporert og innarbeidet i alle budsjetter, også av den nye regjeringen, og det var den vel også da disse partiene ikke satt i regjering, når man ser på deres alternative budsjetter.

Men vi kan ikke bare lene oss på det som har vært, både når det gjelder hvordan vi har satt norske kommuner i stand til å ha god økonomi, og ikke minst når det gjelder effektivisering. Regjeringen må også ha noen egne ambisjoner for hvor de vil framover, og særlig innen effektivisering. Så jeg vil gjerne høre statsrådens tanker rundt hvordan man kan effektivisere kommunene ytterligere framover.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:20:02]: Når representanten Kapur nevner effektivisering også i statsbudsjettssammenheng: Vel, regjeringen tar konkrete grep og er målrettet på det. Et av de største og viktigste grepene som vi allerede har varslet, er at en må redusere omfanget på det nye regjeringsskvartalet og ikke legge til grunn at en skal øke antallet ansatte i de departementene som skal inn dit – fra 4 100, som det er i dag, til 4 700, som den forrige regjeringen la opp til – men planlegge for et mindre regjeringsskvartal, som vil bli billigere enn opprinnelig planlagt, og som i tillegg vil bli bedre tilpasset Oslo, den byen det ligger i.

Vi vil selvsagt, i samarbeid med kommunene, også se på nye områder for effektivisering, også det vi gjør med en tillitsreform. Det også gir potensial for at en kan få bedre og mer effektive løsninger.

Helge André Njåstad (FrP) [12:21:09]: Mitt spørsmål handlar om det eg trur dei aller fleste i Kommune-Noreg lurar på, og det er kor vidt den teksten som står i

forliket med SV, betyr at norske kommunar kan pusta letta ut og sleppa å kutta når dei skal revidera sine budsjett. Alle utgifter dei har hatt til vikarbruk fyrste halvår i år, er utgifter dei trudde dei skulle få kompensert, basert på signal frå regjeringa om at regjeringa står ved kommunane. Så vart det skapt usikkerheit ved framlegginga av revidert, ei usikkerheit KS reagerte kraftig på, og som gjorde at statsråden måtte senda SMS til KS-leiaren under landsstyret til KS. Eg trur ikkje det er ein vanleg måte å kommunisera på mellom kommunesektoren og departementet.

No merka eg meg at statsråden snakka om å følgja opp rapporten. Me har jo ein kollega som har sagt han skal følgja situasjonen på drivstoff nøye, så når regjeringa ordlegg seg slik – å følgja ting opp – betyr det ikkje alltid at det kjem pengar, så mitt klare spørsmål er: Betyr det at kommunane kan budsjettera med at dei pengane vil koma i nysalderinga, eller ikkje?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:22:14]: Det er mulig at det ikke var vanlig å kommunisere med KS-lederen via SMS da Fremskrittspartiet satt i regjering, men den nye statsråden valgte nå å gjøre det ved noen anledninger, i tillegg til at en også har en rekke møter med KS, med gode konsultasjoner og gode prosesser.

Vi er fra regjeringens side opptatt av at en skal følge det systemet en har hatt når det gjelder dekning av koronakompensasjon. Det blir lagt fram en sluttrapport 1. september, og der skal en se på den samlede virkningen gjennom pandemien og også sørge for oppfølging og dekning av koronarelaterte utgifter.

Grete Wold (SV) [12:23:08]: En utfordring vi politikere ofte møter, er behovet for en bedre ordning når det gjelder dette med ressurskrevende tjenester. Vi har ikke vært så mye inne på det i dag, men det er et av de områdene som i hvert fall KS har vært veldig opptatt av. Det gjelder selvfølgelig at det er flere som har krav på disse tjenestene, og dermed øker kostnadene mye. Det er også kommuner som signaliserer at med et innbyggertall på litt over 3 200 kommer man litt dårlig ut av ordningen, og den stopper også ved 67 år, så det er flere ting her som er krevende.

Regjeringen skriver i denne proposisjonen at det er litt vanskelig å beregne hva eventuelle endringer og forslagene vi kommer med, vil koste, men at man mener en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet er lurt. Kan statsråden være litt mer konkret på hvilke planer man har for å jobbe med akkurat disse problemstillingene, som blir frambrakt som en av de store problemstillingene kommunene sliter med?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:24:01]: Jeg takker representanten Wold for et spørsmål om en viktig ordning, ordningen for ressurskrevende tjenester.

For det første: Den brede ordningen har dessverre blitt strammet inn, i den forstand at det er kommunene som har blitt sittende med en større del av regningen. Rettighetene ligger jo der. Derfor var en av de tingene Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen – i samarbeid med SV – også gjorde i høst, å reversere en innstramning som lå i forslaget til statsbudsjett for inneværende år.

Det ligger jo i kommuneproposisjonen at vi er opptatt av nettopp den ordningen representanten Wold viste til. I noen av de minste kommunene kan ressurskrevende brukere ofte også være en ekstra utfordring – ikke fordi brukerne er en utfordring, men fordi at hvis en har en eller to eller tre slike brukere i en mindre kommune, vil det kunne utgjøre en større del av det totale budsjettet. Derfor har vi varslet en styrking av den ordningen, og så vil vi se videre på også andre elementer i forbindelse med videre arbeid.

Tobias Drevland Lund (R) [12:25:17]: Som jeg tok opp i innlegget mitt, er problematikken rundt det store etterslepet på VAR-området ute i kommunene et veldig stort problem. Dette er et selvkostområde, så kostnadene for det vil først og fremst havne i postkassen og på fakturaen til alle innbyggerne der ute. Beregninger viser at dette beløper seg til godt over 300 mrd. kr. Hvis jeg ikke husker feil, er det rundt 360 mrd. kr i etterslep på VAR-området.

Da er spørsmålet mitt til statsråden: Hvordan vil statsråden gå fram for å løse dette utrolig store problemet og den økonomiske bomben som ligger under kommunebudsjettene rundt omkring i det ganske land?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:26:01]: Det er et stort og viktig spørsmål som representanten Drevland Lund peker på, og som kommunene sitter med ansvaret for. Her gjelder det å tenke både på samarbeidsløsninger og på hvordan en kan ta i bruk ulike typer teknologiske løsninger, altså nye teknologier med hensyn til at en også kan redusere noen kostnader ved utbygging og ved oppgradering. Så her må vi bare diskutere litt, også i samarbeid med sektoren, hvilke utfordringer som ligger der, og hvordan en kan legge gode planer for å ivareta fornying – men samtidig sånn at det ikke blir uoverstigelig store kostnader for dem som skal bære kostnadene med dette.

André N. Skjelstad (V) [12:27:00]: Jeg synes det er interessant å se framover. Det som har vært, har vært – og ikke referere til det, for en blir jo veid på det en faktisk gjør.

Kommuneproposisjonen peker egentlig ganske mye på at vi skal få et nytt inntektssystem neste år. I dagens regjering er det kanskje sånn at Arbeiderpartiet har et særlig blikk på de store kommunene og Senterpartiet på de litt mindre. Jeg er litt bekymret med hensyn til de mellomstore, for de har også utfordringer når det gjelder ressurskrevende tjenester og så videre. Jeg hører gjerne at statsråden prater om de aller minste, men kostnadene på en del områder vil være like utfordrende for en del av de mellomstore, noe som ofte glemmes i debatten. Jeg håper at statsråden også fokuserer på det når han legger siste hånd på verket av et nytt inntektssystem.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [12:28:04]: Når det gjelder konkrete ressurskrevende tjenester, kjenner jeg godt til, eksempelvis fra min egen hjemkommune, Lillestrøm, at de innstramningene som ble gjort – der en større del av regningen falt på kommunene, etter flere runder med Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti i regjering – også har vært krevende for en kommune av den størrelsen.

Vi er opptatt av å ivareta alle kommuner i Norge, både små, mellomstore, litt større enn mellomstore, eller ulike graderinger av mellomstore – alt ettersom – som representanten er opptatt av, og også å ivareta de store kommunene. Vi skal sikre gode tjenester for folk i bygd og by, i store og små kommuner og i skattesterke og skattesvake kommuner. Det er nettopp derfor vi skal ha en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet, og vi skal også sørge for at en følger opp det som står i Hurdalsplattformen om at en ikke skal straffe kommuner som ikke har slått seg sammen.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

Terje Sørvik (A) [12:29:19]: Det er gjentatte ganger i denne salen ettertrykkelig slått fast at vi skal ha tre folkevalgte forvaltningsnivåer i Norge. Et velfungerende folkestyre på regionalt nivå er viktig for utviklingen i alle deler av landet. Vi ønsker å styrke fylkeskommunen som samfunnsutvikler. Det lokale demokratiet må utvikles gjennom en god og hensiktsmessig fordeling av oppgaver. Fylkeskommunen har ansvar for mange viktige tjenester for folk og lokalsamfunn, og regjeringen vurderer nå hvilke nye oppgaver – enkeltoppgaver, også fra Statsforvalteren – som skal overføres til fylkeskommunene. Vi vil utvikle regionvekstavtaler som skal sikre utvikling og vekst i hele landet – og langsiktige rammer for næringsliv, transport, bosetting, utdanning og velferd. Fylkeskommunen vil være avtalepart for staten, og arbeidet med regionvekstavtaler bør kunne startes i løpet av 2022.

Bredbånd til alle er et viktig politisk mål for oss, og vi hørte nettopp statsråden i replikkordskiftet bekrefte

det regjeringserklæringen slår fast, at alle husstander der det er fastboende, skal ha tilgang til høyhastighets bredbånd innen 2025. I områder hvor markedet ikke strekker til, er det viktig å bidra med målrettede tiltak. Tilskuddsordningen for bredbånd som forvaltes av fylkeskommunene, ble styrket med 100 mill. kr i nasjonalbudsjettet i år.

Det er behov for en kraftig forbedring av mobildekningen i hele landet. Blant annet må det sikres mobildekning langs hovedferdselsårene på både land og sjø, som regjeringen slår fast i regjeringsplattformen.

Det er et betydelig vedlikeholdsetterslep på norske fylkesveier. Hurdalsplattformen varsler at det skal utarbeides en helhetlig og forpliktende plan for å redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveiene. Arbeidet med denne planen er startet opp gjennom at Statens vegvesen har fått i oppdrag å kartlegge tilstanden i samarbeid med fylkeskommunene.

Bevilgningen på 83 mill. kr til fylkeskommunene for å innføre gratis ferjer er en viktig satsing og prioritering av dem som bor på kysten. Bevilgningen skal sørge for at alle fylkeskommunale ferjesamband i helårsdrift med under 100 000 passasjerer på årsbasis blir gratis. Det er stor verdiskaping langs kysten, men mange kystsamfunn har utfordringer med bosettingen. Ferjebillettene har blitt kostbare, og gratis ferje er et konkret og viktig bidrag som vil gjøre det lettere for næring og fastboende i små kystsamfunn.

Regjeringsplattformen varsler også en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten, med mål om å likestille tannhelse med andre helsetjenester. Videre er det varslet at regjeringen ønsker å innføre gratis tannhelsebehandling til personer i alderen 19–21 år og innføre halv pris på tannhelsebehandling for personer i alderen 22–25 år. 168,8 mill. kr til fylkeskommunen for å innføre 50 pst. rabatt for 21–22 åringer er et viktig første steg i dette arbeidet. Arbeiderpartiet mener det er viktig at den offentlige tannhelsetjenesten fortsatt skal være et fylkeskommunalt ansvar. Det er i tråd med både tannleger, fylker og kommuners ønsker.

Inntektssystemet må revideres også når det nå skjer endringer i fylkesinndelingen. Det er satt ned et utvalg som går gjennom inntektssystemet, og utvalget skal levere sin utredning innen 1. september i år. Det skal tre i kraft fra 2024, samtidig med endringene i fylkesinndelingene.

Vi skal fortsatt styrke fylkeskommunen som samfunnsutvikler.

Mari Holm Lønseth (H) [12:34:00]: Kommunene er den viktigste leverandøren av velferdstjenester i Norge. Det er i kommunene folk får de grunnleggende velferdstjenestene sine, som helsetjenester, omsorg, skole og

barnehage, for å nevne noe. Derfor er også en satsing på kommunene noe av det viktigste vi kan gjøre fra Stortingets side for å sørge for at folk nettopp får gode tilbud. Det leverer Høyre på, både i posisjon og i opposisjon.

Høyre vil legge til rette for at folk skal kunne bo og jobbe i hele landet. Skal vi ha levende distrikter, er vi også nødt til å legge til rette for at det skapes flere lønnsomme jobber. Da må bo- og arbeidsmarkedsregioner bygges tettere sammen. Det gjør vi både ved å satse på store riksveier som både binder regionene våre sammen og landet vårt med Europa, og ved å satse på fylkesveiene. I Solberg-regjeringens siste nasjonale transportplan ble det for første gang siden den rød-grønne regjeringen overførte riksveiene til fylkene, med store vedlikeholdsetterlep, foreslått en statlig medfinansieringsordning for nettopp fylkesveiene.

Utbygging av infrastruktur som f.eks. høyhastighetsinternett er også avgjørende for at man skal kunne klare å skape flere jobber. Utbygging av f.eks. 5G-nett åpner for nye muligheter for både folk og næringsliv. For eksempel ser vi at øysamfunnet Mausund utenfor Frøya i Trøndelag har fått 5G, noe som gir den kommunen mulighet for ny velferdsteknologi, en digital skolehverdag, men ikke minst også næringsutvikling.

Lokaldemokratiet må i større grad ha muligheten til å styre planleggingen av sin egen kommune. Antallet innsigelser bør ned, og ikke minst bør kommunene få gjennomslag i størst mulig grad dersom innsigelsene avgjøres av departementet. Under Solberg-regjeringens tid fikk kommunene gjennomslag i åtte av ti saker, sammenlignet med fire av ti under den forrige, rød-grønne regjeringen. Jeg håper på vegne av kommunesektoren at regjeringen nå ikke faller tilbake til den tidligere praksisen de har hatt, da det også var Senterpartiet som hadde kommunalministeren.

At kommunene må få lov til å bestemme mer, gjelder også i strandsonen, der det er et lavt utbyggingspress. Mange små lokalsamfunn langs kysten opplever at byråkratiet setter en stopper for utvikling, og presset på strandsonen er svært begrenset. Derfor forenklet Høyre i regjering de statlige planretningslinjene, slik at kommunene skulle få bestemme mer selv, og jeg er glad for at denne regjeringen har varslet at de vil videreføre den politikken.

Vel så viktig er det for distriktene at næringsliv og folk ikke har et høyt skattetrykk, og at de også har tilgang på markedet med sine produkter. Da er EØS-avtalen helt avgjørende. Ta f.eks. møbelfabrikken Flokk i Røros. Bedriften selv sier at de alene «importerer» like mye som Røros kommune får i rammetilskudd hvert år. Det er helt fantastisk at den bedriften klarer å skape så mye, men da er det også helt uforståelig for meg at regjering-

en nå har lyst til å utrede alternativer til EØS-avtalen og se til land med en løsere tilknytning enn oss selv.

Jeg er også glad for at denne regjeringen viderefører Solberg-regjeringens politikk når det gjelder differensiert arbeidsgiveravgift. Differensiert arbeidsgiveravgift er et av de viktigste distriktpolitiske virkemidlene som vi har, og Solberg-regjeringen har jobbet lenge også for at sammenslåtte kommuner skulle få beholde sats for differensiert arbeidsgiveravgift i tråd med gamle kommunegrensene. Det lyktes vi med, og jeg er glad for at også den politikken er videreført.

Høyre satset på å utvikle hele Norge da vi satt i regjering. Senterpartiet lovet gull og grønne skoger til distriktene. Men da er det litt spesielt å se på hva som har vært satsingen den tiden Senterpartiet har styrt. La meg ta et par eksempler: I statsbudsjettet for i år kuttet regjeringen ordningen med Distrikthub, som skulle gjøre det mulig også å jobbe desentralt og legge til rette for at vi kunne få flere desentraliserte arbeidsplasser i staten. Man skrotet også eldreboliger i distriktet, og jeg ser at man i enigheten i dag også kutter støtte til utleieboliger. Jeg håper for guds skyld ikke at det innebærer at man også kutter i den støtten på 1 mrd. kr som Høyre foreslo for boliglån i distriktene. Man ser også at Eksportrådet, som skulle gi flere statlige arbeidsplasser i Ålesund, heller flyttes til Oslo.

Jeg håper ikke dette er det som er Senterpartiets versjon av å ta hele landet i bruk, når man altså f.eks. flytter makt fra distriktene til Oslo.

Kathrine Kleveland (Sp) [12:39:18]: Kommunesektoren er både 356 kommuner og snart 15 fylker. I ettermiddag skal det stemmes over endringene i fylkesstrukturen, og tre sammenslåtte fylker blir igjen til de sju fylkeskommunene som de var tidligere.

En viktig forutsetning i kommuneproposisjonen er tre folkevalgte nivåer. Fylkeskommunene har ansvar for en rekke viktige tjenester, med gode videregående skoler, framtidsrettede samferdselstjenester, kunnskapsrikt folkehelsearbeid, profesjonelt tannhelsetilbud og kulturminnearbeid, bygningsvern, fylkesbibliotek og kulturtilbud til å bli klokere av.

Regjeringens mål er å styrke fylkeskommunen som samfunnsutvikler. Hurdalsplattformen beskriver at i tillegg til bygdevekstavtaler skal det utvikles regionvekstavtaler. Disse skal sikre utvikling og vekst i hele landet og langsiktige rammer for næringsliv, transport, bosetting, utdanning og velferd. Disse avtalene kommer til å være mellom stat og fylkeskommune, og vi ønsker å komme i gang allerede i år. Lokaldemokratiet utvikles bl.a. gjennom å desentralisere oppgaver.

Regjeringen vurderer å overføre oppgaver som ikke handler om tilsyn, kontroll eller klager, fra statsforval-

terne til fylkeskommunene. Her er Senterpartiet opp-tatt av at dette ikke skal omfatte jordvern.

Et annet område der fylkeskommunen har en avgjørende rolle, er bredbånd. Bredbånd til alle er et politisk mål for regjeringen. For Senterpartiet er det viktig at Hurdalsplattformen sier at alle fastboende i Norge skal ha tilgang på høyhastighetsbredbånd innen 2025. Årene med korona viste behovet for gode internettløsninger, da veldig mange debuterte på Teams og Zoom i rakettfart. Men fortsatt viser hverdager med hjemmekontor, skole- og leksearbeid, eller bestemor som vil skype med barnebarnet i Berlin, viktigheten av stabilt bredbånd og mobildekning. Verdiskaping for næringsliv, levende organisasjonsliv, aktiv fritid og gode hjemmeliv forutsetter også raskt internett og mobildekning.

Ja, dette koster, og ja, det vil lønne seg. For vi kan ikke la være. Bredbånds- og mobilutbygginger er i dag en forutsetning for bosetting og gode hverdagsliv og kan sammenlignes med annen infrastruktur, som strøm, vann og vei.

Staten bidrar med tre ulike økonomiske ordninger, bl.a. tilskuddsordningen via fylkeskommunene. Den ordningen ble forsterket med 100 mill. kr i statsbudsjettet for i år.

Distriktpolitikken skal avspeiles i alt vi gjør. Bredbåndsutbygging også i de delene av landet der det ikke er kommersielt lønnsomt, gir muligheter for å bo, leve og drive bedrifter i hele Norge. Trygghet for tjenester der folk bor, gjør at regjeringen vil prioritere husstander med dårlig internett framfor å forbedre internettilgangen på rådhus med tilstrekkelig internettilgang. Vi er selvfølgelig ikke motstandere av enda raskere internett til offentlige bygg, men vi mener at statens oppgave først og fremst er å sikre de som bor ytterst ute, en likeverdig tilgang i forhold til alle andre.

Senterpartiet vil ha like muligheter for alle. Det skal være trygt, godt og mulig å bo i hele dette gode landet vårt. Da må vi ha bredbånd der folk bor. Dette handler om beredskap, det handler om samfunnsnytte, og det handler rett og slett om livskvalitet.

Senterpartiet har i mange år jobbet for lik digital tilgang for alle. Vi ser hver dag hvor viktig det er, og vi vil gjøre noe med det.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [12:43:47]: Norge er et langstrakt land, hvor vi bor i den innerste dal og på det ytterste skjær, men de fleste av oss bor et sted midt imellom. Over 80 pst. av oss bor i byer og tettsteder. Her har vi hjemmene våre og skaper livene våre. I byer og tettsteder møtes også mange av de store utfordringene som vi må finne gode politiske løsninger på for framtiden, slik som infrastruktur, innovasjon og næringsliv, boligbygging, utenforskap og integrering, og ikke minst en bærekraftig politikk for klima og miljø. Å skape og

videreutvikle gode bomiljø i hele landet handler også om kommuneøkonomi. En sterk og robust kommuneøkonomi, slik regjeringen legger opp til, er med på å ruste opp kommunene til å drive en god boligpolitikk og framtidsrettet by- og tettstedsutvikling.

En viktig del av det å skape gode liv er å skape gode hjem og sterkere fellesskap, og for regjeringen betyr det trygge og gode lokalmiljø med skoler, sykkelveier og et godt kollektivtilbud. Det betyr også å gi eldre en mulighet til å være sjef i eget liv, bl.a. gjennom å la dem få bo hjemme lenger og ha gode institusjoner for dem som har behov for det.

Store deler av Hurdalsplattformen er basert på hva rød-grønne byer har fått til siden 2015. Et godt eksempel er regjeringens mål om å innføre gratis SFO, som kommer etter inspirasjon fra Oslo. Deltakelsen økte ved enkelte aktivitetsskoler fra rundt 30 pst. til 80 pst. da det ble gratis. Det viser at politikk betyr noe for det sosiale fellesskapet i skolegårdene. Og fra høsten får 5 500 elever i 1. klasse i 60 kommuner gratis heltidsplass i SFO. Tilbudet gis til elever fra familier med lavinntekt. Foreldres lommebok bør ikke være avgjørende for om barn får delta i lek og læring etter skoletid.

For regjeringen er det et mål at flere skal jobbe heltid, og der har Bodø kommune vist vei og økt andelen som jobber heltid på sykehjem. Nå har vi endelig en regjering som satser mer på heltid og kan gi byer som Bodø mer drahjelp. I Stavanger er det innført gratis trygghetsalarmer for eldre, økt grunnbemanning på sykehjem, innført skolemat og gjort forsøk med heldags-skole, for å nevne noe. For denne regjeringen er bedre velferd i hele landet en hovedprioritering. Byene viser vei og vi skal bygge opp om det gode arbeidet.

Prioriteringene i de kommunene som har gått foran, betyr noe for folk som bor i hele landet. Vi gikk til valg på en sterkere velferdsstat som stiller opp for alle. De norske kommunene er førstelinjen i velferdsstaten og sånn sett våre viktigste frontkjemperne for å lykkes med å utjevne forskjellene i barnehagene, i SFO, i skolen, ved å få flere til å jobbe og gi gode tjenester til dem som trenger hjelp for å komme seg tilbake på bena.

Denne kommuneproposisjonen viser at denne regjeringen står for en ny retning og et løft på flere områder. Nå reduserer vi barnehagepriser og SFO-priser fra 1. august, og det vil folk merke på lommeboka. Regjeringen og SV er i dag blitt enige om å bruke 30 mill. kr på å øke bemanningen i barnehager og skoler i områder med levekårsutfordringer. Det betyr mye for byen som jeg bor i, en by der forskjellene mellom dem som har mest, og dem som har minst, har økt de siste årene, og jobben med å tette dette gapet har begynt med denne nye regjeringen.

En annen utfordring denne regjeringen prioriterer høyt, er mangelen på fagarbeidere. I 2022 vil vi bruke mer enn 1 mrd. kr på yrkesfag og kvalifisering. Det anslås at Norge vil mangle 90 000 fagarbeidere innen 2035. Flere må fullføre og bestå videregående opplæring og senere delta i arbeidslivet.

Lykkes vi med alt dette, vil de samfunnsøkonomiske gevinstene være betydelige. Regjeringen er godt i gang med å levere på løftet om en sterkere velferdsstat til alle.

Margret Hagerup (H) [12:48:23]: I dag debatterer vi noe som kanskje høres tørt og kjedelig ut, men som har stor betydning for den enkelte av oss. Kommuneproposisjonen handler om kommunene våre og samfunnet vi lever i. Kommunen er med oss gjennom hele livet og har en finger med i spillet fra fødsel til død. Kommunene har ansvaret for mange viktige velferdsoppgaver, hvor de fleste går sømløst uten at vi tenker over det. Vi møter kommunen når vi går på skole, er på ungdomsklubben eller besøker en gammel slektning på sykehjemmet. Kommunene sørger for at vi har vann i springen, og at avfallet vårt håndteres. De sørger for idretts-haller og kulturtilbud, og de er der for deg dersom du sliter med rus og psykiatri. Kommunen er rett og slett avgjørende for deg og meg og samfunnet vi lever i.

I den politiske debatten er det dessverre reverseringen som får fokus. I stedet for å bruke pengene og innsatsen på innhold og kvalitet, er regjeringen nå mer opptatt av kommunegrenser, strukturer og hvem som skal få lov til å gi tjenestene. Private barnehager er bare ett av eksemplene på aktører som er bekymret for hva fremtiden vil bringe. De ble invitert med på dugnaden på slutten av 2000-tallet, da vi trengte full barnehagedekning. I dag er det partier som jobber for å begrense deres rolle.

Derfor foreslår Høyre og Fremskrittspartiet at regjeringen i arbeidet med nye reguleringer for private barnehager sikrer at det fremdeles skal være foreldrenes valg av barnehage som er styrende for hvilke barnehageplasser som opprettholdes i kommunene. Likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager er en selvfølge for Høyre og må sikres gjennom en samordnet opptaksprosess. Det er synd at venstresiden er mer opptatt av systemet enn menneskene.

Systemtenkningen går også ut over sosiale entreprenører og friskoler. En viktig kamp for kommunene framover er å sikre offentlig og privat samarbeid, som er helt avgjørende for at vi skal sikre gode velferdstjenester. Det er basert på tillit og er en nødvendighet for vekst, verdiskaping og gode tjenester til innbyggerne i kommunene.

Skolen er vårt viktigste sosialpolitiske middel, og en god skole gir ulike barn like muligheter. Når vi vet hvor viktig skolen er, er det trist at det er så store forskjeller i det tilbudet ungene møter. Forskning viser at det er dra-

matiske forskjeller i Skole-Norge, på alle nivå. Skoleforsker Thomas Nordahl har funnet at så mye som 1,5 års læring kan skille elever innenfor samme fylke. Det kan ikke være slik at det er flaks eller uflaks som skal tilsi om man lærer å lese, skrive og regne eller klarer å fullføre skolen.

Skal skolen utjevne sosiale forskjeller, er det avgjørende at kommunen sørger for at elevene trives på skolen og lærer det de skal. Det er kanskje kommunens viktigste samfunnsoppdrag.

Nordahl peker på at skoleeierrollen er avgjørende for å skape et godt læringsmiljø. Det er ikke noe som kan vedtas eller bevilges. Det skapes i samspillet mellom elever, foreldre, lærere, skolemyndigheter og politikere, og det krever målrettet innsats over tid. Kunnskap i skolen og for den enkelte elev fordrer kunnskap om skolen. På Furuset skole sier de at kartlegging er helt nødvendig for at hver elev skal oppfylle sitt potensial til det fulle.

For Høyre er skoleeierrollen viktig. Vi mener at alle barn fortjener en god skole, uavhengig av hvor de bor og hvem foreldrene deres er. De som jobber systematisk, gjør det bra. Skoleeiere som lykkes, kjennetegnes ofte ved at de har noen tydelige mål for skolen som er stabile over tid. Når jeg besøker skoler som lykkes med skoleeierskap, har de vært tydelige på at gode kartlegginger av hver enkelt elev og jevn oppfølging fra lærer er viktig. Og det at politikere og administrasjon jobber sammen med skolene, er avgjørende for å skape en god skole.

Høyre i regjering etterlot seg en god kommuneøkonomi og en skole som gikk i riktig retning. Alt burde ligge til rette for at regjeringen skulle kunne videreføre dette. Dessverre har de vært mer opptatt av å reversere og splitte både i handling og i retorikk. En regjering som prioriterer struktur og bygninger foran kvalitet og innhold, lover dårlig for skolene våre. Akkurat som med elevenes kunnskap tar det tid å endre skolerestater til det bedre. Det krever langsiktig satsing og tydelige prioriteringer.

Vi visste hva vi hadde. Nå begynner vi å se hva vi har fått. Og nettopp det gjør meg bekymret på vegne av norske elever.

Erlend Svardal Bøe (H) [12:53:20]: Kommunehelsetjenesten er førstelinjen i helse- og omsorgstjenesten, og kommunene skaper grunnlaget for forebygging og tidlig innsats.

Høyre er opptatt av en god kommunehelsetjeneste, og vi vil gi pasientene og brukerne mer forutsigbarhet, valgfrihet, kvalitet og større mulighet for tilpasning av egen situasjon og behov. Pasientene og brukerne må få god og riktig hjelp når de trenger det, og alltid settes foran systemet.

Høyre vil fortsette å styrke innsatsen på rus og psykisk helse i kommunene. I statsbudsjettet for 2020 overoppfylte Solberg-regjeringen Opptrappingsplanen for rusfeltet, og antallet årsverk innen rus og psykisk helse i kommunene har økt med 2 600 siden 2016.

Solberg-regjeringen styrket også helsestasjons- og skolehelsetjenesten og innførte fra 2020 lovkrav om at alle kommuner skal ha psykologkompetanse. I 2013 hadde 95 kommuner og bydeler rekruttert psykolog, og ved utgangen av 2019 hadde 384 kommuner og bydeler psykologkompetanse. I løpet av seks år økte antallet psykologer fra 130 til 617.

Høyre mener vi må sikre en eldreomsorg med høy kvalitet og forberede kommunehelsetjenesten på at vi blir flere eldre. Solberg-regjeringen gjorde mye for å styrke eldreomsorgen i kommunene. I 2019 ble kvalitetsreformen *Leve hele livet* lagt fram. Kommunene er godt i gang med reformen, som tar tak i de mest grunnleggende tingene som gjerne svikter når vi snakker om eldreomsorg i kommunene, som mat, aktivitet, fellesskap, kvalitet og sammenheng i tjenestene. Det ble lagt til rette for tilskudd til bygging og modernisering av om lag 20 000 heldøgns omsorgsplasser i sykehjem og omsorgsboliger – 10 000 mer enn forrige gang vi hadde en rød-grønn regjering i Norge. Det ble innført flere kompetansekrav i kommunene, og det ble gjennomført et ordentlig kunnskapsløft, slik at over 146 000 ansatte i helsetjenesten har fått grunn-, videre- og etterutdanning de siste fem årene. Det ble innført trygghetsstandard i sykehjemmene for å unngå store variasjoner i kvaliteten mellom sykehjemmene, og Solberg-regjeringen innførte en godkjenningsmodell for fritt brukervalg.

I statsbudsjettet for 2020 foreslo Solberg-regjeringen at det skulle opprettes en pilotordning med investeringstilskudd til trygghetsboliger for eldre. Det ble satt av egne midler i statsbudsjettet, og tilskuddet skulle rettes inn mot distriktskommunene, fordi det er her vi ser utfordringen og mangler med tilrettelagte boliger for eldre. Men da regjeringen la fram sin tilleggsproposisjon, var investeringstilskuddet fjernet. Det synes jeg er trist, for en slik tilskuddsordning ville gitt flere tilrettelagte boliger for eldre, slik at flere kan bo hjemme, noe som gjør at behovet for omsorgstjenester blir utsatt, og det ville gitt etablering av flere møteplasser, noe som kan redusere ensomhet.

Framfor å følge opp investeringstilskuddet som Solberg-regjeringen foreslo, skal nå regjeringen i gang med sin egen reform, *Bo trygt hjemme*-reformen, som er nevnt i kommuneproposisjonen. Den har akkurat det samme målet som investeringstilskuddet, men det virker som at det viktigste for regjeringen ikke er hvor god politikken er, men hvem det er som foreslår den. Konse-

kvensen av det er at vi kommer senere i gang med å bygge flere tilrettelagte boliger i kommunene, og særlig i distriktskommunene. Regjeringen skal heller ikke bruke mye tid og store ressurser på nye prosesser, nye utredninger og nye dialogmøter. Det går ut over eldre som er sårbare, og som trenger tilrettelagte boliger i kommunene.

Fastlegen er en av bærebjeltene i helse- og omsorgstjenesten vår. Men situasjonen i fastlegeordningen er alvorlig og har blitt ytterligere forverret. Mange fastleger forteller om en arbeidshverdag som er så belastende at de velger å slutte i jobben sin. Slik kan det ikke være. Konsekvensene av situasjonen er at over 150 000 nordmenn nå mangler fastlege. I mai 2020 la Solberg-regjeringen fram en handlingsplan for å styrke allmennlegjetjenesten. Handlingsplanen ble utarbeidet i tett dialog med Legeforeningen og KS, og det er satt av 1,6 mrd. kr for å følge opp de 17 konkrete tiltakene i handlingsplanen.

Høyre mener regjeringen må følge opp handlingsplanen og gjøre mer for å ta tak i situasjonen vi ser i fastlegeordningen ute i kommunene. Vi må ha en bærekraftig fastlegeordning. Det er også grunnen til at Høyre i sitt forslag til revidert nasjonalbudsjett, i en presset økonomisk situasjon for landet, har klart å sette av 200 mill. kr mer for å styrke fastlegeordningen. Regjeringen på sin side foreslår ingenting, og SV prioriterte heller ikke fastlegeordningen i sine forhandlinger med regjeringen om revidert nasjonalbudsjett – det resultatet ble klart i dag.

Presidenten: De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ingrid Tønseth Myhr (A) [12:58:35]: Noe av det aller viktigste fylkeskommunen driver med, er en god videregående skole som gir alle unge muligheten til å ta utdanning i hele landet, like muligheter til å lykkes og muligheten til å bli det de vil. Når man snakker om yrkesfag, snakker man ofte om framtiden – framtiden med dyktige fagarbeidere som skal bygge landet videre, skape nye jobber og løse klimakrisen. Men fagarbeidere og yrkesfag er nåtiden. Det er nå satsingen på og løftet av fagarbeidere må skje.

Det anslås at Norge vil mangle 90 000 fagarbeidere innen 2035. I min kommune, Vestre Toten, utdanner vi noen av landets dyktigste fagarbeidere i tett samarbeid med industrien og gjennom Læringsfabrikken. Ved hjelp av Innlandet fylkeskommune og tett samarbeid med sterke forskningsmiljøer er skole og industri knyttet tett sammen, og elevene har flyttet inn i industriparken og får ta i bruk topp moderne maskiner og utstyr. Slik utdannes framtidens industriarbeidere i Innlandet.

Skal det fantastiske arbeidet som gjøres rundt omkring i Kommune-Norge, blant dyktige lærere, skoler,

bedrifter, arbeidsliv og ikke minst elever, fortsette, må vår jobb være å sørge for at de har de midlene de trenger til å utdanne de aller beste. Elevene skal få en læreplassgaranti, og med et nasjonalt senter for yrkesfag vil vi sørge for at forskning på produktivitet og forbedring løfter statusen til fagarbeiderne.

Til vanlig sitter jeg i fylkestinget i Innlandet og jobber med utdanningspolitikk. I Innlandet kommer vi i tiden framover til å miste 10 pst. av elevgrunnet vårt. Det blir krevende for næringslivet, og selv om ungdom i Innlandet velger seg yrkesfag, vil vi i tiden framover slite med å sikre tilstrekkelig kompetanse til viktige næringer.

Da høyre regjeringen styrte landet, var det trange kår for kommuneøkonomien. I den tiden var det vanskelig å få muligheten til å jobbe strategisk med yrkesfag og kvalifisering. Med de store utfordringene vi står overfor rundt omkring i Kommune-Norge, med kompetansemangel, grønn omstilling, eldrebølge og andre store utfordringer, ligger mye av svaret i fagarbeideren. Derfor er jeg glad for at dagens regjering skjønner at fagarbeideren er nåtiden, og vi bruker over 1 mrd. kr på yrkesfag og kvalifisering. Flere må fullføre og bestå videregående opplæring og komme seg inn i arbeidslivet. Lykkes vi med dette, vil de samfunnsøkonomiske gevinstene bli store. Regjeringen er godt i gang med løftet om en sterkere velferdsstat for alle.

Liv Kari Eskeland (H) [13:01:54]: Frå yrkesfag til fiskerihammer – me har jo merka oss at det er eit ønske om å gjennomføra statleg ansvar for fiskerihammene, noko som skal leggast fram for Stortinget i statsbudsjettet for 2023.

I dei nordre delane av landet kom ein ikkje så langt som til at det vart ei fylkeskommunal oppgåve, då Solberg-regjeringa ønskte at ein lokalt skulle få lov til å bestemma meir. Andre stader har ein ønskt å ta over denne oppgåva og fått ei positiv utvikling, som vanskeleg hadde vorte gjennomført ved statleg eigarskap.

Overføringa til fylkeskommunane for dei fiskerihammene det gjeld, har ein sett på som vellukka, og at ein gjennom dette grepet har flytta ansvar nærmare dei som kjenner forholda i dei enkelte fiskerihammene best – me snakkar om desentralisering av oppgåver. Det har i tillegg bidrege til å få fortgang i utbygging av fiskerihammer som lenge har stått på vent, eksempelvis gjeld dette for fiskerihamna på Langevåg i Bømlo kommune. Men no vil ein altså bruka tid, pengar og ressursar på å sentralisera denne oppgåva tilbake til Kystverket.

Fylkeskommunane har tilsett folk og brukar dei ressursane i kombinasjonsstillingar. På ny skal ein no bryta opp fagmiljø og oppgåvefordeling. Det er difor viktig å kartlegga alle dei effektane ei slik tilbakeføring har –

også dei administrative, det som gjeld bemanning og dessutan bortfall av nærdemokrati, som vil verta resultatet når makt vert flytta frå fylkeskommunalt nivå og sentralisert tilbake til Kystverket og staten. Det er på sin plass å merka seg at Vestland fylkeskommunes fylkesordførar, frå Senterpartiet, synest dette er eit særdeles dårleg grep av staten, og ser helst at Vestland får lov til å behalda denne oppgåva.

Me har difor eit framlegg om at når ein gjer eit slikt grep, må ein få på bordet dei fulle konsekvensane, slik at lokaldemokratiet vert høyrd, og at me dermed slepp fleire tilfelle som det me no ser i Kristiansand, der kommunepolitikarane vert overrumpla av grepa frå regjeringa.

Det er òg viktig at ein ryddar opp i dei økonomiske forholda, der næringsliv har vore med på å forskotera for anlegget. No er det viktig at ein trør rett og får gode prosessar.

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Maren Grøthe (Sp) [13:04:48]: Kommunene er selve navet i tjenestetilbudet vårt til innbyggerne. Det gjelder også i oppvekstsektoren, for det er kommunene som er ansvarlige for grunnskolen og barnehagene våre. At kommunene har en god økonomisk situasjon, er derfor helt sentralt for å sikre at alle barn og unge får en god start på livet, en god oppvekst og et godt utdanningstilbud.

Kommuneproposisjonen som vi diskuterer i dag, legger et godt grunnlag, både med økte inntekter og gjennom de grepene vi gjør. Skoler og barnehager er en viktig del av utdanningstilbudet, men de er også så mye mer. Skolene er navene i mange lokalsamfunn. De er en møteplass, et samfunnshus, et idrettsanlegg og en del av identiteten til mange bygder.

Dessverre har vi sett at resultatet av sulteføringen av kommunene de siste åtte årene er at flere har sett seg nødt til å legge ned skoler som et resultat av økonomiske prioriteringer. Denne utviklingen vil vi i Senterpartiet snu. Derfor er jeg glad for at vi det siste året har innført et grunnskoletilskudd på 500 000 kr per grunnskole. Det vil si at dersom en kommune legger ned en skole, vil de miste 500 000 kr i inntekter. Sånn vil vi fjerne det økonomiske insentivet til å legge ned skoler. Det er et viktig grep, for skolen er for viktig til å være et forhandlingskort i et økonomisk spill.

Dette er et godt bilde på at inntektssystemet for kommunene – men også hver eneste beslutning vi tar om nasjonale føringer som vi legger i denne salen – er en viktig del av å påvirke både hverdagen og tjenestetilbudet til hver enkelt innbygger. Derfor er jeg glad for at vi nå har en regjering som har som mål i hvert eneste poli-

tiske vedtak vi gjør, å bidra til både små forskjeller mellom folk og at vi nå skal ta hele landet i bruk.

Ellers registrerer vi at det er en del engasjement både i debatten her i dag og i innstillingen rundt den nye reguleringen av private barnehager. La meg få understreke at de private barnehagene er en viktig del av tjenestetilbudet i kommunene våre. De endringene vi gjorde i vår, var likevel helt nødvendige for å sikre økt åpenhet om økonomien i de private barnehagene, for det er viktig at vi sikrer at alle pengene som går til barnehagene, faktisk kommer ungene til gode. Samtidig anerkjenner vi at det er økonomiske utfordringer i sektoren. Derfor er jeg glad for at den nye regjeringen allerede er i gang med å gå igjennom finansieringssystemet for private barnehager, for det er store forskjeller rundt om. Vi vet at det er mange som går med overskudd, men også at mange går med underskudd. Vårt mål er å sikre en rettferdig og forutsigbar finansieringsordning både for kommunene og for barnehagene.

Anne Kristine Linnestad (H) [13:08:12]: Solberg-regjeringen la fram digitaliseringsstrategien En digital offentlig sektor: Digitaliseringsstrategi for offentlig sektor 2019–2025. Teknologiske framskritt endrer samfunnet vårt raskere enn noen gang og gir fantastiske muligheter for folk, bedrifter og offentlig sektor. Innovasjon innenfor digital teknologi er den viktigste kraften bak denne utviklingen. Ett eksempel er eByggesak, som stadig utvikles og forbedres sammen med KS. Stadig flere kommuner tar i bruk eByggesak – en digital løsning som skal erstatte byggesaksbehandling på mail for privatpersoner og profesjonelle utbyggere. Digitaliseringen sparer tid for boligbyggerne, og det sparer tid for de ansatte i kommunen. Det gjør kommunene mer effektive og frigjør ressurser som kan brukes på andre tjenester.

Dersom kommunene framover skal kunne ta i bruk digitale tjenester i et stadig større omfang, må kommunene påse at de ansatte har den digitale kompetansen som skal til for at tjenestene skal oppleves best mulig for dem som benytter seg av dem. Kommunene må også påse at innkjøpsavdelingene i kommunene har digital innkjøpskompetanse som gjør at de kan ta kloke valg når de skal kjøpe inn digitale løsninger. Kommuner som satser på ansattes digitale kompetanse, vil være attraktive arbeidsgivere som gjør kommunene attraktive å bo og drive næring i. Det er kamp om arbeidskraften, og de kommunene som satser på kompetanseutvikling, innovasjon og bærekraft, vil være vinnerne i kampen om de kloke hodene og de varme hendene.

Pandemien gjorde oss digitale i rekordfart. Digitale løsninger er utviklet og tatt i bruk i et omfang få hadde forestilt seg. Det er ikke lenger utenkelig å sitte i Oslo og

gå på digital visning i Trondheim eller Bergen dersom man vurderer å flytte, og leieavtalen kan man også inngå digitalt.

Vi må fortsette den storstilte og helt nødvendige digitaliseringen for at kommuner, fylker og stat skal kunne gi innbyggere og bedrifter best mulig tilbud i framtiden. Cirka 600 000 mennesker i Norge er i dag ikke på digitale plattformer. Dette er det ulike grunner til, men vi må legge til rette for at flest mulig skal kunne ta digitale tjenester i bruk, og at de som av ulike årsaker ikke vil eller kan bli digitale, får gode tilpassede alternativer, for vi må alltid ha brukeren i fokus.

Under Solberg-regjeringen fikk hele landet tilbud om internett, og nå tar vi skrittet videre til et enda raske net for alle. Jeg er derfor glad for at Høyres to forslag om et bedre bredbånd til hele Norge nå blir vedtatt.

Kari Mette Prestrud (Sp) [13:11:08]: Først av alt vil jeg berømme Kommune-Norge og fylkenes arbeid med covid-19-håndteringen. Og ikke før har vi fått avsluttet pandemien, så angriper Russland nabolandet Ukraina. I løpet av kort tid omstiller kommunene og fylkeskommunene seg til å hjelpe ukrainere på flukt fra russiske myndigheters ondskap. Jeg er sikker på at de deler av Kommune- og Fylkes-Norge som har hatt mest å gjøre, er ordentlig slitne etter mange krevende dager på jobb med mye overtid, men de har nok også blitt gode på hendelseshåndtering. Det kan vi få bruk for, for det kan raskt bli tøffere tider. Da er det godt å vite at vi har dyktige folk i kommunene og fylkene som raskt slår over til beredskapsmodus og bretter opp ermene når det oppstår behov for det.

Vi på Stortinget skal legge til rette for at de også får gjort en best mulig jobb. Dette handler om flere forhold, men stikkordet «økonomi» står helt sentralt for både fylkene og kommunene. Jeg er derfor stolt av at jeg er med i et regjeringsparti som helt fra start etter valget, høsten 2021, gjorde et krafttak med å bevilge ytterligere 2,7 mrd. kr oppå de 2 mrd. kr som framgikk av Solberg-regjeringens budsjett til kommunesektoren. I tillegg har kommunenes andel av skatteinntektene økt betraktelig, både en varig økning på 1,6 mrd. kr og et enda større engangsbeløp i år som følge av en mer utjevnen skattepolitikk med denne regjeringen. For neste år legger regjeringen opp til ytterligere økning i form av en realvekst i frie inntekter på 1,8–2,3 mrd. kr. I sum utgjør dette minst en økning på over 7,5 mrd. kr i forhold til hva kommunesektoren hadde i 2021.

For fylkeskommunenes del har strukturen med de nye gigafylkene vært en hemsko. Nå som de tvangssammenslåtte fylkene får tilbake sine gamle fylker igjen, kan det bli arbeidsro for å videreutvikle fylkene med flere oppgaver overført fra staten. Alt av oppgaver hvor stats-

forvalteren utviser politisk skjønn, bør i utgangspunktet være tillagt våre folkevalgte, som kan kastes ved neste valg dersom skjønnnet ikke utøves godt.

Camilla Maria Brekke (A) [13:14:09]: Altfor mange kommuner står i en situasjon der man må kutte i det psykisk helsetilbudet istedenfor å satse. Dette skjer samtidig som det er en økning blant barn og unge som sliter psykisk. For regjeringen er psykisk helse den viktigste satsingen innenfor helsepolitikken. Det er både riktig og viktig. Det viktigste arbeidet med psykisk helse skjer i kommunen der vi bor. Barn og unge som sliter psykisk, må få tilstrekkelig med hjelp, og for at de skal få det, må vi ha ansatte som er til stede, og som har både tid og kompetanse til å hjelpe dem der de er. For at kommunene skal klare dette, trenger de mer ressurser. I 2022 har regjeringen bevilget 952,5 mill. kr gjennom kommunerammen til kommunene for å styrke den helsefremmende og forebyggende tjenesten til barn og unge. I tillegg kommer 379,7 mill. kr i øremerkede midler til helsestasjonene og skolehelsetjenesten.

Psykisk helse er livsviktig. Vi vet at grunnlaget for god helse starter tidlig. En av hovedårsakene til at unge ikke kommer seg ut i jobb eller utdanning, er at de sliter psykisk. Forebygging i ung alder er derfor avgjørende for at flere unge som sliter, får den hjelpen de trenger til å mestre hverdagen.

Psykisk helse skal gå fra å være en salderingspost til å bli et satsingsområde de neste fire årene. Regjeringen har startet arbeidet med en opptrappingsplan for psykisk helse. Hovedvekten i denne planen ligger i de kommunale tjenestene. Samtidig skal det bidra til å øke kapasiteten i spesialisthelsetjenesten med hovedfokus på psykisk helsevern for barn og unge. Dette vil gjøre hverdagen til barn og unge som sliter, bedre, uavhengig av hvor i landet de bor.

Vi har ikke råd til at flere unge faller utenfor fellesskapet eller står i lange køer for å få den hjelpen de trenger. For mange unge har så store psykiske vansker at det går ut over fritid og skole. Psykisk helse er like viktig som fysisk helse. Mer forebygging og satsing på psykisk helse er livsviktig.

Anne Kristine Linnestad (H) [13:16:51]: I høringen la Huseiernes Landsforbund vekt på kommunal infrastruktur, vann og avløp. Skal vi fortsette å ta rent vann i springen og et avløp som fungerer, som en selvfølge, trengs det store investeringer – ja, i hundremilliarderkronersklassen. Vann og avløp er på kommunenes selvkostområde, og det er den enkelte huseier som betaler for bruken. Det meldes om kommuner som har opptil 60 pst. lekkasje ut av vannledningene, og når vi vet at de ledningene ofte ligger i samme grøft som avløpsledningene, og er lagt samtidig, bør vi begynne å tenke på

hvilke helsemessige konsekvenser det kan få dersom man blander de to.

Som gammel ordfører ble jeg derfor veldig glad da representanten Greni snakket om at kommunene hadde fått store ekstrainntekter som var satt i fond. Ja, jeg håper veldig at de er satt i fond, for jeg er helt enig med representanten Greni, som sier at dette er engangspenger som ikke kan puttes inn i drift. Men da håper jeg at de samme kommunene – og jeg håper det gjelder veldig, veldig mange – kan bruke noe av det overskuddet som da står i de fondene, til å investere i sine vann- og avløpsledninger.

Ut fra det jeg hørte av svaret fra statsråden i et tidligere replikkordskifte, tror jeg ikke at alle kommuner har tid til å vente på at regjeringen skal komme med et forslag, men at vi fra denne sal må anbefale, og kanskje anmode om, at kommunene tar et skikkelig tak og investerer godt i sine vann- og avløpsledninger. Det har også noe med utbygging å gjøre. Som tidligere ordfører i en presskommune opplevde jeg at fylkesmannen, nå statsforvalteren, kom med en klar melding om at gamle Ski kommune ikke ville få aksept for å bygge ut flere områder så lenge vann- og avløpsledningene ikke var bedre enn de var, og kloakken ikke ble rensert i tilstrekkelig grad. Det bør vi unngå i et land som vårt.

Heidi Greni (Sp) [13:19:20]: Norge består av 356 ulike kommuner, 356 kommuner med ulike utfordringer og ambisjoner. Jeg mener at vi som stortingsrepresentanter har et særskilt ansvar for å legge til rette for at folk i alle de 356 kommunene kan oppleve trygghet og framtidstro. Skal vi få til det, er det utrolig viktig at vi har med oss distriktshensynet uansett hvilken sak vi diskuterer her i salen. For det har i altfor lang tid vært slik at vi har vedtatt saker som har store konsekvenser for dem som bor ytterst, uten at vi har tatt hensyn til det. Derfor er det ett punkt i Hurdalsplattformen som jeg er ekstra glad i, nemlig punktet som presiserer at regjeringen skal vurdere konsekvenser for distriktene i alle saker de behandler, og i alle saker som sendes til Stortinget. Alt henger sammen med alt i distriktpolitikken, og staten må føre en helhetlig politikk som legger til rette for vekst og utvikling i Distrikts-Norge.

Her synes jeg kommuneproposisjonen er et godt eksempel på at vi har en regjering som gjør nettopp det. For det første varsles det en gjennomgang av inntektsystemet neste år, som skal ha som mål å utjevne forskjeller mellom kommuner. Det er utrolig viktig for distriktskommuner og for kommuner som har fått straff for at de ikke har slått seg sammen med noen.

Videre har regjeringen varslet en offensiv satsing på bredbåndsutbygging i distriktene. Det er veldig positivt at en samlet komité nå støtter dette. Senterpartiet og Ar-

beiderpartiet mener bredbånd må være en rettighet på lik linje med strøm. Skal vi få med oss alle i den digitale omstillingen, må staten, kommuner og fylkeskommuner samarbeide for å sikre tilgang til høyhastighetsinternett til alle husstander senest i 2025. Og med «alle» mener vi alle, ikke 98 pst.

Et annet viktig tema for at vi skal lykkes med å få flere unge til å flytte til distriktene, er en oppmykning av statlige planretningslinjer og en nedskalering av innsigelsesiveren til statsforvalterne. Under forrige regjering ble det stadig vanskeligere å få lov til å bygge en bolig ute i distriktsgrendene. Aller helst skulle det bygges inntil et kollektivknutepunkt, noe som ofte gikk ut over den beste matjorden. Det er dårlig distriktspolitikk å sentralisere boligbygging rundt kollektivknutepunkt, og det er enda dårligere beredskapspolitikk å bygge ned matjorden vår. Skal vi bygge et Distrikts-Norge for fremtiden, må vi la folk i mye større grad få bosette seg der de selv ønsker, og vi må anerkjenne at bilen er kommet for å bli. Heldigvis har vi en stadig mer utslippsfri bilpark.

Bengt Fasteraune (Sp) [13:22:41]: Vi har sett fleksibiliteten og handlekraften i norske kommuners håndtering av koronasituasjonen de to siste årene. Jeg er veldig imponert over hvordan de norske kommunene har håndtert utfordringene, som har vært varierende, og som har vært stigende og minkende på mange områder.

Det er også verdt å merke seg den unike innsatsen norske kommuner og fylkeskommuner har lagt ned, og ikke minst legger ned, i håndteringen av konsekvensene av Russlands angrep på Ukraina. Kommunesektoren har på kort varsel klargjort et stort mottaksapparat og vist en imponerende vilje til å bidra for å hjelpe medmennesker som er drevet på flukt av krigen i Ukraina. Det viser hvor viktig kommunene er for vår beredskap.

Senterpartiet ønsker å gjennomføre et tillitsløft i offentlig sektor. Det handler om å skape en tydelig politikk mot økt detalj- og regelstyring. Dette arbeidet har ingen slutt dato, men det trengs en «flying start». Rammene som gir mulighet for detaljstyring og unødvendig kontroll, starter sentralt – korken på flasken sitter på toppen. Skal man få i seg innholdet, må korken skrus av. Samtidig må et tillitsløft starte med en endring i kultur og ledelse. En slik endring kan starte lokalt, og jeg er enig i at vi i starten kan fokusere på to områder: 1) organisatorisk, ved å skape en bevisst kultur for samarbeid, åpenhet og tillit til kommunene og 2) teknologisk, gjennom digitalisering og forenkling i det offentlige.

Det som uansett alltid må ligge i bunnen, er at vi må finne løsninger i møtet mellom innbyggerne og den som utfører oppgaven. Tillit er avhengig av at det er svar mellom det folk sier, og det de gjør. Fagfolk i kom-

munal sektor etterlyser ofte plass til det profesjonelle skjønnet.

Med økt myndighet følger også ansvar. I arbeidet med tillitsreformen kan det være aktuelt å innføre forsøk med fritak fra lover og regler. Det er svært positivt at regjeringen ønsker å etablere flere forsøk i kommunal sektor og mener det kan være interessant å hente inspirasjon fra bl.a. Danmark, hvor det er egne forsøkslover innenfor eldreomsorg, grunnskole og barnehage.

Rettighetslovgivningen er sterkt byråkratidrivende, med økt fokus på rett og galt framfor gode eller dårlige tjenester. Fra toppnivå, inkludert oss politikere, kan slike rettigheter virke bra. Det oppfattes som politisk handlekraft der og da og gir en følelse av å bli sett, spesielt i media. I praksis vil det ofte føre til handlingslamelse, og til at juss i ytterste konsekvens erstatter politisk eller faglig skjønn. Ansvar flyttes dermed fra forvaltning til domstolene. Ledere som søker etter løsninger der de har ryggen fri, er de største bremsklossene i tillitsreformen. Vi må sørge for at de som tør, ikke blir vingeklippet hver gang det gjøres en feil.

Shakeel Rehman (A) [13:25:57]: Det er med stor respekt og ydmykhet undertegnede for aller første gang benytter seg av Stortingets talerstol, for når anledningen til å kommentere kommuneproposisjonen byr seg, må jeg bare ta den.

I to dager har jeg møtt som vararepresentant på Stortinget, men til daglig har jeg gleden av å være folkevalgt i Moss kommune. Som kommunepolitiker gleder jeg meg over at vi har en regjering som nå prioriterer kommuneøkonomien. Folk på jobb i Kommune-Norge har mye å være stolte av. De står på hver eneste dag for fellesskapet, og under koronakrisen har de ansatte i kommunal sektor vist oss hvor viktige de er for velferdsstaten vår. Lærere i skole og ansatte i barnehage, sykepleiere og helsefagarbeidere, fastleger og kommuneoverleger – ja, listen er lang over alle dem som har båret Norge på sine skuldre de siste årene.

Kommunesektoren forvalter en betydelig del av landets økonomiske ressurser og står for en vesentlig del av landets økonomiske aktivitet. Det er ute i kommunene innbyggerne lever sitt liv – det være seg i barnehagen, på skolebenken eller på sykehjemmene. For å bedre barnehagene, skolene og eldreomsorgen over hele landet trengs en god, sunn og forutsigbar kommuneøkonomi. Derfor må Stortinget og regjeringen fortsette å styrke kommuneøkonomien, slik at verktøykassen og rammebetingelsene for lokale ombudsmenn og -kvinner styrkes de kommende årene. Og jeg mener at vi har en regjering som tar Kommune-Norge på alvor.

Det er mye jeg kunne trukket fram som viktige satser for Arbeiderpartiet og regjeringen som bekrefter

nettopp dette, som f.eks. satsingen på en heltidskultur, styrkingen av Husbanken eller innføringen av en tillitsreform i offentlig sektor. Dette er mål og midler som vil bidra til å ruste Kommune-Norge til å møte de utfordringene vi har foran oss. Denne kommuneproposisjonen viser at regjeringen står for en ny retning og et løft for kommunesektoren. Det er jeg veldig glad for.

Kari Mette Prestrud (Sp) [13:28:40]: Jeg vil vise til innlegget til representanten Holm Lønseth fra i sted. Hvis man i Høyre er så opptatt av at det skal være mulig å bo i hele landet, hvorfor ønsker man ikke da å endre disse planretningslinjene, både de statlige og de regionale planene for areal og transport? Slik representanten Greni refererte til, forhindrer jo disse planene folk fra å bosette seg utenfor bysentrene. Men så lenge knutepunktstrategien medfører at 80 pst. av boligbyggingen skal skje rundt disse knutepunktene, blir det bare flere blokker rundt jernbanen. Det er jo ikke der barnefamilie vil bo. De ønsker seg en hageflekk og nærhet til skog og mark. I tillegg vil vi kunne få fylt opp nærskolene våre. Så hvis dette hadde vært viktig for Høyre, hadde de også kunnet lempe på disse planretningslinjene. Det ville heller ikke legge press på dyrket mark, slik som nå skjer rundt knutepunktene.

I mitt hjemområde har vi flere områder som vi ønsker å få lagt ut til boligbygging, men planretningslinjene er til hinder for det. Så dette er en viktig oppgave for regjeringen å få gjort noe med. De statlige planretningslinjene må endres, og jeg ber representantene fra Høyre om å sørge for at vi får flertall for å endre også de regionale planretningslinjene i fylkene. Ja, da skal vi lykkes med å få folk til å bo i hele landet.

Liv Kari Eskeland (H) [13:31:04]: Eg skal lova å vera kort, men det er på tide å snakka litt om ferjer.

Me har merka oss at regjeringa no har lagt inn ein sum for å kompensera fylkeskommunane for det regjeringa meiner bør bli gratis ferjesamband. Dei sambanda som ein peikar på, er mindre øysamfunn med færre enn 100 000 reisande i året. Etter at ein vart ferdig med å eta kake for desse sambanda, har det murra ein del i andre øysamfunn som ikkje får dette tilbodet, fordi ein ikkje er så heldig å ha ferje, men har hurtigbåtsamband. Berre i Nordland har me nær 80 slike samband som då ikkje får nytta godt av eit tilbod, og for næringslivet på desse øyane slår det naturleg nok dårleg ut. Dersom ferjene til småsamfunn vert gratis, vil det verta mindre attraktivt å bu og driva næring på øyer utan ferjeanløp, og ein risikerer nedbygging av desse øysamfunna og næringslivet som held til der.

Så er det verdt å merka seg at ferjeprisane aleine ikkje sikrar næringslivet og fastbuande god mobilitet langs kysten og i små øysamfunn. Like viktig som pris er

tilstrekkeleg kapasitet og hyppigheit på avgangane. Dette er viktig for å redusera reisetid og halda oppe eit godt tilbod.

Me får vona at fylkeskommunane greier å finna midlar til å setja inn fleire og eventuelt større ferjer, for ein opplever at turistar fortrengr det primære behovet til dei fastbuande, nemleg å koma med ferja. Ventetid og det å stå att på kaia kostar næringslivet mykje meir enn ferjebilletten.

Erlend Wiborg (FrP) [13:33:04]: Mot slutten av en så stor debatt er det greit å løfte blikket litt. Representanten Heidi Greni fra Senterpartiet innledet med at det har vært veldig vanskelig å være lokalpolitiker de senere årene. Da tror jeg for det første det er verdt å minne om hvem det er kommunen er til for. Det er ikke for byråkratene, det er ikke for lokalpolitikere, men det er for innbyggerne. Det er innbyggerne vi er satt til å serve, det er innbyggernes ve og vel som er det viktige.

Dessverre har vi nå en regjering som går i motsatt retning av hva som er til beste for innbyggerne. Mange innbyggere sliter stort økonomisk nå, med galopperende priser på både drivstoff og strøm, og regjeringen sitter stille og vil ikke ta tak. I dag stemmer regjeringen, sammen med de andre partiene, ned Fremskrittspartiets forslag om å fortsette nedtrappingen av den sterkt sosiale eiendomsskatten som rammer dem med svak økonomi hardest. I dag stemmer regjeringspartiene for å si nei til statlig finansiert eldreomsorg, da de tydeligvis mener at dagens eldreomsorg er såre bra, og at det ikke trengs forbedringer. Og i dag stemmer man ned Fremskrittspartiets forslag om økt valgfrihet og mangfold for barnefamilie som ønsker å ha større valgmuligheter når det gjelder barnehageplasser.

Men hvis det er slik at man ønsker mer proaktive lokalpolitikere, er det underlig at det første denne regjeringen gjør, er å kutte i skatteoverføringene til kommunene. Det må da være bedre om vi har lokalpolitikere som ønsker å skape aktivitet i sin kommune, som har en positiv holdning til innbyggere og næringsliv som ønsker å skape mer aktivitet? Vi så det i Austevoll i perioden 2003–2015. Da var kommunen styrt av lokalpolitikere som hadde en positiv holdning, som ønsket aktivitet, og det ga særdeles gode resultater.

Det å ha en ja-kommune er til beste for både innbyggere og næringsliv. Da hjelper det ikke å kutte i skatteinntektene til kommunene og heller gjøre kommunene til passive mottakere av overføringer fra staten. Men slik er det muligens når vi nå har en regjering som er mer opptatt av byråkratiet i kommunene og fylkeskommunene enn av innbyggerne.

Mudassar Kapur (H) [13:36:18]: Det er en viss risiko forbundet med å si det jeg skal si nå, at man begyn-

ner å nærme seg slutten av debatten, men jeg skal i hvert fall gjøre mitt for å holde meg til det.

Jeg vil benytte anledningen til å takke for en god debatt. Det føles litt som at vi fortsetter en debatt som startet i går – jeg følte det i hvert fall veldig sånn i replikkvekslingene – men sånn er det jo når vi har denne typen debatter og de glir litt over i hverandre.

Kommuneproposisjonen kan ved navn muligens høres ut som en veldig teknisk sak, men den er i hele sin form og sitt innhold et viktig dokument, som angår flere tusen ansatte og samtlige innbyggere i landet vårt. Så det er en viktig sak, og den legger også viktige føringer for budsjettarbeidet som kommer, ikke bare for regjeringspartiene, men også for opposisjonen.

Vi i Høyre har alltid vært mest opptatt av kvaliteten og innholdet i tjenestene. Hvis jeg skal peke på én ting, er det det aller viktigste med vårt arbeid, både i debatten som var i går, og i den debatten som også har vært i dag. Politikk og politiske løsninger skal nettopp bidra til det. Det er også derfor vi mener, når vi snakker om kommunereform, snakker om å ta Norge videre og tenke nytt, at det å lengte tilbake til 1960-tallet ikke vil ruste Norge, kommuner og innbyggere til å møte de neste 60 årene. Vi må tenke nytt. Vi ønsker ikke å tegne om kartet eller endre Norge, men Norge har endret seg, og det må også politikerne ta inn over seg. Det er i hvert fall det vi legger til grunn når vi jobber fram vår kommunepolitikk.

Så forstår jeg at det smerter å måtte bite i seg alle ordene som har falt de siste åtte årene når man har beskrevet Solberg-regjeringens økonomiske politikk for kommunene, særlig når fasiten nå er så tydelig. Poenget er at sannheten har vært der hele tiden – det er ikke sånn at den plutselig poppet opp nå i revidert nasjonalbudsjett. Den har vært der, den har vært i mange reviderte budsjetter og statsbudsjetter, 16 til sammen, pluss 8 kommuneproposisjoner. Så til sammen har det vært mange, mange muligheter til å ta inn over seg den sannheten. Men så er det jo sånn at når man må legge den fram selv, må man også forholde seg til den på en annen måte, og jeg tror det ville kledd partiene, særlig Senterpartiet og Arbeiderpartiet, rett og slett å innrømme muntlig også det som de skriftlig selv har lagt fram, uten å komme med bortforklaringer.

Men vi har store forventninger til saker som kommer framover. Kommuneproposisjonen 2024 vil ha masse spennende innhold. Vi ser fram til de debattene og takker delvis for debatten så langt i dag.

Lene Vågslid (A) [13:39:30]: Eg vil òg takke for debatten, som sikkert enno ikkje er ferdig, det er litt tidleg å seie. Men det som iallfall er heilt sikkert, er at det aller, aller viktigaste er at kommunane kan levere gode tenester. Så har me ulik inngang til det frå høgresida og

venstresida. Éin ting er kroner og øre og løyvingar, men ein annan ting som har kome litt fram i debatten i dag, er synet på kommersialisering av velferda, f.eks.

Eg meiner at kommuneproposisjonen og Hurdals-erklæringa tydeleg viser ei ny retning for landet. Valet sist viste òg det, og eg er glad for at så mange i dag har hatt så gode innlegg, som viser heilskapen i politikken til denne regjeringa. Kommunalkomiteen er litt komiteen for alt. Veldig mykje av det som skjer i kommunane, ligg først og fremst der, men òg i helsekomiteen, utdanningskomiteen, osv. Og det er framleis ei utfordring at forskjellane er for store mellom folk, økonomisk og geografisk, så det å ha ein politikk som er god både for by og land, er heilt avgjerande for at me skal kunne nå dei måla me har sett oss.

Så vil det ikkje hjelpe berre med meir pengar til kommunane, sjølv om det er viktig. Me må ha meir innovasjon. Difor er eg glad for at det er eit breitt fleirtal her i dag som er positive til å sjå på arbeid med forsøkskommunar.

Så meiner eg òg at me må samarbeide meir mellom kommunar, for det er faktisk fullt mogleg utan å gjere noko så gamaldags som nødvendigvis å skulle slå saman kommunar. Eg har eit heilt anna syn på det enn representanten Kapur. Ny kommunelov gjev mange moglegheiter for meir samarbeid mellom kommunar. Me i komiteen, som reiser ein del rundt om i landet, ser at det er behov for det, og det meiner eg me skal snakke meir om.

Det er mykje å glede seg over, men det er òg utfordringar. Representanten Linnestad tok opp utfordringane med vatn og avløp i sitt innlegg. Eg deler bekymringa knytt til utfordringane der. Me kjem til å få store utfordringar med å klare å skape sterke kommunar i møte med demografiutfordringane, og me treng ei storrengjering i arbeidslivet.

Dersom ein legg merke til Arbeidarpartiet sine innlegg i dag, brukar me mykje tid på å snakke om fagarbeidaren, på å snakke om arbeidsplassar. Det er òg heilt grunnleggjande for at me både skal få folk ut i arbeid og få skapt arbeid over heile landet.

Helge André Njåstad (FrP) [13:42:37]: I går var det nokre parti som hadde fest – dei hadde i alle fall kledd seg i bunad og festdrakter. Det er ofte slik at etter ein fest kjem dagen deretter, som ikkje alltid er like hyggjelig. Eg snakkar ikkje av erfaring, men eg har lest at det kan skje. Det må jo vera litt av ein blåmandag for Senterpartiet, etter festen i går, å vakna til gruppemøte og bli presentert for eit revidert budsjett der kommunane er vinnaren i kuttlista. Det er kommunane som skal bidra med ein halv milliard for å få revidert nasjonalbudsjett i hamn, og det på toppen av at ein allereie har teke nesten ti milliardar ut av kommuneramman. I går tok eg

dette opp i replikkordskiftet med statsråden. Då var han litt høgare og litt mørkare enn han er i dag, og meinte at eg hadde feil batteri i kalkulatoren min. Det hadde eg ikkje. Kap. 571 post 60 blei kutta med nesten ti milliardar. Hadde ikkje regjeringa no føreslått å vedta det kuttet, hadde Kommune-Noreg hatt mykje meir pengar å rutta med. Så det var ikkje noko gale med kalkulatoren min. Sidan det ikkje blei gjenteke i dag, reknar eg med at kalkulatoren til statsråden viser dei same tala, nemleg eit nedtrekk på over ti milliardar til Kommune-Noreg, helsing Arbeidarparti–Senterparti-regjeringa, no støtta av SV. Det er realiteten: at norske kommunepolitikarar får mindre pengar enn dei ville fått om ikkje denne regjeringa og SV hadde revidert budsjettet, noko dei vil få vedteke på fredag. Det er dessverre fakta, og det er vel difor debatten har vore veldig føreseieleg. Eg merkar meg at alt som har gått bra dei siste åtte åra, er på grunn av flaks og tilfeldigheter, med Senterpartiets ord, og at alt som skjer no, er på grunn av ekstraordinære inntekter, og difor kan me tilate oss å kutta ti milliardar. Eg trur folk flest, vanlege folk, og kommunepolitikarar skjønner at å svartmåla alt som har vore gjort i åtte år, står seg ikkje. Det har vore gjort mykje bra. Kommunane har hatt gode rammer i dei åtte åra. Kva som vil skje dei neste fire åra, veit me ikkje, men me ser at starten ikkje er lystig sett med augo til Kommune-Noreg. Ein ønskjer å tappa pengar ut av kommunane og la kommunane bli avhengige av overføringar frå staten.

Eg ser at statsråden har teikna seg etter meg, så eg kunne tenkja meg å gje han eit par utfordringar. Det har vore to Senterparti-innlegg om statsforvaltaren. Det er musikk i øyra mine at statsforvaltaren er ein hemske for lokaldemokratiet. Vil statsråden lytta til sine eigne representantar og senda tydelege meldingar til statsforvaltaren om at no må ein roa seg ned, slutta med innvendingar og la politikarar få lov til å seia meir ja? Det er utfordring nummer ein.

Utfordring nummer to er det som eg har prøvd å bora litt i når det gjeld koronautgifter. Av måten ein svarar på, høyrest det nesten ut som om merknaden frå SV, som kom inn i det forliket, ikkje inneber noka endring i det heile, og at det er dette regjeringa alltid hadde tenkt. Så eg spør statsråden direkte: Vil merknaden frå SV gjera det meir sannsynleg at kommunane får pengar, eller var det slik regjeringa hadde tenkt det heile tida?

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [13:46:02]: Jeg registrerer at representantene Wiborg og Njåstad forsøker å gjøre seg høye og mørke i diskusjonen om kommuneøkonomi. Nå er for så vidt representanten Njåstad relativt høy og mørk, men likevel bør han forholde seg til faktum i saken. Det som har vært interessant å lytte til

gjennom denne dagen, er alle innleggene fra representanten Njåstad, som går på at her gjennomfører en kutt til kommunene fordi man reduserer innbyggertilskudd, med referanse til revidert nasjonalbudsjett. Da kan det være en god start å lese revidert nasjonalbudsjett og også gjerne starte med representanten Njåstads eget partis forslag til revidert nasjonalbudsjett, under kap. 571 post 60, der innbyggertilskudd reduseres fra 144,7 mrd. kr til 135,8 mrd. kr. Det er altså et kutt i innbyggertilskudd til kommunene på nesten 9 mrd. kr, og det følges av et kutt i innbyggertilskudd til fylkene på ca. 2,4 mrd. kr. Det er altså helt identisk med det som ble lagt fram fra regjeringspartienes side i revidert.

Det er riktig at budsjettavtalen med SV innebærer de ekstraordinære utbytteskatteinntektene – som vi er helt åpne og ærlige på. Ja, det har vært store, ekstraordinære utbytteskatteinntekter som har gjort at inntektene til kommunene er høyere enn antatt. Derfor trekker vi inn en andel av det beløpet. Nå trekker vi inn ytterligere en halv milliard. Den halve milliarden bruker vi på å styrke kollektivtilbudet, i tråd med et klart signal fra fylker rundt i Norge om at det er behov for mer penger for å sikre kollektivtilbudet framover, i etterkant av pandemien.

Så til det som går på koronakompensasjon, og igjen til representanten Njåstad: Her har vi faktisk en felles flertallsmerknad, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og bl.a. Fremskrittspartiet, i innstillingen til kommuneproposisjonen om hvordan dette skal håndteres. Fremskrittspartiet er med på å si følgende:

«Beløpet og innretningen på denne kompensasjonen vil regjeringen komme tilbake til etter at arbeidsgruppa har lagt fram sin rapport 1. september 2022 om kostnadene fra 1. halvår 2022. Først da vil man ha en samlet oversikt over kostnader og kompensasjon gjennom pandemiperioden.»

Her angir altså flertallet en enighet om at en skal få en oppfølging, i tråd med det som også ligger i revidert budsjett. Som flertallet sier:

«Flertallet merker seg at regjeringen varsler (i revidert nasjonalbudsjett) at regjeringen vil kompensere kommunesektoren for de direkte økonomiske virkningene av pandemien.»

Det er en merknad som altså Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet står sammen om i innstillingen.

Presidenten: Kari Mette Prestrud har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kari Mette Prestrud (Sp) [13:49:20]: I mitt første innlegg var det et gladbudskap som jeg ønsker å få belyst mer fra Senterpartiets side. Fylkeskommunene har

ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten. Nå har vi lyttet til samtlige fylkeskommuner, og derfor flytter vi ikke tannlegene ut av fylkene. Ved behandlingen av tilleggsproposisjonen styrket regjeringen vår en satsing på tannhelsetjenesten med 168 mill. kr, i form av 50 pst. rabatt for ungdom mellom 21 år og 22 år. Dette er en god investering, tenker vi. Jo lenger vi støtter ungdommen i god tannhelse, jo bedre tannhelse oppnår vi. Det er også større sjanse for at ungdommen fortsetter en god vane med å besøke tannlegen videre i livet.

Mari Holm Lønseth (H) [13:50:35]: Jeg tenkte jeg skulle svare Prestrud. Høyre i regjering styrket det kommunale selvstyret, f.eks. ved at vi i de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging la et større ansvar til kommunene for å sikre at nettopp nasjonale og regionale interesser ble ivaretatt på en god måte. Som jeg nevnte i mitt første innlegg, var det i tillegg slik at man fikk vesentlig større gjennomslag når man hadde sakene sine oppe i departementet, sammenliknet med hva man gjorde tidligere.

Jeg registrerer at Prestrud i mesteparten av sitt innlegg bruker tiden på å vise til eksempler fra f.eks. Oslo og Akershus. Da synes jeg det er interessant å se hvem det er som bestemmer hvordan de regionale planene for Oslo og Akershus skal være, og at man mener det er Høyre i regjering som skulle ha ryddet opp i en regional plan som Oslo og Akershus har vedtatt. Jeg mener at da burde f.eks. regjeringspartiene også tatt ansvar i Oslo og Akershus for å vedta en annen regional plan enn det man faktisk gjorde.

Jeg er helt enig i at det godt kan være man skal se på hvordan man kan sikre at lokaldemokratiet framover skal få muligheten til å bestemme i områdene hvor det er byvekstavtaler – der man mellom kommune, fylke og stat har blitt enig om at man ønsker å begrense bilbruken og ha nullvekst i biltrafikk – slik at man sikrer at man får utviklet hele kommunen i områder med store randkommuner. Det er fullt mulig å ha to tanker i hodet samtidig. Det er ikke noe nytt at Senterpartiet har vært kritisk til både byvekstavtaler og at de har fått mer penger, men vi må sikre en bærekraftig utvikling av areal, sånn at det er fullt mulig for flere å bo i byen og ikke velge bil. Derfor må man klare både å utvikle byene på en god måte og fortsette å satse på byvekstavtaler, samtidig som man gir lokaldemokratiet mer makt.

Heidi Greni (Sp) [13:52:59]: Representanten Anne Kristine Linnestad snakket om vann- og avløpsnett i Norge og var veldig bekymret for tilstanden på det. Det er en bekymring som jeg virkelig deler. Det er vel omtrent 30 pst. svinn på vannet vårt. Vi produserer 30 pst. mer rent vann enn det vi klarer å nytte oss av, og resten går i sluket. Det er et enormt etterslep på både vann- og

avløpsbiten. Jeg tror en av utfordringene er at det er et lovverk som er et sammensurium av en annen verden. Jeg tror Maskinentreprenørenes Forbund sa at det var 70 lover og forskrifter de måtte forholde seg til når det skulle legges enten vannledning eller avløpsledning, og det er klart det er utrolig komplisert.

Senterpartiet har flere ganger under forrige regjering foreslått en sektorlov for vann og avløp, sørge for at vi går gjennom hele lovverket, forenkler og får det inn i én lov, og ikke minst at det er ett eller i hvert fall så få departement som mulig som har ansvar for det. For slik det er i dag, må man forholde seg til forurensningsloven, plan- og bygningsloven, matloven, vann- og avløpsanleggsloven, vannressursloven, helseberedskapsloven og en rekke andre lover. Det er klart det er utrolig krevende og fordyrende.

Vi kommer til å jobbe for å få en sektorlov for vann og avløp. Jeg håper vi også kan se på muligheten for å ha en kunnskapsbank som gjør at Kommune-Norge kan få ny kunnskap – at vi kanskje kan bygge på nyere, rimeligere måter – og at vi også kan stimulere til at kommuner kan samarbeide om dette, for å få en billigere løsning. Men det er ikke sånn at kommunene skal bruke fondsmidlene sine først og fremst til dette, for dette er jo en del av selvkostprinsippet. Alt vi gjør innen vann og avløp, er noe som abonnenten må betale i abonnementsavgift. Det som bekymrer meg veldig, er det påkopplingsdirektivet som EØS-avtalen pålegger oss å forholde oss til, og som gjør at enkeltabonnenter som har veldig lang avstand til kloakkledningen, kan bli sittende igjen med en regning på opp til 400 000–500 000 kr for å kople seg på ledningen. Det tenker jeg er en altfor stor kostnad. Der må vi komme med løsninger som gjør at det ikke går altfor mye ut over enkeltbrukere.

Lisa Marie Ness Klungland (Sp) [13:56:11]: Det var ein stor glede for Rogaland den dagen nyheita kom om at nesten alle ferjesambanda i fylket mitt blir gratis – nesten alle, og det er berre starten. For mange er det livsnerven i kvardagen. Det er det som gjer at folk kan bu der dei ønskjer, og samtidig jobba i det yrket dei ønskjer. Det er ved hjelp av ferja folk kan bu på øyer i heile landet vårt. At me no har starta med å gjere fleire ferjer gratis, viser at me vel å ta heile landet i bruk. Det blir lettare å kome seg til og frå bl.a. Utsira, Sjernarøy, Fogn og Ombo. For Arbeidarparti-Senterparti-regjeringa er det avgjerande viktig å leggje til rette for at folk skal kunne bu, arbeide og leve eit godt liv i heile Noreg.

Rogaland har vore eitt av fylka som i førre regjeringsperiode var den store taparen når det gjeld samferdsel på sjø. No er det ei ny tid. Fylkeskommunane skal gjevast betre vilkår til å sikre alle innbyggjarane enklare og rimelegare transport, og me skal sikre konkurranse-

fortrinn for dei plassane som dessverre har vore taparane i sentraliseringspolitikken som har blitt ført.

Ein av dei store vinnarane i denne saka er, tru det eller ei, nye Stavanger kommune. Det er ein gledesdag for dei, med sine mange veglause øyer etter kommunesa-manslåinga.

Eg vil avslutte med eit sitat frå fungerande ordførar i Stavanger, for Senterpartiet, Dagny Sunnanå Hausken: Dette er ein kjempegladnyheit. Dette trong næringslivet vårt.

Hans Inge Myrvold (Sp) [13:58:08]: Eg trudde nesten på eit tidspunkt eg skulle få gleda av å avrunda denne gode debatten ein har hatt, men den gong ei. Uansett: Eg veit det har vore ein tidkrevjande debatt, og både kondisen til komiteen og ikkje minst arbeidet som er lagt ned frå salen og saksordføraren, er godt. Eg vel likevel å knyta nokre kommentarar òg sett frå mitt perspektiv til proposisjonen som er til handsaming.

For kort tid sidan vitja eg øyane Varaldsøy og Nordhuglo, då med nyheita om at Senterpartiet og Arbeidarpartiet vil prioritera dei ferjesambanda som i dag har færre enn 100 000 passasjerar, med gratis ferjebillett. Representanten Eskeland frå Høgre har i dag og over tid prøvd å taakeleggia den faktiske politikken med bl.a. å peika på hypotetiske kapasitetsutfordringar og andre høve for næringsliv. Eg vil at denne salen løftar blikket mot dei som faktisk bur og lever sitt liv i desse lokalsamfunna.

Inntrykka og attendemeldingane frå øyfolket er tydelege: Takk for at de ser oss, prioriterer oss og ikkje minst sikrar at det framleis kan vera grunnlag for å bu og leva her. Det at familiar og born no kan ta del i fritidsaktivitetar og ikkje minst andre sosiale treffpunkt, har ein enorm verdi.

Sjølv om nye moglegheiter for øysamfunna gjerne vil krevja ny merksemd frå fylkeskommunen i å leggja betre og best mogleg til rette for eit heilskapleg ruteoppbygg for ferjesambanda, kan det ikkje verta ståande igjen etter denne debatten at problema vert for store og uhandterbare. Eg vil i alle fall framheva at denne regjeringa fører ein politikk som sikrar sosial og geografisk utjamning. Eit breitt stortingsfleirtal i denne salen ser kor viktig det er å ta heile landet i bruk på ein måte som gjer at både Høgre og Framstegspartiet må grava djupt i skuffen som i dag er merka «problemskildringar».

Erlend Wiborg (FrP) [14:00:45]: Politikk på sitt verste er når den blir slagordpreget, og når man bruker nytale. Hverdagsutfordringene til folk flest og til næringslivet løses ikke av slagord eller krangling om hva som skjedde for 5–10–20 år siden. Hverdagsutfordringene til folk flest og til næringslivet løses ved konkrete vedtak her i denne salen – konkret politikk – eller ved at man

sørger for at det er et handlingsrom for næringslivet, organisasjoner, lokalpolitikere og andre til å løse utfordringene.

Da er det interessant å høre statsråd Gjelsvik, som har begynt med nytale. Når han nå kutter i skatteinntektene til kommunen, heter det å «trekke inn». Han brukte halvannet minutt i dag på å innrømme at han i revidert nasjonalbudsjett kutter i kommunene. Representanten Gjelsvik ville før valget ha sagt: Dette er konkrete kutt som rammer eldreomsorgen, skolen osv.

Hverdagsutfordringene løses ved konkrete forslag, noe som jeg har vært inne på. Folk sliter nå med de galopperende strømprisene, og regjeringen sitter stille. Som jeg også sa i sted: Drivstoffprisene er skyhøye, og vi har en regjering som attpåtil har bidratt til å øke avgiftene på drivstoff. Når de i dag velger ikke å prioritere å ta tak i det, hjelper det ikke når den samme regjeringen – i dag, i løpet av en lang debatt – ikke har kommet med noe svar på hvor høy eiendomsskatt den mener er akseptabelt.

Fremskrittspartiet fremmer flere forslag her i dag for å ta tak i de økonomiske utfordringene mange sliter med, men dessverre er de andre partiene i altfor stor grad opptatt av byråkratiet. Det er alltid litt kritikk av hverandre i en debatt som denne, men det er en kritikk jeg har registrert at Fremskrittspartiet har fått spesielt fra Senterpartiet, men også litt fra Arbeiderpartiet: Fremskrittspartiet har fått kritikk for at vi har prioritert eldreomsorg for mye; på denne talerstolen hoveres det over at Fremskrittspartiet hadde et forsøksprosjekt med statlig finansiert eldreomsorg som kostet for mye. Men jeg lever utmerket godt med kritikk fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet av at Fremskrittspartiet prioriterer eldreomsorg.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [14:03:59]: I mine ti år som ordfører var det alltid knyttet stor spenning til når regjeringen la fram kommuneproposisjonen, og når Stortinget behandlet den. Vi satt og søkte med lys og lykte etter hva det betydde for vår kommune. Vi leste møysommelig og søkte etter gode nyheter og etter dårlige nyheter, og nyhetene kom på løpende bånd i mediaene. Hvorfor var vi så opptatt av den saken som vi behandler i dag? Jo, fordi dette er grunnlaget for kommunene. Dette er grunnlaget for hvilket nivå vi kan ha på tjenestene vi leverer til innbyggerne våre – hvor mye penger det er til investeringer, til tjenesteutvikling og stedsutvikling over hele landet. Det er dette denne saken handler om: utviklingspotensialet ute i kommunene og tjenesteleveranse til innbyggerne.

Etter at den forrige regjeringen hadde gjennomført kommunereformen, opplevde vi at kommuneøkonomien ble trangere, og et nytt begrep, «frivillig liten», gjør

de at det ble ytterligere kutt i kommunerammen for enkelte små kommuner. Jeg er derfor glad for at inntektsystemet skal revideres, og at vi nå har en regjering som ikke vil straffe små kommuner økonomisk.

Jeg er glad for at regjeringen nå prioriterer kommunene i en tid da vi må begrense pengebruken, for rentehvinger vet vi vil ramme kommunesektoren hardt. Det vil ramme alle kommuner. Det vil gå ut over det økonomiske handlingsrommet for våre lokale folkevalgte, som hver dag sitter og sørger for å levere gode tjenester til innbyggerne der ute, og som sørger for å utvikle kommunen sin på best mulig måte. Det er med på å styrke lokaldemokratiet.

Når vi nå skal inn i 2023 og nærmer oss neste års kommunevalg, så vil en god kommuneramme sørge for å styrke lokaldemokratiet. De av oss som har vært lokalpolitikere, vet hvor krevende det er å stå i kuttrunder. Det å ha en trygg økonomisk styring i kommunen gjør at det er flere som kanskje ønsker å være lokalt folkevalgte.

Mange oppgaver skal løses framover, og det er helt klart at kommunene sitter og kjenner på at man skulle hatt mer midler. Jeg tror noe av det viktigste framover nå, som regjeringen har satt i gang, er en tillitsreform. Hvordan kan de ulike kommunene løse oppgavene som de er satt til å løse? Vi vet at det er mange ulike lokale måter å gjøre det på. I framtiden håper jeg at kommunene skal få et enda større handlingsrom for hvordan de løser oppgavene.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:07:22]: Jeg merker meg at til tross for at en nylig svarte representanten Njåstad på faktum knyttet til innstillingen til revidert, så velger representanten Wiborg nok en gang fra talerstolen å ta opp en kritikk av regjeringen knyttet til det å trekke inn utbytteskatteinntekter i revidert. Vi har hele tiden vært helt ærlige på at det blir ekstraordinære utbytteskatteinntekter på 14 mrd. kr – som følge av at det blir gjort endringer i utbyttebeskatningen av Arbeiderpartiet og Senterpartiet, med støtte fra SV. Dette er en endring som Fremskrittspartiet ikke var for, så dette er inntekter som ikke ville ha kommet hvis Fremskrittspartiet hadde fått gjennomslag for sitt syn. Vi har vært helt åpne og ærlige på det i forslaget til revidert, i debattene, at vi gjennom innbyggertilskudd til kommunene har trukket inn ca. 9 mrd. kr.

Det er litt interessant når Fremskrittspartiet velger å bruke mye energi her i debatten på å trekke inn det. En kan slå opp på side 141 i innstillingen til revidert, og der ser en i Fremskrittspartiets opplegg, kapittel 571, post 60:

«Innbyggertilskudd reduseres fra 144,7 mrd. kr til 135,8 mrd. kr.»

Dette er nøyaktig på krona det samme kuttet som Fremskrittspartiet kritiserer regjeringen for, nøyaktig

det samme beløpet som en trekker inn. Jeg synes Fremskrittspartiet kan se til hva en selv fremmer av forslag, i stedet for bare å bruke tomme ord og retorikk i debatten.

Så var det et spørsmål fra representanten Njåstad knyttet til statsforvalterens rolle. Når det gjelder strandsonen, som han konkret viste til, slår regjeringen tydelig fast i Hurdalsplattformen at i det som er sone 3 i områder av landet der det er rom for, men også behov for økt aktivitet, skal en legge til rette for økt handlingsrom for både boligbygging og næringsutvikling. Men i de områdene av landet der det er stort press på strandsonen og stor nedbygging – i Indre Oslofjord, langs Sørlandskysten, i en del av de andre områdene i Norge med stort press både på friluftsjakter, på allmennhetens interesser og på viktige natur- og miljøvernverdier – skal en ha en streng forvaltning.

Det er jo nettopp det som er viktig. Norge er mangfoldig, og da må en ha en differensiert politikk tilpasset det Norge vi har, slik at en legger rammer for en god utvikling både i bygd og by, i tettbygde og spredtbygde strøk, og i store og små kommuner.

Presidenten: Representanten Helge André Njåstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Helge André Njåstad (FrP) [14:10:24]: Eg merkar meg at statsråden brukar mesteparten av taletida si på Framstegspartiet. Det er interessant i seg sjølv. At me påpeikar at dei kuttar pengar i kommuneramma, og ytterlegare over 500 mill. kr i dag med SV, blir møtt med at Framstegspartiet ikkje har lagt inn dei same pengane som det historisk store kuttet Senterpartiet no gjer. Ein har i realiteten saldert heile revidert budsjett med å ta frå Kommune-Noreg. Det har aldri vore teke så mykje pengar frå Kommune-Noreg i juni månad frå denne salen som det blir gjort på Senterpartiet si vakt. Men det kan jo vera greitt å angripa Framstegspartiet i staden for å forsvara at verken kommunar eller folk flest skal få billigare drivstoff, at ein ikkje gjer populære ting – det er mykje betre å angripa Framstegspartiet enn å stå for eigen politikk.

Når det gjeld statsforvaltarane, er det òg berre fine ord. Statsforvaltarane er akkurat like strenge som dei alltid har vore. Det er ingen signal som har gått til dei om at dei skal seia meir ja, så kommunepolitikarar opplever at statsforvaltarane er ein bremsekloss.

Statsråd Sigbjørn Gjelsvik [14:11:42]: Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen står opp og forsvarer den politikken vi fremmer for Stortinget, og går inn for, mens vi møter massiv kritikk fra Fremskrittspartiet, som har

nøyaktig de samme forslagene som vi la fram for Stortinget.

Jeg mener at det er et godt opplegg for kommunene, ikke minst gjennom at Arbeiderpartiet og Senterpartiet med støtte fra SV sørger for en stor økning i de frie inntektene på 4,7 mrd. kr i statsbudsjettet for inneværende år. På toppen av det øker handlingsrommet til kommunene gjennom det som skjer i revidert, gjennom at skatteinntektene som kommunene får beholde, øker med ca. 9 mrd. kr. Justert for økte kostnader sitter en igjen med ca. 3,5 mrd. kr. Når det gjelder de ekstraordinære utbytteskatteinntektene på en halv milliard som en nå i forliket om revidert trekker inn, velger en å bruke dem på andre viktige områder for kommunesektoren som har vært sterkt etterspurt, bl.a. knyttet til kollektivtransporten, som fortsatt opplever utfordringer i forlengelsen av pandemien, og omstillingsmidler, som har vært prioritert fra flertallets side.

Så her er det en politikk som gjør at vi styrker grunnlaget for kommunenes virksomhet. Sammenlignet med et godt kommuneopplegg som allerede lå i statsbudsjettet for inneværende år, blir det ytterligere styrket gjennom det som skjer i revidert budsjett. 1,6 mrd. kr av ekstraintektene blir også videreført som et varig nivå til neste år. På toppen av det sier vi i kommuneproposisjonen at en skal øke de frie inntektene for kommunene ytterligere til neste år, i et intervall på mellom 1,8 og 2,3 mrd. kr, noe som gjør at vi vil ha fått en solid økning i kommuneøkonomien gjennom de to årene som da har gått, og det er et viktig bidrag til å styrke kommuneøkonomien etter det forrige flertallet.

Presidenten: Representanten Erlend Wiborg har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Erlend Wiborg (FrP) [14:14:01]: Det er fascinerende å høre Senterpartiet og statsråden på denne talerstolen, for uavhengig av hvordan man pakker det inn i nytale og fine slagord, er faktum at dagens regjering nå velger å kutte en halv milliard til kommunene. Det blir en halv milliard mindre kommunene har til å bruke på eldreomsorg, barnehage, skole og andre viktige tjenester.

Så har også statsråden og flere vært oppe og snakket om viktigheten av en såkalt tillitsreform, men samtidig som man snakker om en tillitsreform, viser man at man ikke har tillit til dem vi faktisk er satt til å serve. Man har ikke tillit til at barnefamiliene selv i større grad skal kunne styre over eget liv. Man har ikke tillit til at kommunene selv i større grad skal få bestemme over egen kommune. Det viser det jeg nå har sagt flere ganger, at dagens regjering er der for byråkratiet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [14:15:11]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kathy Lie, Kari Elisabeth Kaski og Kirsti Bergstø om å lukke gjeldsfeller (Innst. 373 S (2021–2022), jf. Dokument 8:200 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver parti-gruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

May Britt Lagesen (A) [14:15:56] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for godt samarbeid og god dialog, også i denne saken.

Representantforslaget ble fremmet i Stortinget 7. april 2022, med tilhørende åtte forslag. Uttalelse fra statsråden tilfalt komiteen 12. mai 2022, og innstilling ble avgitt i finanskomiteen 24. mai 2022.

En enstemmig komité viser til uttalelse fra justis- og beredskapsminister Emilie Mehl av 22. mai, som omtaler alle de åtte konkrete forslagene i representantforslaget. Komiteens tilråding under I fremmes av en samlet komité. Komiteens tilråding under II er ikke enstemmig, men fremmes av flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Som Arbeiderpartiets talsperson i saken ønsker jeg å takke forslagsstillerne for å ha satt på dagsordenen et stadig relevant samfunnsproblem. Manglende evne til å betjene kredittkortgjeld rammer altfor mange, og ofte dem som sliter med å betale for seg i andre sammenhenger. Det rammer familier, og familier som i utgangspunktet har dårlig råd. Har du lite i utgangspunktet, gjør en voksende kredittkortgjeld som følge av skyhøye renter alt så mye verre.

Arbeiderpartiet deler forslagsstillerne bekymring knyttet til disse spørsmålene. Det er mange sosialpolitiske grunner til å se om vi ikke skal stramme inn regelverket ytterligere for å skjerpe bankenes ansvar og muligheter til å låne ut penger som rammer så svake grupper.

Samfunnet er ikke tjent med at lån ikke blir betalt, og at noen få betaler store risikopremier i form av skyhøye renter som følge av at de ikke klarer å stable verken seg selv eller familiene sine på beina. Spørsmålet er bare: Hvor langt skal vi gå før vi tar vekk en funksjon som også er viktig for mange av dem som klarer og evner å bruke

lån til å håndtere kortsiktige, men viktige utfordringer i dagliglivet? Mange av oss trenger kortsiktige lån når vaske maskinen eller støvsugeren ryker. Da vil det være dumt om vi har laget en ordning for forbud eller tak på renter som gjør at pengene ikke er tilgjengelige, og man må vente til neste månedslønn for å unngå å vaske tøy for hånd.

For at noen skal tilby utlån av penger, er det en forutsetning at vi som stat og myndighet ikke fraviker deres rett til å kunne inndrive sin rettmessige gjeld. Vi kan regulere hvor mye profitt de kan ha, og hvordan de kan inndrive gjelden sin. Men får ikke bankene dekket kostnadene sine, vet vi med sikkerhet at bankene og finansinstitusjonene ikke vil tilby kortsiktige lån til forbrukerne, og da har vi skaffet oss et større problem enn det vi løser – garantert.

Flere av forslagene går vi imot, ikke fordi vi er imot intensjonen, men fordi forslagene allerede blir ivaretatt på en hensiktsmessig måte.

Helge Orten (H) [14:19:10]: De siste par årene har samlet forbruksgjeld gått ned. Det har nok en viss sammenheng med koronapandemien, men det kan også være en effekt av at det er iverksatt en del tiltak. Gjeldsregisteret ble opprettet i 2019. Det gir en oversikt over usikret gjeld, og jeg mener at registeret bør utvides til å omfatte all gjeld, også den som er pantsikret. Et fullstendig gjeldsregister vil gi en god oversikt for både långiver og låntaker og bidra til at den enkelte ikke tar opp mer lån enn det de er i stand til å betale.

Gjeldsregisteret er for så vidt behandlet i et eget representantforslag og slik sett ikke tatt opp som forslag i denne saken.

Utlånsforskriften ble etablert med virkning fra 1. januar 2021. Den erstattet boliglånsforskriften og forbrukslånsforskriften. Hensikten er å regulere bankenes utlånspraksis, bl.a. ved at de stiller krav til kundenes betjeningsevne, samlet gjeld i forhold til inntekt, belåningsgrad og avdragsbetaling. Kravene i utlånsforskriften bidrar også til å holde lånene innenfor forsvarlige rammer.

Men selv om disse tiltakene kan ha hatt en effekt, er det likevel viktig å være oppmerksom på at høy og dyr gjeld forekommer og er et betydelig problem for dem som mister kontrollen over eget forbruk, og får stadig økende forbruksgjeld. En effektiv rådgivingstjeneste er viktig for å hjelpe disse personene ut av uføret. Vi støtter derfor forslaget om å evaluere ordningen med gjeldsrådgivning, slik det framgår av komiteens innstilling til vedtak I.

Vi støtter ikke forslaget om rentetak. Det vil være krevende å fastsette riktig tak, og et for høyt eller for lavt tak kan være problematisk. Vi mener det heller ikke er

fornuftig å forby markedsføring av denne typen produkt, da det vil begrense informasjonsflyten i markedet. Denne typen markedsføring er vel uansett regulert.

Vi mener heller ikke det er fornuftig å begrense muligheten til å benytte inkassoforetak i inndrivningen av usikret gjeld, så lenge kravet er rettmessig. Tvert imot kan det faktisk bidra til å profesjonalisere innkreivingsfunksjonen.

Så lenge det foreligger et rettmessig krav og det ikke blir betalt i tide, er det rimelig at skyldneren også dekker kostnaden ved inndrivning. Å skyve dette ansvaret over på kreditor kan bidra til redusert betalingsvilje.

Det er også et grunnleggende prinsipp at fordringshaver har rett til å disponere over sine egne eiendeler. Det omfatter også retten til å overdra fordringene til andre. Jeg registrerer at justisministeren vurderer å innskrenke denne muligheten og vil se nærmere på det dersom regjeringa legger fram et forslag for Stortinget.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:22:02]: Gjelden i husholdningene er en av de viktigste sårbarhetene i norsk økonomi. Dette diskuterte vi også grundig i går da finanskomiteen behandlet finansmarkedsmeldingen. Vi vet at husholdningenes gjeldsbetjeningsgrad nå er på omtrent samme nivå som under bankkrisen på slutten av 1980-tallet og finanskrisen i 2008. Når rentene framover skal opp, vil dette problemet forsterkes ytterligere. Da er det enda verre for alle dem som har forbrukslån.

Jeg er derfor glad for at det har blitt økt politisk oppmerksomhet på dette temaet de siste årene. Både den forrige regjeringen og dagens regjering har gjort og varslet ulike typer tiltak for å begrense den ganske store veksten man har hatt både i forbrukslån og i mislighold av det de siste årene. Men gitt risikoen som forbruksgjelden har for både folks privatøkonomi og også norsk økonomi, mener vi i SV at det trengs sterkere lut.

Markedsføring av forbrukslån utnytter folk i den sårbare situasjonen de står i, og bør forbys. Videre må rentetak innføres i Norge. I dag er rentene på forbrukslån høye og uten mulighet for regulering. Jeg må si jeg stusser på argumentasjonen som blir gjentatt hvert eneste år, om at det vil være så krevende i Norge, for det er altså innført rentetak på lån og kreditt i mange andre land, herunder 14 EU-land, som inkluderer Sverige og Finland. Rentetak vil innebære at de personene som har høyest kredittrisiko, altså de som står i størst fare for å få betalingsvansker og på lengre sikt også omfattende gjeldsproblemer, vil få lavere renter.

Så er det åpenbart at kreditorvernet i Norge er oppsiktsvekkende sterkt, og det er behov for flere tiltak som kan bidra til å høyne kreditors ansvar for egen uforsvarlige utlånspraksis. Jeg synes det er tendenser også i denne salen til å ha stor forståelse for kreditorene og tenke

at de ikke har noe ansvar for de lånene som utgis, men det vet vi jo i realiteten at de har, og at det også tilbys lån og pushes lån til folk til renter og nivåer som de folkene ikke har betalingssevne til. Derfor er et av våre forslag her i dag å sette ned rettsgebyret, som utgjør en betydelig del av kostnadene knyttet til mislighold ved betalingsforpliktelse, noe som innebærer at kreditor får et større økonomisk ansvar for at man får inndratt pengene også ved mislighold.

Med det tar jeg opp forslagene SV er en del av.

Presidenten: Da har representanten Kari Elisabeth Kaski tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Emilie Mehl [14:25:18]: Det å bli sittende med større gjeld enn man klarer å betjene, kan føre til store problemer for den enkelte. Tilgang til kreditt er et gode, men vi må samtidig sørge for at vi har regler som hindrer at folk pådrar seg uheldige gjeldsforpliktelser. Regjeringen er svært opptatt av disse spørsmålene og arbeider aktivt med sikte på å finne fram til treffende tiltak. Regjeringen deler det engasjementet som det gis uttrykk for i representantforslaget, selv om vi ikke er enig i alle forslagene.

De siste årene er det innført flere tiltak, og de ser ut til å ha hatt god effekt. Vi følger imidlertid utviklingen nøye og vurderer behovet for ytterligere tiltak. Av aktuelle tiltak kan nevnes Barne- og familiedepartementets arbeid med spørsmålet om å utvide gjeldsinformasjonsloven. Det jobbes også med endringer i gjeldsordningsloven. Videre har Finanstilsynet utredet behovet for en regulering av tilleggsfordeler som er tilknyttet kreditt, som rabatter og bonuspoeng mv.

Når det gjelder rentetak, viser jeg til at regjeringen vil vurdere dette i forbindelse med EUs nye forbrukerkredittdirektiv. Etter mitt syn er det ikke et hensiktsmessig tiltak å begrense adgangen til å bruke inkassoforetak til inndrivning av usikret gjeld. Fordringshaverne har gjerne et legitimt behov for å overlate inndrivningen til andre. Videre kan det være fordelaktig for skyldnerne at det er et profesjonelt inkassoforetak som inndriver kravene.

Departementet ser også på ulike tiltak for å forebygge unødvendige begjæringer om tvangfullbyrdelse i forbindelse med arbeidet med ny inkassolov. Det er samtidig viktig at fordringshaverne har en reell mulighet til å begjære tvangfullbyrdelse når dette er nødvendig. Det er svært viktig for den enkelte fordringshaveren – og samfunnet – at skyldnerne betaler det de skal. Vi må ha med oss at manglende betaling også kan skyldes lav betalingsvilje.

Når dette er sagt, har utgiftene som skyldnerne må betale for tvangfullbyrdelse, vært for høye. Disse utgiftene har blitt betraktelig redusert, men rettsgebyret for

utlegg er fortsatt høyere enn selvkost, og regjeringen vil komme tilbake til dette i budsjettprosessene framover.

Jeg har merket meg at komiteen ønsker en rapport om gjeldsrådgivere. Det vil vi sørge for. Vi vil også følge opp forslaget om å utrede muligheten for å forby salg av forfalte fordringer hvor skyldneren er forbruker. Et generelt forbud mot markedsføring av forbrukslån mener jeg vil gå for langt nå. En ytterligere regulering må etter mitt syn rette seg mot den aggressive markedsføringen som utgangspunkt.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

May Britt Lagesen (A) [14:28:11]: Bare for å kommentere SVs forslag, som går på dette med rentetak: Det er ikke sånn at resten av komiteen avviser innføring av rentetak, men spesielt vi fra Arbeiderpartiet støtter regjeringen i at man vil vurdere behovet for rentetak i forbindelse med at Norge skal innføre forbrukerkredittdirektivet, som skal bli vedtatt i EU, i tråd med det som statsråden nettopp gjorde oss oppmerksomme på.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [14:28:48]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Elisabeth Kaski, Ingrid Fiskaa, Lars Haltbrekken og Marian Hussein om løsning for kontantutbetaling til befolkningen (Innst. 385 S (2021–2022), jf. Dokument 8:223 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver parti-gruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Heidi Nordby Lunde (H) [14:29:42] (ordfører for saken): Det er ingen tvil om at vi både gjennom pandemien og med den senere tids utfordringer med pris-sjokk på bl.a. strøm har sett behovet for ulike inntekts-sikringsordninger eller støtteordninger for å dempe virkningene av en krise. Men det er ikke mangelfull digital eller monetær infrastruktur som hindrer eventuelle støtteordninger som er vedtatt i Stortinget. Vi har et velfungerende banksystem som allerede håndterer of-fentlige utbetalinger, fra barnetrygd til pensjon og til for mye innbetalt skatt. Det vil si at det finnes velfunge-

rende systemer for selve transaksjonen for kontantutbetalinger.

Da mange måtte vente lenge med å få utbetalt støtte fra Nav under koronapandemien, skyldtes dette at Stortinget vedtok mange endringer av eksisterende inntektssikringsordninger samtidig, til tross for klare advarsler om at det ville ta tid å få endringene på plass. Men Nav fikk på plass en midlertidig ordning for forhåndsutbetalinger relativt raskt, mens de utviklet de andre systemene.

Det er i dag ingenting i veien for raskt å kunne utbetale en ren kontantstøtte, slik det skisseres i forslaget, uten avgrensning eller målretting mot dem som trenger det mest. Men utfordringen med stønader og kompensasjonsordninger er at en ubestemt krets av personer skal få utbetaling fra staten dersom de oppfyller et definert sett av kriterier, og at kretsen og kriteriene kan variere, avhengig av hvilket problem støtten er ment å avhjelpe.

Flertallet i komiteen avviser forslaget om å opprette en offentlig løsning som kan brukes til kontantutbetalinger til norske husholdninger, og at dette bør tilbys gjennom Norges Bank. Som sentralbank skal Norges Bank opprettholde en stabil pengeverdi, fremme stabilitet i det finansielle systemet og et effektivt og sikkert betalingssystem. Det er klokt å opprettholde et skille mellom pengepolitikken, som utøves av Norges Bank, og finanspolitikken, som ligger hos politiske myndigheter. Dersom det offentlige skal tilby en statlig bankkonto til alle innbyggere i Norge, reiser det flere spørsmål om innretning og avgrensninger. En slik konto må være fullfungerende for å ha en funksjon i 2022, for å kunne både betale regninger, overføre mellom konti eller ta ut penger i form av kontanter. Det betyr at Norges Bank, som trykker pengene og er selvfinansiert, kommer i direkte konkurranse med private banker, som er avhengig av lønnsomhet og finansiering. Hvis kontoen skal kunne brukes til alt, vil det gjøre konti i private banker overflødig. Det betyr også at bankenes mulighet til å tilby utlån fra innskudd vil reduseres kraftig. Behovet for at Norges Bank da også må yte lån til private, blir da fort også et spørsmål.

Når det gjelder digitale sentralbankpenger, har Norges Bank utredet bruken av dette i rundt fire år og fortsetter det arbeidet gjennom en eksperimentell testing av tekniske løsninger. Komiteens flertall ser ingen grunn til å forsere dette arbeidet på nåværende tidspunkt og avviser på denne bakgrunn forslagene.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:32:44]: Gjennom de siste årene har behovet for ulike typer kontantutbeta-

linger til befolkningen blitt aktualisert. Det knytter seg til de ulike typer utbetalinger som ble gjennomført i forbindelse med koronapandemien, som et samlet storting sto bak, og som bidro helt konkret til å begrense den økende økonomiske ulikheten som en følge av pandemien, men mer nylig i tilknytning til strømkompensasjonen som ble vedtatt i Stortinget, og der den valgte løsningen ble utformet ut fra hva som var mulig å gjennomføre teknisk, men ikke så omfordelende eller avgrenset som den kunne ha vært dersom man hadde hatt ulike typer infrastrukturer på plass for kontantutbetaling. Disse to eksemplene viser i realiteten at det er flertall på Stortinget for kontantutbetalinger til befolkningen i ulike situasjoner der det er påkrevd, men vi har per i dag ikke relevante systemer som tillater det, som sikrer at man også kan gjennomføre utbetalingene på en målrettet måte, mer målrettet enn f.eks. generelle skattekutt og målrettet fordelingsmessig eller geografisk.

Så vet vi framover at i økende grad kommer en problemstilling til å være hvordan vi kan kompensere folk for de økende miljøavgiftene, som det også er et bredt flertall for i Stortinget. Det har vært foreslått ulike typer løsninger for å kompensere folk gjennom grønne sjekker, gjennom skattefradrag og på annet vis. Men få av de løsningene setter en klar sammenheng også i tid, mellom at man har økte utgifter som følge av bl.a. økte miljøavgifter, og at man blir kompensert for det. Ingen av forslagene har heller en tydelig løsning på hvordan man skal ivareta det fordelingsmessige perspektivet.

Det er bakgrunnen for at SV har fremmet dette forslaget. Vi ser behovet for å utvikle den typen løsninger. Det er det også diskusjoner om i andre land, enten det er knyttet til kompensasjon for økende miljøavgifter, eller det er i tilknytning til kompensasjon i forbindelse med koronapandemien. I USA ble det løst gjennom å sende ut en sjekk i posten til alle innbyggerne. Det er neppe særlig aktuelt her i Norge, men det som kan være aktuelt, er å utnytte det arbeidet som ligger til Norges Bank med utvikling av digitale sentralbankpenger, og i forbindelse med det også bruke muligheten til å opprette en konto til alle landets husholdninger i Norges Bank, slik at man både kan ha et kredittrisikofritt alternativ gjennom de digitale sentralbankpengene og også raskt kan få ut kontanter til nordmenn når det vil være behov for det, enten i krisetid eller som kompensasjon for økte miljøavgifter.

Med dette tar jeg opp SVs forslag.

Presidenten: Då har representanten Kari Elisabeth Kaski teke opp dei forslaga ho refererte til.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [14:35:55]: Jeg velger å være kort i dag. Jeg synes det er en veldig ryddig

og oversiktlig innstilling, og saksordførers innlegg reflekterer mange av de vurderingene som inngikk i mitt brev til komiteen, og som er regjeringens vurderinger rundt de to forslagene, bl.a. forslaget om at hver enkelt innbygger i Norge skal ha en offentlig bankkonto. Det norske banksystemet fungerer godt, og det er et veldig stort tiltak, som det også vil være en del kostnader og ulike problemstillinger rundt.

Regjeringen støtter det som er et bredt flertall på Stortinget. Regjeringens vurdering med bakgrunn i erfaringene fra koronapandemien er at man har klart å utforme gode og målrettede ordninger for ulike grupper både raskt og i stort omfang. Det gjelder også den strømsikringsordningen som nå er gjennomført. Derfor er regjeringen helt på linje med det brede flertallet her i salen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:37:08]: I forkant av valget i fjor var både Arbeiderpartiet og Senterpartiet tydelige på at man ønsket å utarbeide en løsning for å kompensere folk geografisk særlig for økende miljøavgifter. Det har så langt ikke blitt lagt på bordet noen målrettet løsning for det fra regjeringen. Kan statsråden orientere om hvordan det arbeidet går, og hvilke ulike alternativer man vurderer for å kunne kompensere folk på en målrettet måte i møte med de varslede økende miljøavgiftene?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [14:37:45]: Det er flere ulike virkemidler man kan bruke. Et av virkemidlene vi har brukt i årets budsjett, er styrking av pendlerfradragene, som nettopp kan kompensere mange av dem som har økte reisekostnader i forbindelse med jobb. Man kan også gjøre andre ulike skatte- og avgiftsgrep, som vi helt sikkert kan utforme sammen med SV, for både Senterpartiet og SV er opptatt av å ha en bra geografisk og sosial profil på de grepene vi gjør. Vi skal også følge opp det anmodningsvedtaket som ble vedtatt i fjor høst som ofte populært blir kalt grønn folkebonus, og komme tilbake med vurderinger rundt det.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [14:38:23]: Jeg takker for svaret og imøteser med stor entusiasme utredningen som knytter seg til grønn folkebonus.

Et videre spørsmål knytter seg til den strømkompensasjonsordningen som Stortinget vedtok. Den ligger riktignok under et annet departement, men pengeposen ligger i budsjettene, kan man trygt si. Jeg er interessert i å høre finansministerens refleksjoner om hvorvidt det ikke ville vært hensiktsmessig, hvis det hadde vært teknisk mulig, å klare å lage en strømkompensasjonsordning som var bedre og mer målrettet når man hen-

syntar omfordeling – vi vet med sikkerhet at folk med veldig god råd bruker mer strøm enn folk med dårlig råd – men også at man i større grad kunne ha målrettet det for å ivareta at man ønsker å stimulere til energieffektivisering.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [14:39:21]: Nå er man midt i den ordningen. Når ting har gått over tid, er det sikkert klokt å gå gjennom hele den sikringsordningen og se på forbedringspunkter, om det er ting som kan gjøres bedre. Erfaringene til nå er at sikringsordningen har vært trygghetsskapende. Det som selvfølgelig var krevende i fjor høst, var å få på plass ordningen raskt, for det var en helt ny ordning og egentlig en enorm kontantutbetaling som skulle gå fra staten gjennom nettselskapene og ut til folk, og at man skulle klare å få det til.

Statsråd Terje Lien Aasland kan sikkert dele de erfaringene som ikke har vært så gode, men erfaringen i stort er at det har fungert, at pengene har kommet ut, at det har medført lite byråkrati, og at også en del av nettselskapene var utrolig velvillige med hensyn til å få dette raskt på plass. Det var ikke noen selvfølge med de store kontantutbetalingene som her skulle skje. Erfaringen er god, men med så store summer som går i denne ordningen, er det veldig klokt hele tiden å ha et kritisk blikk på det og se om det kan gjøres forbedringer.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta. Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [14:40:30]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Bjørnar Moxnes og Mímir Kristjánsson om å tette hull i det norske skattesystemet (Innst. 368 S (2021–2022), jf. Dokument 8:229 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ynske frå finanskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [14:41:12] (ordfører for saken): Jeg vil starte med å takke komiteen for et godt samarbeid om innstillingen.

Saken som er til behandling, er et representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen, Bjørnar Moxnes og Mímir Kristjánsson om å

tette hull i det norske skattesystemet. Etter mange år i skatteetaten, der jeg jobbet for å få til økt etterlevelse av skattereglene, vil jeg gi ros til forslagsstillerne for å reise disse viktige problemstillingene. For at skattesystemet skal virke som tiltenkt, må det innrettes slik at vi sikrer et bredt skattegrunnlag, der alle bidrar til fellesskapet, og samtidig forhindrer skatteflukt og skattetilpasninger.

En av de viktigste verdiene vi har i det norske samfunnet, er tillit. Vi har tillit til myndighetene, og vi har tillit til hverandre. Vi har også høy tillit til skattesystemet og stoler på at skattemyndighetene tar tak i og sanksjonerer mot dem som unndrar skatt. De fleste ønsker å betale riktig skatt og forutsetter at andre også bidrar med sin del. Dette er en verdi vi må ta godt vare på, og arbeidet med å tette skattehull er viktig for å opprettholde denne tilliten.

Når et stort flertall i komiteen likevel går inn for at disse forslagene ikke skal vedtas, er det fordi flertallet ønsker å avvente skatteutvalgets arbeid og vurderinger før det foreslås og vedtas endringer på disse områdene.

Når det gjelder både forslaget om skjermingsrenten og skjermingsfradraget og forslaget om lån med sikkerhet i eget selskap, viser flertallet i komiteen til tilleggsmandatet som skatteutvalget ble gitt, om å vurdere tilpasninger til aksjonærmodellen og fritaksmodellen. Flertallet ønsker å avvente dette arbeidet før det foreslås endringer i reglene.

Når det gjelder forslaget om nye regler for å begrense privat konsum gjennom selskap, sendte Finansdepartementet ut et forslag til regelverk på høring den 9. mai, med høringsfrist 1. august.

Når det gjelder forslagene knyttet til formuesverdssettelse av aksjer og verdsettelse av dyre boliger, viser ulike flertall til pågående arbeid i departementet, og at det derfor heller ikke anses nødvendig å fremme anmodningsvedtak knyttet til disse.

Det foreligger fire mindretallsforslag, og jeg regner med at forslagsstillerne selv redegjør for disse i sine innlegg.

Helge Orten (H) [14:43:37]: Takk til saksordføreren for gjennomgangen. Bedrifts- og eierbeskatningen må ses i sammenheng, og eventuelle endringer må gjøres ut fra en helhetlig vurdering. Flere av forslagene som fremmes, vil ha betydning for innretningen av hele skattesystemet og kan ikke vurderes isolert.

Når det gjelder privat konsum gjennom selskap, har Finansdepartementet utredet et forslag til særlige skatteregler for å motvirke dette, og det er sendt på høring med frist 1. august. Det er naturlig å avvente de høringsinnspillene – vi vil i hvert fall gjøre det – før vi trekker noen konklusjoner. Verdsettelse av formuesobjekter skjer med utgangspunkt i markedsverdi. Det er ikke like

enkelt for alle typer eiendeler, og særlig ikke når det ikke omsettes regelmessig i et marked. Regjeringa Solberg økte aksjerabatten til 50 pst. og reduserte satsen for formuesskatten for å stimulere til at flere skulle finne det interessant å investere i norske bedrifter, og dermed også redusere forskjellen i beskatning mellom norskeide og utenlandskeide bedrifter. Bolig- og fritidseiendommer har også en lavere verdsettelse enn markedsverdi.

Vi er av den oppfatning at det er naturlig at skatteutvalget gjennomgår de problemstillingene som reises av dette representantforslaget, slik saksordføreren også redegjorde for. Det vil være fornuftig å avvente dette arbeidet før det eventuelt foreslås noen endringer. Det er heller ikke naturlig å behandle større endringer i skattesystemet basert på representantforslag; det bør gjøres ut fra en helhetlig vurdering i forbindelse med de ordinære budsjettene.

Marie Sneve Martinussen (R) [14:45:11]: Det skrytes ofte av at det er stor grad av likhet i Norge, men dessverre er det et munnhell som er blitt stadig mindre sant de siste tiårene. Siden årtusenskiftet har Forskjells-Norge vært på frammarsj, godt hjulpet av flertallet her på Stortinget, som har kuttet skattenivået med mange titalls milliarder på skattene som de rike betaler. Det gjelder bl.a. skatten på selskapsoverskudd, på formue og på arv.

Skattesystemet lar i tillegg de aller rikeste spare opp store deler av inntektene sine uten å betale skatt først, i det som Dagens Næringsliv – ikke akkurat Norges mest venstrevridde avis – har kalt milliardærenes pengebinde. Vi har til og med et skattesystem som lar de aller rikeste finansiere mye av sitt forbruk direkte, med ubeskattede midler.

Konsekvensene av alt dette, som SSB har vist i flere rapporter, er at det norske skattesystemet i praksis ikke er progressivt på toppen. Det vil si at de aller rikeste betaler en mindre andel av inntekten sin i skatt enn vanlige lønsmottakere. Dette er ikke fullt ut fanget opp verken i de offisielle inntekts- eller formuesskattestatistikene, noe som feilaktig blir brukt til å legge lokk på ulikhetsdebatten.

Realiteten er at Norge lenge har vært det som professor Terje Hansen har kalt et skatteparadis for de superrike. Det er derfor Rødt i Stortinget i dag reiser disse forslagene om å tette flere av hullene som de rike nyter godt av i dagens system. Vi er glade for at ett av våre forslag allerede er fulgt opp med et forslag fra regjeringen som nå er på høring.

Mens andelen fattige har vokst i årevis og priskrisen nå rammer vanlige folks økonomi, vil staten i år dele ut milliarder i skattefritt utbytte, primært til landets milli-

ardærer, på grunn av det såkalte skjermingsfradraget. De med store formuer i ikke-børsnoterte aksjer vil fortsatt betale en brøkdel av den reelle verdien i formuesskatt, sammenlignet med annen aksjeformue. Slik får de i praksis rabatt på rabatt når man også inkluderer den usosiale aksjerabatten, som også dagens regjering insisterer på å beholde en liten del av.

Det er bra at regjeringen nylig sendte et forslag på høring som vil kunne føre til at norske milliardærer endelig må betale sin rettmessige skatt dersom de ønsker å beholde sine privatfly til forbruk, men det gjenstår fortsatt altfor mange hull i systemet. Flere partier vil avvente skatteutvalgets rapport som kommer til høsten, og det er selvsagt lov å håpe at den vil bidra til økt forståelse for det enorme omfanget av milliardærenes skatteprivilegier, og en fornyet debatt om hvordan vi raskest mulig kan sørge for at disse privilegiene forsvinner.

Med det tar jeg opp forslagene Rødt har alene eller sammen med andre.

Presidenten: Representanten Marie Sneve Martinussen har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [14:48:19]: To tidligere innledere, både saksordføreren og representanten Helge Orten, har påpekt at det er et skatteutvalg som skal gå igjennom helheten i skattesystemet. Det er veldig viktig, for alt henger sammen med alt, som noen har sagt tidligere, og det gjør det også i skattesystemet.

Skjermingsfradraget og diskusjonen om skjermingsrenten, som er punkt nummer én i representantforslaget fra Rødt, var også et diskusjonspunkt i det brede skatteforliket i 2016 og var en del av helheten som vi da landet på. Og det har sine helt klare formål både for enkeltpersonforetak og for annen næringsvirksomhet.

Så har flere også vært innom det høringsdokumentet vi har som gjelder innstramminger i regelverket for privat konsum. Det som er viktig, er at når vi har sendt det på høring, er det nettopp fordi vi skal høre hva som kommer av argumenter, både for og mot de ulike innstrammingerne. Men det vi mener, er at hele legitimiteten til skattesystemet handler om at folk skatter etter evne, og hvis man da bruker opplagte ting som egentlig er privat forbruk, og tar det gjennom selskapet sitt, så blir det feil overfor andre som ikke har den muligheten. Derfor kan man ha brede, gode skattegrunnlag, men selvfølgelig lavest mulig beskatning av den enkelte, fordi vi har brede grunnlag. Det er nå til høring, og jeg er spent på å få de ulike høringsinnspillene – og kommer tilbake til Stortinget i etterkant av det.

Jeg tror jeg avslutter der, og så får vi mange nye runder når vi får de skattedebattene vi skal ha i forbindelse med statsbudsjettet til høsten, og helt sikkert nye, brede skatteforlik i Stortinget.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Marie Sneve Martinussen (R) [14:50:10]: Det er jo satt ned et skatteutvalg. Det som er veldig magisk når man setter ned utvalg, er at da er det ikke lov å diskutere den politikken i to år, før det utvalget er ferdig med å jobbe. Jeg gleder meg også veldig til skatteutvalget kommer. Skatteutvalget er en samling av fagpersoner med ulik bakgrunn – det er kjempenyttig å vite hva de mener – men skattedebatten er jo også et politisk spørsmål som det vel må være mulig å ta stilling til, også mens man venter på at smarte folk skal komme med sine smarte ord. Mitt politiske spørsmål til statsråden er: Når man leser SSBs rapporter om at de aller rikeste i Norge betaler mindre skatt per krone enn vanlige lønsmottakere, synes statsråden det er et problem å forsvare det for sine sambygdinger, Senterparti-medlemmer og andre som statsråden helt sikkert snakker med på daglig basis?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [14:51:00]: Denne regjeringen er veldig tydelig på hva vi ønsker. Vi har ønsket et omfordelende skattesystem. I de budsjettforslagene som vi har lagt fram, og som vi fikk vedtatt før jul – nesten i sin helhet – ser man at det var de som hadde høye inntekter, som fikk en skatteskjerpelse, mens de med vanlige og middels inntekter fikk kutt i sin skatt. Vi innførte også nye trinn i beskatningen. De som hadde høye formuer, fikk da en høyere formuesbeskatning, mens vi brukte de inntektene til f.eks. å redusere elavgiften, noe som kommer alle til gode. Det er den måten vi jobber på. Vi mener det er viktig at de skatte- og avgiftsgrepene vi tar, kommer folk med vanlige og middels inntekter til gode. Selvfølgelig vil de avgiftsgrepene også kunne komme dem med høye inntekter til gode, men de skal bidra mer til fellesskapet gjennom skattededelen.

Marie Sneve Martinussen (R) [14:51:51]: Jeg har stilt dette spørsmålet til statsråden før, og jeg fikk vel akkurat det samme svaret, for statsråden er veldig glad i å snakke om inntektsskatt. Det er veldig viktig, men årsaken til at de rikeste i Norge betaler mindre skatt, er jo ikke inntektsskatten. Det er utbytteskatten, selskapskatten og andre skatter som vi vanlige dødelige ikke har så mye med å gjøre fordi vi ikke eier store selskaper. Mitt spørsmål blir igjen: Er det et problem at folk med store formuer og høye inntekter fra annet enn lønns-slippen betaler mindre skatt per krone – som de jo helt riktig tjener, selv om det ikke er som lønn de tjener de pengene?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [14:52:30]: Representanten, som er dyktig, vet at vi gjorde endringer i

utbyttebeskatningen for i år. Vi gjorde også endringer i formuesbeskatningen for i år. Men det er også viktig at det er en forutsigbarhet i skattesystemet som gjør at vi legger til rette for privat næringsvirksomhet, og at det skal lønne seg å skape arbeidsplasser og utvikling i hele landet. Så det er det å finne den balansen hele tiden – ha et skattesystem som stimulerer til mer aktivitet og privat næringsskapning, samtidig som vi får inntekter til fellesskapet.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Flere har ikkje bedt om ordet til sak nr. 4.

Då vert det ringt til votering, og så startar me på sak nr. 5 etter voteringa.

Votering

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Då er Stortinget klar til å gå til votering. Stortinget voterer først over sakene på gårsdagens kart, dagsorden nr. 92.

Votering i sak nr. 25, debattert 13. juni 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Tillegg til Prop. 113 LS (2021–2022) om deling av fylker og Ålesund kommune og endringer i inndelingslova (ny fylkesinndeling og nye fylkesnavn) (Innst. 467 S (2021–2022), jf. Prop. 127 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Helge André Njåstad sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Viken fylke blir delt i tre nye fylker fra 1. januar 2024. De tre nye fylkene er Østfold fylke, Akershus fylke og Buskerud fylke.

Østfold fylke skal dekke følgende geografiske område: Hvaler, Fredrikstad, Halden, Aremark, Rakkestad, Sarpsborg, Råde, Skiptvet, Marker, Indre Østfold, Våler og Moss kommuner.

Akershus fylke skal dekke følgende geografiske område: Asker, Bærum, Nesodden, Frogn, Vestby, Nordre Follo, Ås, Enebakk, Aurskog-Høland, Lillestrøm, Rælingen, Lørenskog, Nes, Ullensaker, Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Nittedal, Gjerdrum, Lunner og Hole kommuner.

Buskerud fylke skal dekke følgende geografiske område: Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå, Nore og Uvdal, Sigdal, Rollag, Krødsherad, Flesberg, Kongsberg, Øvre Eiker, Drammen, Lier, Modum, Jevnaker og Ringerike kommuner.»

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 86 mot 14 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.49)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

Viken fylke blir delt i tre nye fylker fra 1. januar 2024. De tre nye fylkene er Østfold fylke, Akershus fylke og Buskerud fylke.

Østfold fylke skal dekke følgende geografiske område: Hvaler, Fredrikstad, Halden, Aremark, Rakkestad, Sarpsborg, Råde, Skiptvet, Marker, Indre Østfold, Våler og Moss kommuner.

Akershus fylke skal dekke følgende geografiske område: Asker, Bærum, Nesodden, Frogn, Vestby, Nordre Follo, Ås, Enebakk, Aurskog-Høland, Lillestrøm, Rælingen, Lørenskog, Nes, Ullensaker, Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Nittedal, Gjerdrum, Lunner og Jevnaker kommuner.

Buskerud fylke skal dekke følgende geografiske område: Hol, Ål, Hemsedal, Gol, Nesbyen, Flå, Nore og Uvdal, Sigdal, Rollag, Krødsherad, Flesberg, Kongsberg, Øvre Eiker, Drammen, Lier, Modum, Hole og Ringerike kommuner.

Presidenten: Høgre og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 76 mot 24 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.14)

Votering i sak nr. 26, debattert 13. juni 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Deling av fylker og Ålesund kommune og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad og Bengt Rune Strifeldt om å legge forholdene til rette for at Alta kommune og innbyggerne i Alta kan velge fylkestilhørighet (Innst. 452 S (2021–2022), jf. Prop. 113 LS (2021–2022) S-delen og Dokument 8:29 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt seks forslag. Det er

- forslaga nr. 1 og 2, frå Mudassar Kapur på vegner av Høgre, Framstegspartiet og Venstre
- forslaga nr. 3 og 4, frå Helge André Njåstad på vegner av Framstegspartiet

- forslag nr. 5, frå Tobias Drevland Lund på vegner av Raudt
- forslag nr. 6, frå Sveinung Rotevatn på vegner av Venstre

Det vert votert over forslag nr. 6, frå Venstre. Forslaget lyder:

«Ålesund kommune blir delt i to nye kommuner fra 1. januar 2024. De to nye kommunene er Ålesund kommune og Haram kommune. Grensen mellom kommunene følger vedtaket i Ålesund kommunestyre av 17. mars 2022.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Venstre vart med 97 mot 4 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.58)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen aktivt oppfordre tvangssammenslåtte kommuner som ønsker å søke om deling, om å gjøre det innen 1. september 2022, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 96 mot 4 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.11)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 4, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, ut ifra den økonomiske situasjonen med begrenset handlingsrom og behov for å holde offentlig pengebruk nede, fremme forslag om å legge ned fylkestingene fra og med fylkestingsvalget 2023.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 87 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.24)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 3, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte en prosess for å avvikle fylkeskommunen som forvaltningsnivå.» Høgre har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 67 mot 34 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.39)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 1 og 2, frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at kommuner kan overta flere oppgaver.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at virkemidlene som støtter opp under kommunereformen, videreføres.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre vart med 62 mot 39 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.56)

Presidenten: Som følgje av voteringa i sak nr. 25 fell tilrådinga til A I bort.

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

A.

om deling av fylker og Ålesund kommune

II

Vestfold og Telemark fylke blir delt i to nye fylker fra 1. januar 2024. De to nye fylkene er Vestfold fylke og Telemark fylke.

Vestfold fylke skal dekke følgende geografiske områder: Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder, Sandefjord og Larvik kommuner.

Telemark fylke skal dekke følgende geografiske områder: Porsgrunn, Skien, Notodden, Siljan, Bamble, Kragerø, Drangedal, Nome, Midt-Telemark, Tinn, Hjartrdal, Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke og Vinje kommuner.

III

Troms og Finnmark fylke blir delt i to nye fylker fra 1. januar 2024. De to nye fylkene er Troms fylke og Finnmark fylke.

Troms fylke skal dekke følgende geografiske områder: Tromsø, Harstad, Kvæfjord, Tjeldsund, Ibestad, Gratangen, Lavangen, Bardu, Salangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Senja, Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord, Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa og Kvænangen kommuner.

Finnmark fylke skal dekke følgende geografiske områder: Alta, Vardø, Vadsø, Hammerfest, Kautokeino, Loppa, Hasvik, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Karasjok, Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Tana, Nesseby, Båtsfjord og Sør-Varanger kommuner.

IV

Ålesund kommune blir delt i to nye kommuner fra 1. januar 2024. De to nye kommunene er Ålesund kommune og Haram kommune. Grensen mellom kommunene følger grensen for Haram kommune slik den var før sammenslåingen 1. januar 2020.

Presidenten: Høgre og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 72 mot 29 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.19)

Vidare var tilrådd:

B.

Dokument 8:29 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Helge André Njåstad og Bengt Rune Strifeldt om å legge forholdene til rette for at Alta kommune og innbyggerne i Alta kan velge fylkestilhørighet – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 27, debattert 13. juni 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringer i inndelingslova (ny fylkesinndeling og nye fylkesnavn) (Innst. 451 L (2021–2022), jf. Prop. 113 LS (2021–2022))

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak til

l o v

om endringer i inndelingslova (ny fylkesinndeling og nye fylkesnavn)

I

I lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser skal § 29 lyde:

§ 29 Fylkesinndeling og fylkesnamn

Rikets fylke skal ha desse namna:

1. Østfold
2. Oslo
3. Akershus
4. Innlandet
5. Buskerud
6. Vestfold

7. Telemark

8. Agder

9. Rogaland

10. Vestland

11. Møre og Romsdal

12. Trøndelag eller Trööndelage

13. Nordland eller Nordlännda

14. Troms eller Romsa eller Tromssa

15. Finnmark eller Finnmárku eller Finmarkku

II

Loven trer i kraft 1. januar 2024.

Presidenten: Høgre har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 74 mot 23 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.49)

Presidenten: Det vert votert over overskrifta til lova og lova i det heile.

Høgre har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Overskrifta til lova og lova i det heile vart vedtekne med 79 mot 22 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.06)

Presidenten: Lovvedtaket vil verta ført opp til andre gongs behandling i eit seinare møte i Stortinget.

Stortinget voterer så over sakene nr. 1 og 7 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 14. juni 2022

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Kommuneproposisjonen 2023 (Innst. 460 S (2021–2022), jf. Prop. 110 S (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 23 forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Mudassar Kapur på vegner av Høgre, Framstegspartiet og Venstre
- forslag nr. 2, frå Mudassar Kapur på vegner av Høgre og Framstegspartiet
- forslaga nr. 3 og 4, frå Helge André Njåstad på vegner av Framstegspartiet og Raudt
- forslaga nr. 5–10, frå Helge André Njåstad på vegner av Framstegspartiet
- forslaga nr. 11–14, frå Grete Wold på vegner av Sosialistisk Venstreparti og Raudt
- forslaga nr. 15–18, frå Grete Wold på vegner av Sosialistisk Venstreparti

- forslaga nr. 19–23, frå Tobias Drevland Lund på vegner av Raudt

Det vert votert over forslag nr. 19, frå Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2023 styrke kommunesektorens økonomi med minst 9 mrd. kroner.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt vart med 96 mot 4 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.07)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 22 og 23, frå Raudt.

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå endringer i regelverket slik at det blir mulig for kommunene å ta inn høyere skattesats fra sekundær- og fritidsboliger enn fra primærboliger.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2023 sikre midler til ansettelse av fastleger i kommunale stillinger på fastlønn i kommuner som mangler fastleger.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Raudt vart med 94 mot 7 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.55)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 20 og 21, frå Raudt.

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2023 legge frem en plan for å utvide toppfinansieringsordningen for ressurskrevende pleie- og omsorgstjenester slik at de som er i ordningen ved fylte 67 år, inkluderes også etter fylte 67 år.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke tilleggskompensasjonen for ressurskrevende tjenester i forslaget til statsbudsjett for 2023 slik at deler av denne potten også kan tildeles kommuner med over 3 200 innbyggere.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Raudt vart med 95 mot 6 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.11)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 15, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2023 øke kommunesektorens inntekter med nærmere 6 mrd. kroner ut over regjeringens forslag i Kommuneproposisjonen 2023, med anslagsvis 4 mrd. kroner til kommunene og 2 mrd. kroner til fylkeskommunene.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget. Raudt har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 86 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.28)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 16, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide ordningen med særlig ressurskrevende tjenester til å også omfatte aldersgruppen 67 til 80 år.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 91 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.41)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 17, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen oppheve grensen på 3 200 innbyggere for kommuner som mottar tilleggskompensasjon i ordningen med særlig ressurskrevende tjenester.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 92 mot 9 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.54)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 18, frå Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreta en gjennomgang av ordningen med ressurskrevende tjenester og sikre at alle relevante kostnader kommunene har i ordningen, regnes med som grunnlag for den kommunale egenandelen.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart med 88 mot 12 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.07)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 11–14, frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2023 redusere kommunenes egenandel i ordningen med særlig ressurskrevende tjenester.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre nok stillinger i det kommunale barnevernet slik at kommunene blir i stand til å redusere antall saker per saksbehandler fra 2023.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan de økte kommunale egenandelene for bruk av spesialiserte fosterhjem, institusjoner og akuttiltak slår ut, særlig for mindre kommuner, og komme tilbake til Stortinget med en evaluering av innretningen på ordningen.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med kommunesektoren for å planlegge for hvordan de store kostnadene knyttet til det store etterslepet innen vann og avløp skal håndteres, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaga.

V o t e r i n g :

Forslaga frå Sosialistisk Venstreparti og Raudt vart med 86 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.23)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 5, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2023 vurdere å forbedre ordningen med ressurskrevende tjenester for kommunene.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

Raudt har varsla subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 80 mot 21 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.39)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 6, 8 og 10, frå Framstegspartiet.

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å senke satsen for eiendomsskatt ytterligere.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjeninnføre statlig finansiert eldreomsorg-forsøk for å øke kvaliteten på eldreomsorgen.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at private barnehager som har høyere pensjonsutgifter enn det de får dekket av pensjonspåslaget, faktisk får dekket det overskytende slik de har krav på. Gjeldende forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager må endres, slik at kommunene ikke lenger kan trekke fra årlig bruk av premiefond ved beregning av kommunens pensjonsutgifter.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet vart med 87 mot 14 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.53)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 7, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om innføring av utfordringsrett slik at private aktører kan utfordre offentlig monopoldrift av tjenester for å oppnå større mangfold, bedre kvalitet og til riktig kostnad for skattebetalerne.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 88 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.06)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 9, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om økte midler til eldreomsorg/investering i flere omsorgsboliger/sykehjemsplasser.»

Miljøpartiet Dei Grøne har varsla støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet vart med 84 mot 17 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.20)

Presidenten: Det vert votert over forslaga nr. 3 og 4, frå Framstegspartiet og Raudt.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre det klart overfor kommunesektoren at koronarelaterte utgifter til vikarbruk o.l. skal dekkes i 2022.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i statsbudsjettet for 2023 fremme forslag om å gjøre båtreiser gratis for alle samband til samfunn uten omkjøringsmuligheter.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet og Raudt vart med 83 mot 18 røyster ikkje vedtekne.
(Voteringsutskrift kl. 15.09.34)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 2, frå Høgre og Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i arbeidet med nye reguleringer for private barnehager, sikre at det fremdeles skal være foreldrenes valg av barnehage som er styrende for hvilke barnehageplasser som opprettholdes i kommunene. Brukernes ønsker og behov skal fortsatt tillegges stor vekt ved barnehageopptaket, og likebehandling av barn og likebehandling av kommunale og private barnehager må sikres gjennom en samordnet opptaksprosess i kommunene.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Framstegspartiet vart med 66 mot 35 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 15.09.48)

Presidenten: Det vert votert over forslag nr. 1, frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen forelegge for Stortinget en fullstendig oversikt over alle forhold og implikasjoner for fiskerihavner og fylkeskommuner i saken om overføring av fiskerihavner fra fylkene til staten, herunder lånegarantiordninger, konsekvenser for tilsatte i det fylkeskommunale apparatet, konsekvenser for administrasjon av fiskerihavnene samt kostnader forbundet med denne overføringen.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre vart med 61 mot 40 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 15.10.02)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

v e d t a k :

I

Stortinget gir Kommunal- og distriktsdepartementet fullmakt til å fordele etter skjønn 1 332 mill. kroner for 2023. Beløpet foreslås bevilget over kap. 571 Rammetilskudd til kommuner og kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner.

II

Stortinget ber regjeringen komme tilbake i statsbudsjettet for 2023 med status og plan for hvordan det kan legges til rette for at alle husstander og virksomheter i Norge skal ha tilbud om minimum 100 Mbit/s nedlastingshastighet og 10 Mbit/s opplastingshastighet i 2025.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

III

Stortinget ber regjeringen komme tilbake i statsbudsjettet for 2023 med status og plan for hvordan det kan legges til rette for at alle norske nødmeldingssentraler, rådhus og andre viktige offentlige administrasjonsbygg, skoler og transportknutepunkter skal ha tilbud om minst 1 Gbit/s nedlastingshastighet og minst 100 Mbit/s opplastingshastighet innen utgangen av 2025.

Presidenten: Arbeidarpartiet og Senterpartiet har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 55 mot 45 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.27)

Vidare var tilrådd:

IV

Stortinget ber regjeringen legge til rette for etablering av frikommuneforsøk etter inspirasjon fra Danmark og komme til Stortinget med en sak om dette senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2023.

Presidenten: Framstegspartiet og Raudt har varsla at dei vil røysta imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart vedteken med 83 mot 18 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.43)

Sak nr. 7 [15:10:51]

Referat

- (528) Statsministerens kontor melder at
 - lov om endringer i Norfundloven (forvalteroppgaver)

2. lov om midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina
3. lov om gjennomføring av tilleggsavtale mellom Norge og USA om forsvarssamarbeid av 16. april 2021 (forsvarssamarbeidsloven) mv.
4. lov om endringer i helse- og omsorgstjenesteloven mv. (oppheving av lovregel om godkjenningsmodell for fritt brukervalg m.m.)
5. lov om endring i sivilombudsloven
6. lov om endringer i friskolelova (nytt navn på loven og oppheving av to godkjenningsgrunnlag)
7. lov om endringer i barnehageloven (selvstendig rettssubjekt, forbud mot annen virksomhet, meldeplikt m.m.)

– er sanksjonert under 10. juni 2022
Enst.: Vert lagd ved protokollen.

2. (529) Representantforslag fra stortingsrepresentant Seher Aydar om å sikre ungdoms helserettigheter gjennom å utvide egenandelsfritaket (Dokument 8:267 S (2021–2022))
Enst.: Vert sendt helse- og omsorgskomiteen.
3. (530) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Alfred Jens Bjørlo, Guri Melby og Sofie Høgestøl om en omstillingsspakke for Finnmark (Dokument 8:269 S (2021–2022))
Enst.: Vert sendt næringskomiteen.
4. (531) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Sveinung Rotevatn, Sofie Høgestøl, Grunde Almeland og Ingvild Wetrhus Thorsvik om å styrke handel og samarbeid mellom Norge og Republikken Kina (Taiwan) (Dokument 8:266 S (2021–2022))
Enst.: Vert sendt utanriks- og forsvarskomiteen.
5. (532) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland og Sofie Høgestøl om å fjerne det særnorske unntaket for alle fiskefartøy fra havneforbudet (Dokument 8:268 S (2021–2022))

Presidenten: Presidenten foreslår at representantforslaget vert sendt utanriks- og forsvarskomiteen.
Representanten Sofie Høgestøl har bedt om ordet.

Sofie Høgestøl (V) [15:11:37]: Venstre hadde vært innstilt på å støtte presidentens forslag til komitébehandling. Da Venstre forstår at utenriks- og forsvarskomiteen imidlertid ikke legger opp til hastebehandling i komiteen, ser vi oss derfor tvunget til å foreslå at representantforslaget blir behandlet etter forretningsordenen § 39 annet ledd bokstav c.

Presidenten: Stortinget går då til votering over behandlingsmåten.

Det vert votert alternativt mellom forslaget frå presidenten om komitébehandling og forslaget frå Sofie Høgestøl om behandling etter forretningsordenen § 39 andre ledd bokstav c.

Votering:

Ved alternativ votering mellom forslaget frå presidenten og forslaget frå Sofie Høgestøl vart forslaget frå presidenten vedteke med 93 mot 7 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 15.12.16)

Sak nr. 5 [15:12:38]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm og Rasmus Hansson om å legge til rette for et mer bærekraftig hytteliv (Innst. 397 S (2021–2022), jf. Dokument 8:231 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ynske frå komiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve høve til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Helge Orten (H) [15:13:18]: (ordfører for saken): Takk til komiteen for samarbeidet om utarbeiding av innstillinga. Det fremmes fire forslag i saken, med varierende støtte. Jeg regner med at de som står bak forslagene, selv vil redegjøre for dem. Ingen av forslagene i komiteinnstillingen har flertall.

Det er lett å være enig med forslagsstillerne i at hyttelivet er en rotfestet del av norsk kultur og en viktig kilde til rekreasjon og friluftsliv for mange. Ifølge Statistisk sentralbyrå er det over 445 000 hytter i Norge, og nærmere halvparten av det norske folk svarer at de har tilgang til en hytte. Det er kommunene som er ansvarlige for plan- og bygningsloven, og som dermed også er ansvarlige for å tilrettelegge for hyttebygging innenfor rammene av nasjonale retningslinjer, lover og forskrifter. Det er lokale folkevalgte som har ansvaret for utviklingen av egen kommune, herunder å legge til rette for en bærekraftig hyttebygging.

Flertallet i komiteen legger til grunn at kommunene følger de demokratiske prosessene som gjelder i denne type saker, og legger til rette for en god involvering av innbyggerne. Nasjonale innstramminger av det som i dag er kommunenes ansvar, er ikke veien å gå.

Økt grad av hytteutleie og -deling er positivt. Samtidig er de aller fleste hyttene i privat eie, og det vil være

opp til hver enkelt hytteeier om man ønsker å leie ut hytta, enten direkte eller gjennom delingsordninger. Det foreligger i dag allerede ordninger som ivaretar både utleie og deling.

Det fremmes forslag om å øke skattefradraget for utleie av hytter. Dette er spørsmål som naturlig hører hjemme i de ordinære budsjettene, der det samlede skatteopplegget kan ses i sammenheng.

Formålet med forslaget om å øke skattefradraget for utleie er at det skal bidra til at flere ønsker å leie ut hytta. Det kan ha en viss effekt, men det er sannsynlig at den mest attraktive tiden for utleie er den som hytteeier selv ønsker å benytte. Samtidig vil økt skattefradrag gjøre det økonomisk mer gunstig å investere i egen hytte – eller i en større hytte. Det vil da kanskje bidra til det motsatte av det forslagsstillerne ønsker å oppnå i representantforslaget.

Hyttelivet er viktig for veldig mange nordmenn. Det er bred tilslutning til det rammeverket vi har i dag, og til at det er lokalt folkevalgte som – innenfor nasjonale retningslinjer – har hovedansvaret for utviklingen i egen kommune, også når det gjelder et bærekraftig hytteliv.

Tellef Inge Mørland (A) [15:15:48]: Hytte er livskvalitet for mange. Det er plassen der folk virkelig kan føle at de slapper av i en ellers stressende hverdag. Har en hytte i Norge, bruker en kanskje også mye av ferien sin her, legger igjen penger her og dropper kanskje en utenlandsferie eller tre, noe som vel må være bærekraftig, om man da ender opp med å fly mindre.

Det er ikke alle forunt å eie hytte, men en trenger heller ikke å være en del av en hytteadel for å ha den muligheten i Norge i dag. Det er heller ikke fritt fram å bygge en hytte overalt, akkurat som en vil. Det er ganske strengt regulert allerede. Men med Miljøpartiet De Grønnes forslag om å strupe ny hytteutbygging og innføre hytteavgifter, gjør en hyttedømmen mye vanskeligere for mange som har helt vanlige inntekter.

Jeg er oppvokst i en kommune som slet med både fraflytting og befolkningsnedgang litt ute i distriktene. For den kommunen ble hytteutbygging noe av det som både har reddet servicetilbud og har skapt ganske mange arbeidsplasser. Sånn er det for mange distriktskommuner der jeg kommer fra, at hyttelivet er med på å skape liv i bygda resten av året, og det skaper aktivitet. Det skal vi heller ikke undervurdere verdien av. Jeg tror også at i mange tilfeller er de kommunene godt egnet til selv å regulere hvor man synes det er fornuftig med den typen aktivitet, og hvor en ikke ønsker storstilte hytteutbygginger i sin kommune.

Jeg synes også det er fint om flere kan og vil dele hytte, men jeg er veldig usikker på om det skal være en prioritert statlig oppgave, slik flere partier i dag foreslår. Jeg

mener at det iallfall ikke er folk som har råd til både hus og hytte som er de som først og fremst nå trenger skatteutt, slik som Miljøpartiet De Grønnes ene forslag i dag går ut på.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [15:18:15]: Arealbruksendring er den største trusselen mot biologisk mangfold. Det er ikkje snakk om å rive hyttene eller ta frå folk den livskvaliteten det er å kome ut i naturen. Men økosystemtenestene, som reint vatn og rein luft, er avhengige av store areal med intakt natur. Intakt natur er også eit naturleg flomvern og vern mot tørke. Ein torvmose kan raskt absorbere 20 gonger si eiga vekt i vatn, og ikkje berre det: Han er også med på å reinse vatn frå forureining.

Det er ikkje vanskeleg å forstå at folk treng å kome seg ut av byen og roe ned i omgjevnader med meir natur, men det som er i ferd med å skje i Noreg, er at vi har bygd så mange fritidsbustader at vi truar den naturen hytte-draumen er bygd på, og òg tradisjonell bruk av utmark til beitedrift.

Eg har inga glede av å moralisere over folk, men vi kan ikkje late att auga for fylgjene av ein livsstil der vi forbrukar ressursar og areal på ein måte som stadig vekk krympar område der ville artar lever sitt liv. Det er stadig fleire reint kommersielle aktørar og investorar utan lokal tilknytning som driv fram utbyggingsprosjekta, og i mange lokalsamfunn har ein byrja å reagere på naturtapet. Seinast i går fekk eg ein e-post frå ein partikollega på Vestlandet som er bekymra for at retten til lokal natur er i ferd med å bli seld som eit investeringsobjekt, til eit selskap registrert i eit skatteparadis.

Det er ein myte at arealforvaltninga er særleg streng i Noreg. I turistlandet Sveits, som er kjent for det vakre kulturlandskapet, blir det ikkje frigjeve areal til private hytter, men naturen blir tilgjengeleggjort ved at små landsbyar og gardshotell driv ei produktiv reiselivsnæring. Slik er det mogleg å gjere beitedalane og fjella der tilgjengelege utan å belaste område med store arealinngrep som truar tradisjonell beitedrift og biologisk mangfald. Noreg er ikkje Sveits, men når eg har sett europeisk landskap i fugleperspektiv frå fly, har det ofte slått meg at andre land er ryddigare og strengare, både når det gjeld vern av strandsona, kulturlandskapet og naturen.

SV meiner at det er på høg tid å ta politiske grep for å bremse arealinngrepa i utmark ved hyttebygging, og å utvikle ein politikk og ein kultur for at fleire brukar fritidsbustadene som allereie er bygde, og at ein kan bli meir bevisst på avgrensingane som må gjerast av ferdsel og slitasje, som er ein trussel mot naturverdiar som villrein og inngrepsfrie område. Utleige gjev dessutan meir

varig verdiskaping i form av tenester, i staden for forbruk av areal.

Med dette fremjar eg dei forslaga SV er med på i denne saka.

Presidenten: Representanten Birgit Oline Kjerstad har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [15:21:25]: Til høsten møtes verdens land for å inngå en global naturavtale. Dersom avtalen lykkes, kan det bli et historisk vendepunkt i kampen for å reversere tap av arts mangfold og natur.

Norge er medlem av den internasjonale høyambisjonskoalisjonen for natur og folk. Koalisjonen jobber for at naturavtalen skal ha mål om at minst 30 pst. av verdens land og hav skal vernes innen 2030. Det er bra at Norge støtter dette målet, fordi her til lands har naturen et sterkt behov for bedre vern. 20 pst. av kjente norske arter står på rødlista, og tallet er økende. Høye ambisjoner er nettopp det vi trenger i naturpolitikken.

Men er vi villige til faktisk å levere på de høye ambisjonene som vi har forpliktet oss til overfor det internasjonale samfunnet? Dersom Norge skal bidra til å verne 30 pst. av naturen innen 2030, må vi stanse drivkreftene bak nedbygging av vår egen natur. Det betyr bl.a. at vi må sette brems på dagens storstilte hytteutbygging. Hytteutbygging står for en fjerdedel av nedbyggingen av norsk natur. Om kommunene bygger like mange hytter som planlagt, vil Norge fortsette å miste hundrevis av kvadratkilometer med natur fram mot 2030. Hvordan skal vi da nå målet om å verne 30 pst. av norsk natur innen 2030?

Vi må sikre en utvikling i hyttemarkedet som er forenlig med mål om å stanse tap av natur og dyreliv. Vi i Miljøpartiet De Grønne mener det er tydelig at dagens måte å styre hytteutbyggingen på fører til en samlet belastning på naturen som ikke er bærekraftig. Vi er enig i at staten skal ha en svært høy terskel for å gripe inn i lokalt selvstyre. Men når det gjelder tap av natur, er den terskelen nådd når lokale byggevedtak fører til at naturen i hele landet vårt fragmenteres og forringes.

Derfor legger vi i dag fram forslag – flere av dem i samarbeid med andre – om å dele mer på de hyttene vi allerede har, inkludert å gjøre det mer økonomisk attraktivt å leie ut, og om å innføre en naturavgift for hytteutbygging og kun tillate hytteutbygging innenfor allerede utbygde områder.

Hytter og natur er til stor glede for mange og en viktig kilde til samfunnsutvikling og verdiskaping for distriktskommuner. Slik skal det fortsette å være i mange generasjoner framover. Nettopp derfor mener vi i Miljøpartiet De Grønne at staten må ta tydelige grep for å sørge for en bærekraftig utvikling i hyttemarkedet. Med

det tar jeg opp forslagene fra Miljøpartiet De Grønne og de forslagene vi er en del av.

Presidenten: Da har representanten Kristoffer Robin Haug tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [15:24:13]: Jeg vil gå igjennom de ulike forslagene. Forslag 1 i dokumentet handler om å øke skattefritaket fra 10 000 kr til 50 000 kr. Det mener vi – heldigvis i likhet med det komiteens flertall mener – ikke er et godt forslag, for allerede i dag er skattereglene veldig gunstige for utleie av hytter. En tanke i forlengelsen av det er at det er viktig for mange hyttekommuner å klare å skape næringsaktivitet. Et typisk eksempel er Trysil, som er en stor hyttekommune i mitt hjemfylke, der vi ønsker at en i størst mulig grad skal skape næring og helårsarbeidsplasser. Da er det egentlig ganske gunstig at en sørger for at det er den delen av det lokale reiselivet en stimulerer til. Men jeg mener det er klokt av komiteen å gå imot det. Og som flere her har påpekt, er det ikke alle som har råd til å ha hytte, så hvis en da lager en sånn type ordning, er det selvfølgelig de som har råd til å ha hytte som også får mest glede av en sånn type tiltak.

Når det gjelder forslag 2 i dokumentet, om å stimulere til økt privat hyttedeling og flere offentlige og frivillige dele- og utlånsordninger, er jeg ikke kjent med at det finnes noen hindringer mot at folk kan gjøre det, hvis de vil dele på hyttene sine. Det finnes sikkert også masse sosiale plattformer som en kan dele dette på, så det er sikkert lettere enn noensinne å få til hyttedeling, hvis en ønsker det. Men det får være opp til den enkelte private hytteeier å vurdere hvem en vil dele den med. Jeg deler med glede den hytta jeg har, i hvert fall med noen av dem jeg kjenner.

Forslag 3 i dokumentet gjelder en egen naturavgift ved bygging av nye hytter. Det er et nytt inngrep i mange små lokalsamfunn, som kanskje har mye areal og lite annen type aktivitet, og det at en skulle ha en naturavgift for at de skal kunne bruke de områdene, er regjeringen uenig i. Det er viktig at en kan legge til rette for verdiskaping i en del av de kommunene som har mye areal.

Forslag 4 i dokumentet gjelder enda flere inngrep i kommunenes frihet til å kunne bygge ut nye hytter. Noen ganger synes jeg at debatten blir preget av at alt er rundt indre Oslofjord. Der er det ikke mye nytt areal, men hvis en f.eks. drar til Namdalen, så er det mye areal. Hvis en drar til deler av Nordland, Troms og Finnmark, er det nettopp areal det er mye av, og det er klokt hvis det blir mer aktivitet. Derfor ønsker ikke regjeringen noe mer innstramminger, innramminger, nye avgifter eller nye reguleringer. Vi ønsker lokal frihet og lokalt skjønn som kan skape aktivitet og verdiskaping i hele Norge.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [15:26:57]: Ja, i noen kommuner har man mye areal, men det er også noen av de få delene av areal som er igjen. Hvis man ser på et kart over verdensdelen vår, er disse kommunene der det lokalt ser ut til å være mye areal, noen av de få grønne lungene vi har igjen. I går publiserte klimaministeren et debattinnlegg i Nationen, der han bl.a. uttalte at vi må slutte å bruke naturen som et kredittkort uten grense. Det internasjonale naturpanelet anslår at rundt halvparten av verdens bruttonasjonalprodukt er avhengig av et velfungerende økosystem. Norsk økonomi og velferd vil bli sterkt svekket dersom vi fortsetter på dagens kurs, mot stadig mer tap av økosystemer og biologisk mangfold.

Hytteutbygging, med tilhørende ferdsel og infrastruktur, er en av de aktivitetene som legger desidert mest press på norsk natur. Hvilke grep vil finansministeren ta for å sørge for at vi ivaretar de økosystemtjenestene vi trenger for å opprettholde økonomisk aktivitet, nå som naturarealer er under sterkt press?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [15:28:00]: Det er utrolig viktig at vi har en langsiktig tenkning rundt forvaltning av natur. At vi skal behandle jorden som om vi skal leve evig, er et godt motto. Derfor er jeg helt enig med Espen Barth Eide, som er ansvarlig minister for området, i at det er viktig at vi gjør tiltak for å stimulere til biologisk mangfold, at vi har en langsiktighet i det, og at man spiller på lag med lokalbefolkningen. Dette er ikke under mitt konstitusjonelle ansvar, men det er der noe av konflikten har gått også mellom regjeringspartiene og Miljøpartiet De Grønne. Selv om målet om biologisk mangfold er det samme, er vi uenige om tiltakene, for vi er opptatt av å spille mer på lag med lokalsamfunnet. Da får en til mer enn når man til enhver tid skal komme med nye retningslinjer, nye avgifter eller andre inngripende tiltak, og det er mulig å få gjort masse for å styrke det biologiske mangfoldet, i et godt samspill mellom myndigheter og lokalbefolkning.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [15:28:54]: Ja, det er viktig å spille på lag med lokalsamfunnet, og hytter er økonomisk sett viktige for mange kommuner, men hyttebygging fører ikke bare med seg positive konsekvenser for kommunen. I en forskningsartikkel om påvirkningen som hytter har på kommuneøkonomien, uttaler Østlandsforskning at langtidsutviklingen i hyttebyggingen gjør at lokalt næringsliv får en mindre og mindre del av verdikjeden knyttet til dette fritidshusmarkedet. Utviklingen har gitt mange tapere blant fritidshuskommunene og noen få, men store vinnere. Samtidig ser vi at hyttebygging møtes med stor mot-

stand fra lokalbefolkning og bønder i mange kommuner. Disse konfliktene er i stor grad et resultat av at hytteutbygging foregår i et enormt tempo over hele landet, uten at vi har en nasjonal oversikt eller et effektivt regelverk for å koordinere og balansere hensynet mellom kommuneøkonomi, bygdeliv, gårdsdrift og naturhensyn.

Er finansministeren enig i at hytteutbygging er et område der det kan være behov for et enda bedre nasjonalt regelverk?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [15:29:58]: Nå kommer jeg inn på kommunalministerens ansvarsområde. Jeg tror jeg – igjen – skal være forsiktig, men selvfølgelig er dette et svært viktig tema for kommunalministeren i distriktspolitikken, hvordan vi skal få mest mulig verdiskaping og positive lokale ringvirkninger av hytteutbygging og den økonomiske aktiviteten som er i forbindelse med det. Det har jeg også merket meg at kommunalministeren er engasjert i, hvordan man kan bruke arealene på best mulig måte. Og det er slik, som Kristoffer Robin Haug her også gir uttrykk for, at det alltid er mange ulike hensyn, og det er viktig at vi klarer å ta grep som gjør at det blir mest mulig lokal verdiskaping.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta. Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [15:30:40]

Innstilling fra finanskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Kjell Ingolf Ropstad og Dag-Inge Ulstein om å innføre en avgift på omdisponering av matjord og andre verdifulle arealer (Innst. 358 S (2021–2022), jf. Dokument 8:234 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ynske frå finanskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar parti-gruppe og 3 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får også ei taletid på inntil 3 minutt.

Marie Sneve Martinussen (R) [15:31:25] (ordfører for saken): Først vil jeg takke komiteen, komitésekretærene og rådgivere for godt arbeid med saken. Og uten å gjøre dette til en real takketale, må jeg også takke stortingsrepresentantene fra Kristelig Folkeparti for å reise en viktig problemstilling som ikke bestandig er på finanskomiteens bord. Men det burde det kanskje være,

for mat er tross alt helt avgjørende for alle deler av økonomien. Ingen mat – ingen skatteinntekter.

Målet, som et bredt flertall i komiteen står samlet om, er at minst mulig matjord skal bygges ned. Her på vår forblåste knaus i nord er matjorda en veldig begrenset og verdifull ressurs. Kun 3 pst. av Norges landareal er dyrka jord, og av dette igjen er det kun 30 pst. som kan brukes til å dyrke korn til menneskemat.

Med klimakrise, pandemi og nå en blodig krig i Ukraina er det viktigere enn noen gang å sikre selvforsyning og matberedskap til landets innbyggere. Og bokstavelig talt nederst i verdikjeden for matproduksjon ligger matjorda. Når man bygger ned matjorda med motorveier, boliger eller kjøpesenter, er det praktisk umulig å gjenopprette den i framtida. I praksis er jordbruksareal en ikke fornybar ressurs, som må forvaltes deretter.

Derfor er forslaget fra Kristelig Folkeparti godt tenkt, men flertallet i komiteen er bekymret for at man med en avgift på matjord ikke oppnår det målet man ønsker seg, at avgiften kan settes for lavt, og at det ikke er sikkert at et prosjekt bør tillates kun fordi det lønner seg for utbygger, selv etter at man har betalt avgift. Og på den andre siden kan det jo være at viktige samfunnsnyttige prosjekter bør tillates, selv om det ikke genererer inntjening som kan dekke avgiften. I tillegg legger flertallet vekt på at lokaldemokratiet spiller en viktig rolle i forvaltningen av arealene våre. Derfor avviser komiteens flertall forslaget.

Men jordvern er viktig, og målet som Solberg-regjeringen satte i sin forrige jordvernstrategi, er ikke ambisiøst nok. Derfor er jeg veldig glad for at flertallet i komiteen står bak et forslag om å be regjeringen legge fram en ny jordvernstrategi våren 2023, med et nytt – og det viktigste ordet – skjerpet mål for omdisponering av matjord, og ikke minst at det skal følge konkrete tiltak for å nå målet.

Så foreligger det et mindretallsforslag, som jeg regner med at forslagsstillerne reiser selv. Og så får vi håpe at finanskomiteen engasjerer seg også når regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en ny strategi. I mellomtiden gjenstår det å oppfordre alle representanter til å velge norsk nå når grønnsakene snart kommer til butikkene, og huske at fersk pølse får man året rundt.

Tellef Inge Mørland (A) [15:34:09]: Matjord er svært verdifull jord, særlig i et land som Norge, som er rigget slik til fra naturens side at det er store områder som ikke er spesielt godt egnet til å drive et moderne jordbruk. Derfor er det også positivt at tallene for omdisponering av dyrka jord de siste årene har gått ned. Arbeiderpartiet var i forrige stortingsperiode med på å stramme ytterligere inn på målet for hvor store arealer dyrka jord som maksimalt skal kunne omdisponeres per år. I Hurdalsplattformen skjerper regjeringen dette

videre til et langsiktig mål om at maksimalt 2 000 dekar dyrka mark skal omdisponeres årlig.

Som også saksordføreren var inne på, er krigen i Ukraina en veldig tydelig påminnelse om behovet for at vi også tar vårt ansvar for å være selvforsynte der vi kan, og for å sørge for at vi som har penger, ikke kjøper den maten andre rundt omkring i verden som ikke har like mye penger, trenger. Dette spørsmålet handler også om solidaritet.

Vi må også erkjenne at det ofte kan være vanskelig å finne god nok erstatningsjord i de tilfellene man tar matjord og dyrka mark i forbindelse med en utbygging. Samtidig tror jeg vi må være såpass realistiske at vi må erkjenne at tallet neppe kan bli null. Enkelte prosjekt har så stor betydning for samfunnet at vi nok må akseptere at noen arealer må kunne omdisponeres.

Et bredt flertall i denne salen har f.eks. vært opptatt av at vi trenger å bygge landet bedre sammen når det gjelder både vei og bane. Det er et prosjekt Arbeiderpartiet er opptatt av fortsatt å videreføre. Da må vi prøve å unngå å ta dyrka mark, men det er nok umulig å unngå at i noen tilfeller vil enkelte arealer kunne bli berørt.

Samtidig varsler regjeringen nå skjerpede mål for bevaring av dyrka mark og vil komme tilbake med en ny jordvernstrategi neste år. Det er et veldig tydelig signal om at vi tar denne utfordringen på største alvor. I så måte står vi også nå i komiteinnstillingen inne sammen med et flertall der, som saksordføreren var inne på, men dette var allerede slått fast i Hurdalsplattformen, for det er prioritert politikk for den nye regjeringen.

Helge Orten (H) [15:36:51]: Det er et bredt flertall som mener det er viktig å ta vare på jordbruksarealer i Norge, og at det er viktig å legge til rette for at den årlige omdisponeringen holdes innenfor kontrollerte rammer.

Regjeringen Solberg la fram en oppdatert jordvernstrategi som en del av jordbruksoppgjøret for 2021–2022. Det ble satt et tydelig mål om at omdisponering av dyrka jord ikke skal overstige 3 000 dekar per år, og at målet skal være nådd innen 2025. Foreløpige tall viser at omdisponeringen av dyrka jord var på ca. 2 900 dekar i 2021, dvs. innenfor det satte målet. Det er også en nedgang sammenlignet med årene før.

Den vedtatte jordvernstrategien fikk sin tilslutning i Stortinget og er av relativt ny dato. Den har et perspektiv fram mot 2025. Etter Høyres oppfatning er det ikke nødvendig å lage en ny strategi nå, men å sørge for å nå målene i den strategien som nylig har blitt vedtatt.

Det er noe underlig at regjeringspartiene må fremme et anmodningsvedtak der de ber sin egen regjering starte arbeidet med en ny jordvernstrategi og en innskjerping av målet for omdisponering av matjord. Dette kan jo re-

gjeringen selv ta initiativ til, og det enkleste ville vært å komme tilbake til Stortinget med en justering av målet.

Representantforslaget fra Kristelig Folkeparti handler i utgangspunktet om å innføre en avgift på omdisponering av matjord. Etter vår oppfatning er ikke det nødvendig. Omdisponeringen av matjord er redusert de siste årene og er innenfor det målet som er satt i jordvernstrategien. Slik sett virker det overflødig å innføre en egen avgift.

For øvrig ville det vært fornuftig at forslaget om å starte arbeidet med ny jordvernstrategi ble behandlet i den relevante fagkomiteen og kanskje ikke i finanskomiteen.

Kjerstin Wøyen Funderud (Sp) [15:38:53]: Først vil jeg takke forslagsstillerne for at de retter oppmerksomheten mot et svært viktig tema. Dessverre er matsikkerhet og jordvern temaer som nå er viktigere enn på lenge. Tilgangen til jord, mat og vann er i ferd med å stramme seg til. Verden står overfor store utfordringer med å forvalte og fordele disse ressursene. FN's klimapanel har slått fast at alle land må ta i bruk de ressursene de har til å produsere mat.

Det å produsere mat til egen befolkning er noe av det viktigste et land kan bidra med i den matvarekrisen vi nå går i møte, bl.a. som følge av krigen i Ukraina. Det er et paradoks at i en verden som mangler mat, bygges det ned verdifull dyrka mark. Dyrka mark er en knapp ressurs, særlig i Norge, der bare 3 pst. av arealet er dyrka jord.

Det foregår i dag en kamp om arealene mellom sterke utbyggingsinteresser, jordvern og andre verneinteresser. Siden jordbruksarealer har lite kortsiktig verdi sammenlignet med utbyggingsverdien, tapes ofte kampen mot utbyggingsinteressene. Jeg mener man skal være svært restriktiv med å tillate omdisponering av matjord, og jeg er redd for at en avgift på omdisponering av matjord og andre verdifulle arealer, slik det foreslås av representantene fra Kristelig Folkeparti, er et lite målrettet tiltak som i mange tilfeller faktisk kan føre til mer nedbygging. Det kan ikke bli sånn at det er greit å bygge ned verdifull dyrka mark bare fordi man har råd til å betale for det.

Det er imidlertid ingen tvil om at jordvernmålene må skjerpes, og at tiltakene må bli mer målrettede og effektive for å unngå nedbygging av dyrka mark. Derfor er jeg glad for at flertallet i komiteen har samlet seg om et forslag om å be regjeringen legge fram en ny jordvernstrategi våren 2023 som skal inneholde et nytt og skjerpet mål for omdisponering av matjord og nye konkrete tiltak for å nå målet. Dette er i tråd med regjeringens mål om en mer restriktiv jordvernpolitikk. Det er ikke, som representanten Orten sa, sånn at vi måtte bli presset

gjennom et Dokument 8-forslag til å veda en slik politikk, men det var hyggelig å kunne støtte saksordføreren forslag til innstilling. Jeg vil også takke saksordføreren for en pragmatisk holdning, som gjorde at det var mulig å samle flertall for dette forslaget. Et tverrpolitisk engasjement for å ta vare på matjord er ikke bare viktig, det er helt avgjørende for å sikre verdifulle arealer for matdyrking for fremtiden.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [15:41:38]: Noreg har berre 3 pst. dyrka mark, og berre 1 pst. av dette er jord eigna for kornproduksjon. Sjølvforsyningsgraden av landbruksprodukt er under 40 pst., og endå lågare om vi trekkjer frå importerte råvarer til husdyrhald og næringsmiddelindustri.

Historisk sett har by og tettstader vakse fram der den beste jorda er. Det gjer at presset på dyrka mark har auka i takt med folketalet og i takt med at tettstader og byar veks fram. Så sjølv om Noreg har mykje areal, har vi lite dyrka mark. Både ut frå eit verdiskapingsperspektiv og med tanke på framtidig matsikkerheit er det difor heilt nødvendig å ha eit sterkt jordvern og eit svært bevisst forhold til dyrka og dyrkbar mark som ein knapp ressurs.

Vi skal ha stor respekt for dyrka jord og LNF-området, som gjev oss økosystemtenester i form av mat, reint vatn og til og med oksygen å puste i som eit produkt av fotosyntesen. Det er investert i dyrka mark i generasjonar, og mykje av jorda treng vedlikehald og ein betre politikk. Jorda er både karbonlager og medium for fotosyntesebasert råvareproduksjon.

I eit samfunn som skal greie seg utan fossil energi, vil den gode jorda og alt det vi kan dyrke på ho av mat og råvarer, bli endå viktigare, også den jorda som ikkje er lettest å drive. Det tek 10 000 år å bygge eit 10 cm lag med matjord. Det vi dyrkar korn på i dag, er i stor grad gamal havbotn. Difor må vi disponere denne jordbruksjorda i minst eit titusenårsperspektiv – eigentleg eit evigheitsperspektiv.

Klimaendringar og havstiging vil bli ei utfordring for global matsikkerheit. Difor vil også våre marginale jordbruksområde truleg få mykje større verdi i framtida. Då gjeld det at vi ikkje har bygd ned dyrka mark, men tek godt vare på ho.

Vi har altså ansvar for å forvalte dette på vegner av komande generasjonar. Om det er rett å gjere det med å innføre ei omdisponeringsavgift, er eg meir usikker på. Det kan fort føre til at aktørane kjøper seg tilgang til areala. Det beste jordvernet er jord i drift, og ein betre landbrukspolitikk også for dei marginale jordbruksområda trengst – og i morgon skal vi diskutere jordbruksoppgjeret.

Fordi dyrka mark er så viktig, er eg svært glad for at regjeringa vil stramme inn jordvernet, og at finanskomiteen ber om å få utarbeidd ein ny jordvernstrategi alle-reie i 2023. SV ser fram til at han kjem på bordet og til be-handling.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [15:44:42]: Jeg vil først takke saksordføreren for et godt innlegg, men ikke minst en god jobb i komiteen, og mine kollegaer i komiteen for gode innlegg og godt arbeid. Det er mange som har kommentert at det kanskje ikke er den rette komiteen. Jeg synes det at finanskomiteen faktisk diskuterer en sånn sak, er med på å sette saken litt i perspektiv – hvor viktig det å ta vare på matjord er. Heldigvis har det, som flere har vært inne på, skjedd veldig mye de siste årene. Det har blitt mye mer oppmerksomhet rundt det, og heldigvis har man klart å skjerme nedbygging i mye større grad. Det at en i fjor ser ut til å ha nådd målet – komme under 3 000 dekar – er utrolig viktig. Vi må bare fortsette den jobben.

Jeg trenger ikke gi en grundig omtale av hvor viktig dette er – det er det mange som har redegjort for – men når Kristelig Folkeparti fremmer forslaget, vil jeg understreke at vi mener at en eventuell avgift må komme i tillegg til alle andre viktige virkemidler og tiltak. Vi ble inspirert da vi så at Sveits hadde en type avgift som var med på å sette en pris på den kostnaden det er å bygge ned viktig matjord eller annen viktig natur. Målet må være at en hadde innrettet en sånn avgift på en måte som hadde gjort at det ble litt vanskeligere, både for utbygger og ikke minst for dem som skal vedta det i kommunene, å velge det arealet som er verdifullt.

Jeg ser også innvendingene, for hvis den blir innrettet feil, kunne det i verste fall bidra til at det er lettere å velge matjord. Derfor er jeg veldig opptatt av at det måtte ha vært utredet, og det skulle jeg ønske at vi gjorde. Når det ikke blir flertall for det, må jeg understreke at jeg synes det er veldig bra med et skjerpet mål. Jeg synes det er kjempebra, selv om det var vi som la fram den forrige strategien. Jeg er enig med representanten Orten i at den ikke er så gammel, men jeg tenker at det å gå videre, komme med enda flere tiltak og skjerpe målet er veldig bra. Det vil jeg heller gi honnør for.

Så tenker jeg at det kanskje ikke er tilfeldig at det skjer på denne måten, i finanskomiteen, for vi har en finansminister som jeg vet har et stort engasjement for saken, og det er jeg veldig glad for. Derfor har jeg forventninger til strategien, til et nytt, skjerpet mål og til hvor mye det kommer til å lande på. Så vil jeg ta opp forslaget.

Presidenten: Då har representanten Kjell Ingolf Ropstad teke opp det forslaget Kristeleg Folkeparti har fremja.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [15:47:18]: Jeg har sittet i finanskomiteen i åtte år, men et høydepunkt av sitater om skatt fikk vi nå av saksordføreren:

«Ingen mat – ingen skatteinntekter.»

Da synes jeg man begynner man å bli vel opptatt av skatteinntekter, hvis man skal kople skatteinntekter til alt. Men det er jo helt sant – hvis ingen spiser, blir det heller ingen skatteinntekter. Det er kanskje andre problemer som kommer før det, vil jeg si, selv som regjeringens skatteminister. Det er andre bekymringer jeg heller hadde tatt først. Så til forslaget.

Når man ser på bildet bak meg her, er det slik at i tillegg til å skrive grunnlov pløyde de jorda, så matjord har alltid vært viktig og vil alltid være viktig. Det var symboltungt at man også pløyde jorda da man satt og skrev grunnlov.

Grunnen til at jeg er imot avgift, er flere ting. Det er for det første det som representanten Ropstad tok opp nå, at man er redd for at det kan ha motsatt hensikt – typisk som for IKEA Vestby, da det var diskusjon om å bygge ut Vestby og matjord der. Da var jeg landbruks- og matminister og anbefalte nei. Så overtok tidligere statsråd Listhaug, og hun anbefalte ja. Det var til slutt IKEA selv som sa nei, for de mente at det ble for politisk belastende – omdømmemessig belastende – men det er klart at de har penger til å punge ut for å bygge ut den matjorda, for det er så utrolig gunstig å bygge på noen arealer. Det kan ha motsatt hensikt, men jeg skjønner at det ikke er målsettingen til representanten Ropstad og Kristelig Folkeparti – målet er det motsatte. Men hvis man skulle gått inn i det, måtte man virkelig vært opptatt av den problemstillingen, for det er så god butikk å bygge ut f.eks. et kjøpesenter i et sentralt veikryss nær en by. Det er den ene problemstillingen som gjør at jeg er skeptisk til dette, at det kan skape et motsatt insentiv. Hvordan man skal prise jord i ulike deler av landet, er også veldig vanskelig.

Og hvem er det som skal kreve inn den avgiften? Hvor skal den avgiften gå? Hvis man setter prisen akkurat sånn at det gjør det lønnsomt å bygge ut, vil man egentlig bare få en netto overføring fra den som eier grunnen, til staten, kommunen, fylket eller den som skal få avgiften. Det er heller ikke sikkert at det er det som er målsettingen til Kristelig Folkeparti – at man skal ha en sånn verdioverføring.

Det er mange ting man kan påvirke gjennom bruk av avgifter, men man har veldig mange andre lovmessige muligheter til å regulere for å få ned nedbyggingen av matjord, og det har man også klart. Fra 2004, da det var over 10 000 dekar årlig nedbygging, har man gjennom gradvise innskjerper gradvis fått ned nedbyggingen av matjord mer og mer. Fra at det var en populær sak å si at man skulle bygge ned matjord, har det blitt en upopulær sak, så holdningen i samfunnet har over tid endret seg.

Jeg er glad for anmodningsforslaget, for det handler om at man noen ganger kan vedta ting i kollegiale felleskap, og det gjør man nå.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 6.

Dermed er dagens kart ferdigbehandla.

Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Det er ikkje sett, og møtet er heva.

Møtet slutt kl. 15.51.

